

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö	Sivu
	I <i>Tiedonantoja</i>	
	
	II <i>Valmistavat säädökset</i>	
	Talous- ja sosiaalikomitea	
	Joulukuun 1995 istunto	
96/C 82/01	Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston direktiiviksi, jolla muutetaan: – hedelmien ja vihannesten torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta 23 päivänä marraskuuta 1976 annettua neuvoston direktiiviä 76/895/ETY, – viljojen torjunta-ainejäämistä 24 päivänä heinäkuuta 1986 annettua neuvoston direktiiviä 86/362/ETY, – eläinkunnasta peräisin olevissa elintarvikkeissa ja niiden pinnassa olevien torjuntaainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta 24 päivänä heinäkuuta 1986 annettua neuvoston direktiiviä 86/363/ETY, ja – torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta tietyille kasvikunnasta peräisin oleville tuotteille, mukaan lukien hedelmät ja vihannekset, 27 päivänä marraskuuta 1990 annettua neuvoston direktiiviä 90/642/ETY	1
96/C 82/02	Lausunto aiheesta pk-yritysten eurooppalaisen tarkkailuelimen kolmas vuosikertomus	5

FI

Hinta: 19,50 ecua

(Jatkuu kääntöpuolella)

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö (<i>jatkuu</i>)	Sivu
96/C 82/03	Lausunto aiheista: – Vuosikertomus – Yhteenkuuluvuusrahastosta tuettu toimi 1993/1994, ja – Koheesiorahaston vuosittaisen kertomuksen 1994 täydennys	9
96/C 82/04	Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön energiatehokkuutta edistävästä monivuotisesta SAVE II – ohjelmasta	13
96/C 82/05	Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) ympäristön alalla kestävän kehityksen yhteydessä kehitysmaissa toteutetuista toimista	18
96/C 82/06	Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä	21
96/C 82/07	Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) hedelmä- ja vihannesalan jalosteiden yhteisestä markkinajärjestelystä	30
96/C 82/08	Lausunto aiheesta ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa	32
96/C 82/09	Lausunto aiheesta: – komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisön monivuotisesta ohjelmasta Euroopan multimedia-alan tiedontuottajayritysten kehityksen tukemiseksi ja multimediatiedon edistämiseksi syntyvässä olevassa tietoyhteiskunnassa (INFO 2000), ja – ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön monivuotisen ohjelman hyväksymisestä Euroopan multimedia-alan tiedontuottajayritysten kehityksen tukemiseksi ja multimediatiedon käytön edistämiseksi syntyvässä olevassa tietoyhteiskunnassa (INFO 2000)	36
96/C 82/10	Lausunto aiheesta Euroopan unionin ja Etelä-Afrikan väliset suhteet	40
96/C 82/11	Lausunto aiheesta välittömät ja välilliset verot	49
96/C 82/12	Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston direktiiviksi ihmisten käyttöön tarkoitusta vedestä	64
96/C 82/13	Opinion on relations between the European Union and Mexico	68

II

(Valmistavat säädökset)

TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston direktiiviksi, jolla muutetaan:

- hedelmien ja vihannesten torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta 23 päivänä marraskuuta 1976 annettua neuvoston direktiiviä 76/895/ETY,
- viljojen torjunta-ainejäämistä 24 päivänä heinäkuuta 1986 annettua neuvoston direktiiviä 86/362/ETY,
- eläinkunnasta peräisin olevissa elintarvikkeissa ja niiden pinnassa olevien torjuntaainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta 24 päivänä heinäkuuta 1986 annettua neuvoston direktiiviä 86/363/ETY, ja
- torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta tietyille kasvikunnasta peräisin oleville tuotteille, mukaan lukien hedelmät ja vihannekset, 27 päivänä marraskuuta 1990 annettua neuvoston direktiiviä 90/642/ETY

(96/C 82/01)

Neuvosto päätti 10. heinäkuuta 1995 pyytää Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajaosto, joka vastasi tämän lausunnon valmisteluyöstä, hyväksyi lausunnon 28. marraskuuta 1995. (Esittelijä: Maria Sánchez).

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi yksimielisesti seuraavan lausunnon 20. ja 21. joulukuuta 1995 pidetyssä 331. täysistunnossaan (20. joulukuuta pidetyssä kokouksessa).

1. Taustaa

1.1. Neuvosto tunnusti 22 päivänä heinäkuuta 1974 antamassaan päätöslauselmassa tarpeen saada aikaan yhteisön lainsäädäntö, jolla yhdenmukaistettaisiin kasvinsuojelutuotteiden jäämien käyttöä koskevat kansalliset lainsäädännöt, koska jäämien enimmäismääriä on tähän asti käytetty kuluttajien terveyden vaalimiseen liittyvänä perusteena, vaikka käytännössä ne ovat johtaneet ainoastaan ylimääräisten tullimuurien perustamiseen jäsenvaltioiden välille.

1.2. Ensimmäinen yhteisön tämän alan säädös oli 23 päivänä marraskuuta 1976 annettu neuvoston direk-

tiivi 76/895/ETY⁽¹⁾ joka koski hedelmien ja vihannesten torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamista.

Tämän direktiivin 76/895/ETY säännösten analysointi osoittaa ensinnäkin sellaisen ristiriidan, että siinä määritetyt ”torjuntajäämien enimmäismäärät” eivät edusta tämän alan oikeudellisten vaatimusten todellista yhdenmukaistamista, koska direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa jäsenvaltioiden sallitaan asettaa tätä korkeampia raja-arvoja kansallisessa lainsäädännössään.

Samoin voidaan päätellä, että tämän ajan teknis-tieteellisiä tietoja ja taitoja ei voi verrata nykyisiin, ja sen vuoksi taloudellisiin ja poliittisiin intresseihin perustuvien päätösten kohdalla on voitu tehdä tietyn-ta-soisia myönnytyksiä. Tässä yhteydessä, tieteellisen tuntemuksen ja mielipiteiden nykytilanteessa, tämä direktii-

(1) EYVL N:o L 340, 9. 12. 1976.

vi ei ole hyödyllinen, sillä se ei täysin tyydytä EU:n yhteiskunnallisia eikä kaupallisia vaatimuksia.

1.3. Neuvoston 24. päivänä heinäkuuta 1986 antamat direktiivit 86/362/ETY ja 86/363/ETY⁽¹⁾ jotka liittyivät viljojen torjunta-ainejäämiin ja eläinkunnasta peräisin olevissa elintarvikkeissa ja niiden pinnassa olevien torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamiseen, ovat jo tärkeä edistysaskel kansallisten lainsäädäntöjen yhdenmukaistamisen suuntaan sellaisten yhtenäisten torjunta-ainejäämien enimmäisarvojen määrittämiseksi, joita kaikkien jäsenvaltioiden on noudatettava ja valvottava.

On erityisesti mainittava, että direktiivissä 86/363/ETY säädetään torjunta-ainejäämien enimmäismäärät liha- ja maitotuotteille.

Direktiiveissä on kuitenkin huomattavia puutteita. Vaikka ne täyttävät liitteiden aiemmat muutokset, niiden tarkoituksena näyttää toisaalta alun perin olleen lähes yksinomaan estää kiellettyjä torjunta-ainejäämiä sisältävien tuotteiden kaupan pitäminen sisämarkkinoilla Euroopan yhteisön alueella tapahtuvaa maatalouskäyttöä varten, vaikka ne sallittiinkin jäsenvaltioiden kolmansiin maihin suuntautuvassa viennissä. Samoin teknistä ja tieteellistä tuntemusta koskevien viittausten puuttuminen antaa aihetta ajatella, että torjunta-ainejäämien enimmäismäärien asettaminen on pitkälti sidoksissa poliittiseen päätöksentekoon.

1.4. Torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta tietyille kasvukunnasta peräisin oleville tuotteille, mukaan lukien hedelmät ja vihannekset, 27. päivänä marraskuuta 1990 annettu neuvoston direktiivi 90/642/ETY⁽²⁾ on merkittävä edistysaskel direktiiviin 76/895/ETY verrattuna. Yhtäältä siinä todella yhdenmukaistetaan tämän alan kansalliset lainsäädännöt ja toisaalta säädetään, että torjunta-aineiden enimmäismäärät on vahvistettava erikseen eri kasvituotteille tai kasvituoteryhmille, joiden viljelyssä tai kauppakunostuksessa voidaan käyttää kaikkia aktiivisia torjunta-aineita. Direktiivi sisältää myös sääntöjä kasvituotteiden torjunta-aineiden valvomiseksi ja siinä säädetään, että samat vaatimukset koskevat kolmansiin maihin vietäviä kasvituotteita.

Vaikka tämä direktiivi on saanut aikaan kehitystä, siinä on edelleen puutteita. Ensinnä huomataan, että siinä ei esitetä, mitä seurauksia välittömällä yhdenmukaistamisella on kaikille torjunta-aineille. Torjunta-aineiden enimmäismäärien erot kansallisten lainsäädäntöjen välillä voivat suuresti viivästyttää kasvituotteiden yhtenäismarkkinoiden varsinaista toteuttamista, eli syntyvä tilanne, jota ei voida ratkaista kasvijalosteiden kohdalla. Lisäksi torjunta-aineiden enimmäismäärien vahvistami-

nessa on toinen poliittisen päätöksenteon taso, jolla ei anneta teknisiä perusteita enimmäismäärien laskemiseksi. Oikeastaan voidaan sanoa, että direktiivi on epäonnistunut, sillä vaikka se on laadittu yhtenäismarkkinoiden toteuttamista varten, sillä ei vielä vuoteen 1995 mennessä ole poistettu montakaan olemassa olevaa estettä.

2. Yleistä

2.1. Voidaan päätellä, että kaikkien aikaisempien direktiivien voimassaoloaikana, mukaan lukien niiden eri muutokset, komissio sovelsi torjunta-aineiden enimmäismäärien vahvistamista koskevien ehdotustensa laadinnassa tieteellisiä perusteita, jotka tyydyttivät täysin neuvostoa. Itse asiassa neuvosto ei ole tehnyt rajoittavia muutoksia komission ehdotusten sisältämiin torjunta-aineiden enimmäismääriin.

2.2. Samoin näiden direktiivien hyväksymisessä on voitu havaita ongelmia, joita ei ole otettu huomioon aikaisemmissa direktiiveissä. Erityisesti voidaan mainita selvien kannanottojen omaksuminen sellaisissa tapauksissa, joissa ei ole vaaraa terveydelle, mutta jolloin ei ole riittävästi aikaa määrittää lopullista torjunta-aineiden enimmäisarvoa.

2.3. Neuvoston torjunta-ainejäämien enimmäisarvojen hyväksymismenettely oli selvä este asianmukaisten direktiivien soveltamiselle. Jokaisessa hyväksyttävässä torjunta-aineiden enimmäismäärien luettelossa edellytetään, että komissio sitoutuu puolustamaan uutta direktiiviehdotusta lähes vuoden ajan, ja direktiivin hyväksymisestä lukien toisen vuoden ajan, kunnes se on tullut voimaan jäsenvaltioissa. Kyseessä on varsin hidas menettely, joka vähentää puoleen komission torjunta-ainejäämien enimmäismäärien määrittämiseen tarvittavan työkapasiteetin.

2.4. Tähän mennessä kasvijalosteiden tutkinta ei ole edennyt lainkaan, vaikka niiden kulutustaso edellyttää, että yhdenmukaistavalla säännöksellä varmistetaan täydellinen kuluttajien terveystakuu. Direktiivissä 91/414/ETY säädetään, että on tarkasteltava jalosteiden jäämätasojä, mutta se ei sisällä torjunta-ainejäämien enimmäismäärien määrittämistä eikä niiden valvontaa koskevia säännöksiä. Tällaisten jäämien yhteisön tasolla määritettyjen enimmäisarvojen puuttuminen merkitsee sitä, että kuluttajalla ei ole käytettävissään tietoja päätelläkseen, johtuvatko kansallisten viranomaisten päättämät rajoitukset terveydellisistä syistä vai päinvastoin kansallisen elintarvikealan taloudelliskaupallisen näkökohdan suojelemisesta.

2.5. Ei ole epäilystäkään, etteivät jäsenvaltiot soveltaisi torjunta-ainejäämiä koskevia tarkoituksenmukaisia ohjelmia valvoakseen kansalaistensa kulutustotumuksia. Kuitenkaan kuluttajat eivät voi katsoa direk-

(1) EYVL N:o L 221, 7. 8. 1986.

(2) EYVL N:o L 350, 14. 12. 1990.

tiivin vaatimustensa täyttyneen, mikäli heihin ei sovelleta yhteisiä direktiivejä, joissa otetaan huomioon eurooppalaisen väestön tottumusten ja olosuhteiden erilaisuus ja jotka eivät aiheuta julkisten menojen kasvua jäsenvaltioissa, vaan johtavat tarkoitukseen ohjattujen varojen optimointiin. Nykyään tarkastukset voidaan yhdistää direktiivin 93/99/ETY soveltamisesta aiheutuviin virallisiin elintarvikkeiden tarkastuksiin.

2.6. Tämä haittaa epäsuorasti viljelysten monipuolistamista. Jos tehdään yksityiskohtainen analyysi jo määritetyistä torjunta-ainejäämien enimmäismääristä direktiivin 90/642/ETY mukaisesti, voidaan arvioida, että tärkeimpiä tai Euroopan unionin tasolla laajimpia viljelyksiä varten on käytännössä määritetty enimmäismäärät kaikille torjunta-ainejäämille, kun taas enemmän käsityönä viljeltyt, pienemmät alat, jotka voivat tulevaisuudessa olla pienten alueiden maatalousratkaisu, saattavat jäädä ilman keinoja suojautua katoa vastaan, koska yksityisiä tutkimuksia käyttökelpoisista torjunta-aineista ei ole olemassa. Tämä tilanne on vielä arkaluonteisempi, jos tarkastellaan direktiivin 76/895/ETY mukaisesti määritettyjen torjunta-ainejäämien enimmäismäärien kokonaisuutta.

3. Erityistä

3.1. Direktiivien soveltamisala

TSK hyväksyy komission tarkastelluissa direktiiveissä esittämät muutokset, mutta se haluaa kuitenkin esittää seuraavat huomautukset:

3.1.1. TSK pitää kuluttajien etujen mukaisena, että komissio on laajentanut direktiivien soveltamisalaa kuituun, jalostettuihin ja useista valmistusaineista koostuviin tuotteisiin. Tällöin torjunta-aineiden enimmäismäärät, jotka ovat seurausta maataloudessa käytetyistä raaka-aineista, koskevat kaikkia edellä mainittuja tuotteita.

3.1.2. Samoin on myönteistä, että torjunta-ainejäämien enimmäismääriä sovelletaan kolmansiin maihin vietäviin tuotteisiin. Tämän säännön soveltamiseen voidaan kuitenkin tehdä poikkeuksia, jos määräämään lainsäädännössä on määrätty erityismenettelystä.

3.1.3. Tapauksissa, joissa edellä mainitut tuotteet eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan, koska tuotteita ei ole tarkoitettu ravinnoksi, TSK vaatii hyvin tiukkoja tarkastuksia niiden käytön estämiseksi ihmisten tai eläinten ravintona. Tämä siksi, että tuotteet eivät voisi poikkeustapauksessakaan aiheuttaa terveysvaaraa kuluttajille.

3.2. Torjunta-aineiden enimmäismäärien määrittäminen

3.2.1. Komission esittämällä muutoksella torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamismenettelyyn on suuri etu. Yhtäältä se yhdistää kaikki kussakin näistä direktiiveistä säädetyt menettelyt ja toisaalta yksinkertaistavat niitä. Tapauksissa, joihin neuvoston on puututtava, päätös on tehtävä kahden viikon kuluessa (kiireellisyysmenettely) tai enintään kolmen kuukauden kuluessa.

3.2.2. TSK haluaa tässä kohdassa korostaa, että komissio vahvistaa menettelyn, jonka mukaan sillä on tarvittaessa päätösvalta antaa neuvostolle lupa hyväksyä tai muuttaa jäämien enimmäismääriä eikä sen tarvitse ilmoittaa siitä kasvinsuojelukomitealle, vaikka tämä olisikin asiaa vastustanut, tai vaikka toteuttamiselle asetetut määrääjat olisivat jo kuluneet umpeen.

Tässä menettelyssä on otettava huomioon jo tarkastellun direktiivin 91/414/ETY sisältö, jossa viitataan ADI-menettelyyn (arvio hyväksyttävästä päivittäisestä annoksesta).

3.2.3. Toinen erittäin tärkeä aihe on ollut alkuperämaan ja määräämään määritelmä asetettaessa torjunta-ainejäämien enimmäismäärät tuontia varten ja väliaikaisesti, mikä on varsin tärkeätä mahdollisia jäsenmaiden välisiä konfliktitilanteita ajatellen.

3.3. Jäsenmaiden välisten konfliktien ratkaiseminen

3.3.1. Tähän mennessä jäsenmaiden väliset, niiden omiin tuotteisiin sovellettavien jäämien enimmäisarvojen eroja koskevat riidat on ratkaistu kahdenvälisin neuvotteluin, ja tuojamaat ovat mukautuneet vapaaehtoisesti näiden neuvottelujen tuloksiin.

3.3.2. TSK pitää käytännöllisenä ratkaisuna järjestelmää, joka sisältyy jäsenmaiden välisten konfliktien ratkaisemiseen, koska se ei edellytä kansallisten lainsäädäntöjen yhdenmukaistamista torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisen osalta. Täten se voi suosia tuotteiden vapaata liikkuvuutta samalla kun se suojelee kuluttajien terveyttä.

3.3.3. TSK ei pidä oikeudenmukaisena, että tästä menettelystä saattaa aiheutua jalostettuja tuotteita koskevia konflikteja. Sen vuoksi se suosittelee menettelyn sisällyttämistä komission toimivaltaan.

3.3.4. Järjestelmä vaikuttaa järkevältä, koska komission on otettava huomioon tiedot, joita riidoissa olevien maiden asiantuntijat antavat, sillä komission antamalla päätöslauselmalla on vaikutuksia kaikkiin maihin sen

jälkeen kun se on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

On myös aiheellista korostaa, että parempi tapa jäsenmaiden välisten konfliktien ratkaisemiseksi olisi tavoitella riittävää välimiesmenettelyä ennen kaikkea jäsenmaiden etujen suojelemiseksi.

4. Johtopäätelmät

4.1. Kuluttajat kannattavat järjestelmää, joka takaa täysin heidän terveytensä suojelun Euroopan unionin yleisten etujen lisäksi.

4.2. Ei ole hyvä, että päätös torjunta-ainejäämien enimmäismäärien hyväksymisestä tehtäisiin poliittisella tasolla, eikä myöskään, että tämä valta siirrettäisiin lähes kokonaan komissiolle. Ottaen lisäksi huomioon neuvoston menettelyn hitauden yhteisön torjunta-ainejäämien enimmäismäärien määrittämisessä vaikuttaa sopivammalta, että ne määritetään, vahvistetaan ja niitä valvotaan sääntelykomitean IIIb menettelyllä, joka suhteutetaan riittävälle komission toimien valvonnan tasolle.

4.3. Suuri osa kasvikkunnasta peräisin olevien tuotteiden kulutuksesta on jalosteiden ja useista valmistusaineista koostuvien elintarvikkeiden kulutusta. Tämän vuoksi olisi vaadittava, että komissio vahvistaisi mahdollisimman pian korjauskertoimet, joita on sovellettava laskettaessa jalostettujen tuotteiden ja useista valmistusaineista koostuvien elintarvikkeiden torjunta-ainejäämien enimmäismääriä. Samoin konfliktien ratkaisu- ja valvontamenettelyihin (jotka suojelevat perustamissopimuksen 30–36 artiklan soveltamista) olisi sisällytettävä tämäntyyppiset elintarvikkeet.

4.4. On tarpeen tukea viljelysten monipuolisuutta voimassa olevien direktiivien soveltamisen edellyttämiin rajoituksiin nähden, koska pienviljelyn tarvitsemien tietojen saamisessa mahdollisesti syntyviä rahoitusvaikeuksia ajatellen pidetään välttämättömänä, että käynnissä olevia tutkimuksia ja saatuja tietoja kolmansien maiden muihin viljelyksiin siirtämisen mahdollisuuksista kehitetään mahdollisimman pitkälle.

4.5. TSK haluaisi, että komissio mahdollistaisi sellaisten tutkimusohjelmien toteuttamisen, joiden ansiosta voidaan käyttää torjunta-aineita, joilla voidaan välttää ihmisten terveydelle aiheutuvat haitat ja kehittää uusia viljelytapoja, etenkin ympäristöystävällisiä maanviljelykäytäntöjä, joiden avulla voidaan kehittää epäsuotuisia alueita.

Tämänsuuntaisen kehityksen aikaansaamiseksi olisi suositeltavaa perustaa torjunta-aineita koskevia tietoja välittävä kansainvälinen toimisto.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta pk-yritysten eurooppalaisen tarkkailuelimen kolmas vuosikertomus

(96/C 82/02)

Komissio päätti pyytää 8. toukokuuta 1995 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta pk-yritysten eurooppalaisen tarkkailuelimen kolmas vuosikertomus.

Valmistelutyöt annettiin teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaoston tehtäväksi. Jaosto antoi lausunnon 29. marraskuuta 1995 esittelijä Flavio Pasottin johdantoraportin pohjalta.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi seuraavan lausunnon suurella äänten enemmistöllä (yhden pidättyessä äänestämästä) 331. täysistunnonssa 20. joulukuuta 1995.

1. Taustaa

1.1. Vuonna 1991 komissio edisti kolmivuotisella kilpailuilmoituksellaan pk-yritysten tilanteesta ja tulevaisuudennäkymistä yhtenäismarkkinoilla laadittavan vuosikertomuksen toteuttamista.

1.2. Kilpailun vaatimusten perustana on huomio, että pk-yrityksiä koskevia analyysejä ja tutkimuksia ei toteuteta laadulliselta eikä määrälliseltä kannalta yhdenmukaisesti unionin jäsenvaltioissa.

1.3. Tavoitteena on tarjota kansallisten laitosten verkoston välityksellä koordinoitua tieteellistä tukea poliittisen ja toimielinten tason toimijoille sekä syvällisiä analyysejä jäsenvaltioiden ja yhteisön tasolle. Tällaisen tuen tulee pystyä ylläpitämään aikajatkumolla kykyä kerätä kulttuurista tietoa seuraamalla vuosien kuluessa joitain pk-yritysten hyvään tai huonoon menestykseen vaikuttavia tekijöitä.

1.4. Kolmas vuosikertomus saattaa komission verkostolle antaman ensimmäisen tehtävän päätökseen ja tarjoaa tilaisuuden tarkastella tähän asti tehtyä työtä kokonaisvaltaisesti.

1.5. Kertomuksen tulosten kokonaisarvioinnin kannalta onkin ollut tarpeen punnita sekä verkoston rakennetta ja toimintatapaa että itse kertomuksen rakennetta.

2. Verkoston rakenne

2.1. Verkoston järjestäytyminen on tärkeää, sillä se vaikuttaa suuresti työn laatuun.

2.2. Kolmen vuoden aikana työmenetelmät ovat kehittyneet: alussa hallinto oli keskittynyt päätoimeksiantajalle (main contractor), nyt on päästy parempaan yhteistyöhön jäsenten kesken.

2.3. Päätoimeksiantajan tehtävänä on hoitaa yhteensovittamistyötä. Kolmesta kansallisesta laitoksesta on muodostettu johtoryhmä (steering committee). Kertomuksen jokainen luku on yhden laitoksen koordinoima. Laitokset keräävät kansallisen tason tietoa muilta jäseniltä.

2.4. Laitokset ovat sekä valtiollisia että yksityisiä. Koordinoinnin vaikeus on kertomuksen yksi ratkaisevista tekijöistä.

3. Kertomuksen rakenne

3.1. Tarkkailuelin on ottanut kyseisen ajan kuluessa huomioon joitain komission ja komitean tekemiä ehdotuksia. Komitealla olikin esittää viimeisimmässä lausunnossaan monia erityishuomioita.

3.1.1. Kertomuksen kolmannessa laitoksessa on mukana yhteisön jäsenmaiden lisäksi neljä sellaista maata, joiden unioniin liittyminen oli loppuvaiheessaan vuonna 1994.

3.1.2. Ensimmäisen kertomuksen kielenä oli englanti. Viimeisin kertomus on saatavilla ranskaksi, saksaksi ja englanniksi. Aikaisemmin Executive Summary -osio oli erillisenä. Kolmannessa laitoksessa se on kertomuksen mukana erivärisin sivuin eroteltuna. Kertomus yhteenvetoinen on tärkeä kaikille, joita pk-yritysten työ koskee jäsenvaltioissa. Siksi kertomus tulee laatia kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä.

3.2. Kertomus on rakenteeltaan "tietosanakirjamainen" kuten tähänkin asti. Rakenteen joustavuutta on tarpeen harkita.

3.3. Koordinoija huomauttaa alussa oikeutetusti tietojen käsittelyn vaikeudesta, joka johtuu unionin maiden yhteisen standardin puutteesta. Toinen huomautus koskee sitä, että tiedot eivät ole samalta vuodelta kuin kertomus (mikä säästää meidät tekemästä samaa kriittistä huomautusta).

3.4. Kertomus on jaettu neljään osioon ja kahdeksaantoista lukuun. Osiot ovat:

- 1) Tulos
- 2) Liiketoimintaympäristö
- 3) Aihetutkimukset
- 4) Päätelmät.

4. Yleistä

Komitean tarkoituksena on arvioida tarkkailuelimen kolmannen vuosikertomuksen perusteella pk-yrityksen hyvään tai huonoon menestykseen vaikuttavia ratkaisuvia tekijöitä, jotka se sitten voi esittää komissiolle merkittävänä kohtina yhtenäismarkkinoilla ja kansainvälisessä kaupassa toimivien pk-yritysten kehitys- ja tukiohjelman toteuttamisessa.

Aluksi on tarpeen esittää kolme metodologista huomiota:

4.1. Ensimmäinen huomio koskee pk-yritysten määrittelyä⁽¹⁾. Komitean mielestä nykyisin käytössä oleva pk-yritysten määrittely, jota kansallinen lainsäädäntökin yleensä noudattaa, ei ole sopiva. Pk-yritysten määrittely on tärkeä aihe, ja jos luokittelu on liian laaja-alainen, seurauksena saattaa olla että yritykset, joilla on täysin erilaisia ongelmia, sijoitetaan samaan analyysiryhmään. Kun pk-yritykset luokitellaan tarkemmin, ainakin alkuvaiheessa saadaan väistämättä vähemmän luotettavaa ja vähemmän vertailukelpoista tietoa näin yksityiskohtaisista yritysluokista. Työntekijöiden lukumäärä yrityksen koon määrittelyssä on kriteeri, joka vaatii tarkkaa määrittelyä, koska siihen liittyy erilaisia tulkintaongelmia. Onkin selvää, että yhdessä analyysikehyksessä on harhaanjohtavaa yhdistää vähemmän kuin viisi henkilöä työllistävät mikroyritykset, jotka ovat enemmistönä pk-yrityksissä, sellaisten yritysten kanssa, joissa on yli sata työntekijää. On myös oikeutettua sanoa, että organisaation uudelleenjärjestelyt ovat erilaisia yrityksissä, jossa on kolmekymmentä työntekijää kuin yrityksissä, jossa on sata työntekijää. Erikokoisilla yrityksillä on erilaisia ongelmia, joiden ratkaisemiseen tulee käyttää erilaisia välineitä ja ratkaisuja. Tämän vuoksi on tarpeen jaotella pk-yritykset tarkemmin ja löytää tarkempi määrittely, jossa otetaan huomioon myös viitemarkkinoiden mittasuhteet sekä unionin jokaisen jäsenmaan luonteenomainen yritys ympäristö. Komitea suosittelee, että komissio harkitsee pikaisesti ja syvällisesti tätä näkökohtaa koska se on edellytyksenä oikeiden talouspoliittisten valintojen toteuttamiselle.

⁽¹⁾ Yritykset, joissa on 0–9 työntekijää (mikroyritykset); 10–99 työntekijää (pienyrietykset); 100–499 työntekijää (keskikokoiset yritykset) – kertomuksen sivu 72.

4.2. Toinen metodologinen huomio koskee käytettävissä olevan tiedon laadun ja yhtenäisyyden puutteita. Komitea arvostaa komission ponnistuksia kehitellä tarkkailuelimen toimintaa myös kohti nyt käytössä olevaa, aiempaa luotettavamman ja järjestäytyneemmän historiallisen arkiston luomista. Kertomuksessa on kuitenkin vielä puutteita ja epäyhtenäisyyttä, joka vaikeuttaa analysointia. On ehdottoman välttämätöntä kysyä Eurostatilta neuvoa tarkkailuelimen kertomuksessa käytettävän tiedon suhteen, jotta voidaan varmistaa, että mahdollisuuksien mukaan käytetään vertailukelpoista tietoa ja että metodologian parantamisesta johtuvat muutokset tunnistetaan. Komitea suosittelee, että komissio sitoutuu pyrkimään pikaisesti varmoihin ja luotettavaan tilastopuutteisiin.

4.3. Kolmas huomio koskee kertomuksen päivittämistä. Kun yhteisön talous on erityisen vireää, rahamarkkinat ovat varsin epävakait, kansainvälisen kaupan sävyttämä taloudellinen nousu ei ole vielä lujittunut ja kun jotkin kaupan alat saattavat kehittyä tai taantua nopeasti, on ehdottoman tärkeää saattaa yritys-suuntausten analyysi mahdollisimman nopeasti ajan tasalle.

Tällainen päivitys on mahdotonta, jos kertomus säilyttää "tietokirjamaisen" rakenteensa. Kertomus olisi huomattavasti käyttökelpoisempi, jos se saatettaisiin ajan tasalle. Tämän lausunnon tarkoituksena on myös pyrkiä analysoimaan kehityssuuntauksia, jotka vaikuttavat tässä – ennen vuoden 1994 loppua kerättyihin tietoihin pohjautuvassa – kertomuksessa vähemmän suhdanteisiin liittyviltä kuin rakenteellisilta.

Komitea toivoo, että kertomusta kehitellään rakenteellisesti tähän suuntaan.

5. Erityistä

5.1. Komitea pitää erityisen tärkeänä niiden vaikutusten analysointia, joita yhtenäismarkkinoiden toteuttamisella on pk-yritysmaailmaan. Tämän vuoksi komitea arvostaa kertomuksen tapaa pyrkiä analysoimaan ympäristöä, jossa yritystoiminta kehittyy kokonaisuutena sekä ratkaisuvia tekijöitä, jotka vaikuttavat yrityksen hyvään tai huonoon menestykseen.

5.2. Seuraavassa esitetään yhteenveto joistain kertomuksessa Euroopan unionin alueiden lähentymisen osalta esitetystä päätelmästä.

5.2.1. Kaudella 1988–1994 yritys ympäristö on kokonaisuudessaan parantunut. Kahdentoista EU:n jäsenmaan joidenkin taloudellisten muuttujien lähentyminen on vaikuttanut myönteisesti myös pk-yritysmaailmaan

kuitenkin niin, että vaikutuksen teho vaihtelee maittain. Esimerkiksi lisäarvo on kasvanut keskimäärin 2,7 % vuodessa pk-yritysten viennin kasvun ansiosta joko suoraan tai suuremmille ja kansainvälisemmille yrityksille tehtyjen alihankintojen kautta. Poikkeuksena on Yhdistyneen kuningaskunnan ja Italian yritykset, jotka yhdessä vaikuttavat tilastoihin negatiivisesti.

5.2.2. Monien yritysten tuottavuuden elpyminen on rajoittanut pk-yritysten vaikutusta työllisyyteen. Työllisyyden vaatimaton kasvu johtuu myös suuryritysten sääntöjen pohjalta rakentuneiden työmarkkinoiden sopimattomuudesta ja niiden kyvyttömyydestä käyttää hyväkseen pk-yritysten tarjoamia mahdollisuuksia.

5.2.3. Kun verrataan kahdestatoista jäsenmaasta muodostuvan Euroopan saavutuksia entisten EFTA-maiden saavutuksiin, paljastuu että Euroopan unionin tulokset ovat paremmat lisäarvon, liikevaihdon ja työllisyyden osalta. Vaikka yleiset taloudelliset olosuhteet ja eräät pk-yrityksiä koskevat erityisolosuhteet ovat lähentyneet, ero näiden kahden alueen välillä on edelleenkin huomattava erityisesti sen vuoksi, että muuttujien kehitys kulkee varsinkin unionin eteläisissä maissa eri suuntaan.

5.3. Eräiden ratkaisevien tekijöiden erittely

Seuraavat arviot pohjautuvat kertomuksen neljännen osion analyysin tuloksiin, erityisesti siihen liittyvään teoreettisen mallin analyysiin.

5.3.1. Markkinat ja kilpailu

Komitea korostaa, että on tarpeen ponnistella edelleen sellaisten hyvin kilpailukykyisten markkinoiden luomiseksi, joilla ei ole monopoliasemia kysynnässä eikä tarjonnassa. Jos on olemassa yritys ympäristö, joka kasvaakseen tarvitsee kilpailua, se on nimenomaan pk-yritys ympäristö. Nämä yritykset elävät ja kuolevat kilpailuun suuntautuneilla markkinoilla ja ne eivät voi säilyä hengissä, jos hyödykkeiden ja palveluiden hankkijat eivät toimi yhtä lailla kilpailuun suuntautuneilla markkinoilla. Kyseessä ei ole valinta yksityisten tai julkisten monopolien välillä. Asia on pikemminkin niin, että kilpailuun perustuvilla markkinoilla ei kenelläkään – ja vähiten pk-yrityksillä – ole varaa maksaa monopolien ja kartellien tehottomuudesta.

5.3.1.1. Sama koskee pk-yritysten uusia markkinoita: keskittymät ovat asteittain lisääntymässä sopimusten ja fuusioiden kautta siten, että mukana on keskisuuria ja suuria yrityksiä, jotka ovat pk-yritysten luonnollisia kauppakumppaneita. Vaarana on, että yhtä aikaa syntyy kansainväliset kovaan kilpailuun perustuvat pk-

yritysten markkinat ja markkinat suurille yrityksille, jotka pyrkivät asteittain kohti kilpailun ulkopuolelle jäävien kartellien asemaa. Pk-yritysten eloonjäämisen ongelmat olisivat tässä tapauksessa itsestään selvät.

5.3.2. Pääoma ja rahoitus

Komitean pitää vielä kerran korostaa, miten kertomuksen päätelmät tuovat esille pk-yritysten kohtaamat suuret ongelmat pääoman hankkimisessa. Ongelman osatekijät ovat tiedossa. Niistä käydään jatkuvasti keskustelua sekä tieteellisellä että poliittisella tasolla, ja komitea on antanut aiheesta useita lausuntoja. Laadullisesti ja määrällisesti merkittäviin tuloksiin ei ole kuitenkaan päästy. Pääomamarkkinoille pääsy saattaa pk-yritykset hankalaksi tilanteeseen siinä yritys ympäristössä, jossa ne ovat vuorovaikutuksessa. Tämä ilmenee niin kansallisella tasolla tehtävien (ennen kaikkea verotusta koskevien) kuin eurooppalaisella tasolla tehtävien, esim. läheisyysperiaatetta ja komission ohjaavaa roolia koskevien valintojen suhteen. Komitea pitää pääsyä riskipääomamarkkinoille yrittämys ympäristön laatua arvioitaessa ratkaisevana muuttujana. Yhdessä pankkialan vertailukelpoisen kilpailutason kanssa tulee yhtenäisesti kaikissa unionin jäsenvaltioissa kehittää niitä rahoitusvälineitä, kuten pienille yrityksille myönnettäviä kehitysluottoja ja paikallisia tukia, joita kaikissa maissa ei vielä käytetä. Tavoitteena tulee olla sellaisten monipuolisten luottomarkkinoiden luominen, jolla eri toimijat kilpailevat erilaisilla tuotteillaan. Tässä mielessä komitea kehottaa tulkitsemaan perustamissopimuksen 130 artiklaa pk-yritysten suhteen selkeästi ja laajasti.

5.3.3. Teoreettinen malli

5.3.3.1. Komitea on kiinnostunut kertomuksessa esitetystä yhteismarkkinoiden teoreettisen mallin kehittelystä. Jos malli todetaan tieteellisesti luotettavaksi, siitä voidaan johtaa joitain talouspolitiikan suuntaviivoja.

5.3.3.2. Kun tarkastellaan taulukoita 17.6,7,8,9 ja erityisesti kahta indikaattoria (työpaikkojen luominen ja lisäarvon kasvu), voidaan nähdä millainen vaikutus taloudellisella ilmapiirillä on pk-yrityksiin.

5.3.3.3. Kasvun ja työllisyyden negatiivisia tekijöitä ovat julkisen hallinnon sekä tutkimuksen ja kehittämisen määrärahojen siirrot (julkiset menot), työllisyyskustannukset ja työmarkkinat sekä keskisuuri yritystaso.

5.3.4. Julkisten menojen laatu ja koostumus vaikuttaa tärkeältä kysymykseltä pk-yritysten kannalta, jos otetaan huomioon, että vaikka kansainvälistyminen on lisääntynyt, näille yrityksille kansalliset markkinat ovat edelleenkin tärkeitä. Tämä näkökohta on vielä ratkaisevampi sellaisissa maissa, joissa budjettipolitiikka on perinteisesti ollut laaja-alaisempaa. Lähentymiskriteerien noudattaminen on tuonut mukanaan julkisen tulo- ja menoarvion kulutukseen ja sijoituksiin tarkoitettujen osuuksien huomattavan supistamisen. Tällä supistamisella on ollut merkittävä vaikutus pk-yritysten tuotteiden markkinoihin. Komitea pitää yhteisön talouden nousun vakiinnuttamiseen tähtäävän budjettipolitiikan tärkeänä piirteenä sellaista tulo- ja menoarvion osuuksien uusjakoa (joka tapahtuu myös raha- ja veropolitiikan käytännöllisemmän tason kautta), joka suosii investointialoitteita.

5.3.5. Työllisyyspolitiikka ja työmarkkinat ovat ratkaisevia tekijöitä. Esitetyn mallin pohjalta tehdyt huomiot eivät anna rohkaisevaa kuvaa työmarkkinoiden aktiivisen ja passiivisen politiikan hyödyistä. Pohjois-Euroopan maissa käytössä oleva aktiivinen politiikka ja Etelä-Euroopassa toteutettava enemmän erilaisiin tukiin nojautuva politiikka eivät kumpikaan ole tuottaneet toivottuja tuloksia. Tällainen politiikka on vaikuttanut julkisten menojen rakenteeseen luomalla ilmapiirin, joka ei suosi pk-yrityksiä, ja tuonut samalla mukanaan negatiivisia vaikutuksia. Sosiaaliturvan tasosta ja toiminnasta käytävässä keskustelussa ollaan kaukana eri näkemysten yhdistämisestä, mikä tuntuu viittaavan lähestymistapaan, joka on sidoksissa valkoisen kirjan tavoitteisiin ja välineisiin.

5.3.5.1. Pk-yritykset eivät ole tähän mennessä voineet hyödyntää täysipainoisesti kykyään työpaikkojen luomisessa. Suuryrityksillä on ollut mahdollisuus suuremman työvoiman hallintaan ja ne ovat kriisiaikoina irtisanoneet työntekijöitään, muuttaneet rakenteitaan tai hajauttaneet toimintojaan. Koska pk-yrityksillä on vähemmän joustovaraa, ne ovat pääasiallisesti säilyttäneet työllisyystasonsa. Vientiin keskittynyt elpyminen on alunperin ollut suurten yritysten kiinnostuksen koh-

teena, koska ne ovat luonteeltaan kansainvälisempiä. Pk-yritykset puolestaan ovat pyrkineet keskittymään enemminkin tuottavuuden kasvuun kuin uusien työpaikkojen luomiseen. Elpymisen lujittaminen, jos sitä tuetaan sopivalla budjettipolitiikalla ja pk-yrityksille soveltuvammilla työmarkkinasäännöillä, voisi avata merkittäviä työllistämismahdollisuuksia.

5.3.5.2. Taloudellisen elpymisen tämänhetkinen rakenne näyttää toteen, että ilman pk-yritysten ponnistelua ja oli mahdotonta vähentää työttömyyslukuja. Komitea suosittelee, että komissio arvioi tarkasti tätä ilmiötä ja luo ohjelman, joka suosii sellaisia yrittäjiä, jotka suuntaavat yrityksensä kohti kasvua ja hylkäävät – markkinoiden salliessa – ajatuksen jäädä pienyritystasolle. Tämä voi jäädä henkilökohtaisen valinnan varaan. Sen ei pidä olla ulkoapäin tuleva pakote, jonka tekniset ja kulttuuriset vaikeudet sanelevat laajentumispolitiikkaa käsiteltäessä.

5.3.6. Yhtä tarkkaan tulee harkita teknologisten uudistusten mahdollisuuksia. Tutkimukseen ja kehittämiseen varattu osuus tulo- ja menoarviossa on yleensä vähentänyt investointeihin ja kulutukseen varattujen julkisten menojen osuutta ja siten myös pk-yritysten käyttöön tarkoitettua osuutta. Tämä vähennys voisi olla oikeutettu, jos tutkimusmäärärahoilla olisi onnistuttu edistämään koko teollisuusjärjestelmän teknologista kehitystä. Nämä määrärahat ovat kuitenkin valitettavasti hyödyttäneet vain suuryrityksiä ja siten vaikuttaneet suurten ja pk-yritysten väliseen epätasapainoon.

5.3.7. Tutkimus ja kehittäminen, joka on tärkeä osa kilpailukyvyyn edistämistä, ei saa rajoittua vain teollisuuden käyttöön tarkoitettuihin varoihin, vaan sen tulee olla perusfilosofia, joka ohjaa yritysten kehittämistoimia kaikissa muodoissa. Komitea pyytääkin, että komissio pyrkii tasapainottamaan voimavarojen jakamista tehostamalla olevia ohjelmia sekä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja teknologian levittämisestä, tai paremmin pk-yritysten teknologisten uudistusten edistämisestä, huolehtivien laitosten välillä. Tämä tekijä on erittäin tärkeä erityisesti kansainvälistymisen yhteydessä.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheista:

- Vuosikertomus – Yhteenkuuluvuusrahastosta tuettu toimi 1993/1994, ja
- Koheesiorahaston vuosittaisen kertomuksen 1994 täydennys

(96/C 82/03)

Komissio päätti 20. tammikuuta ja 20. kesäkuuta 1995 Euroopan talousyhteisön perustamisso-
pimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitealta lausuntoa aiheista
”Vuosikertomus – Yhteenkuuluvuusrahastosta tuettu toimi 1993/1994” ja ”Koheesiorahaston
vuosittaisen kertomuksen 1994 täydennys”.

Aluekehityksen, yhdyskuntasuunnittelun ja maankäytön jaosto, joka oli vastuussa töiden
valmistelusta, hyväksyi lausuntonsa 8. joulukuuta 1995 (esittelijänä oli Ramón Mercé Juste).

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi seuraavan lausunnon yksimielisesti 331. täysistunnessaan
(20. joulukuuta 1995 pidetyssä kokouksessa).

1. Johdanto

1.1. Tässä lausunnossa tutkitaan kahta komission
kertomusta yhdessä, joista toinen käsittelee yhteenkuu-
luvuusrahastosta tuettua tointa (jäljempänä IFC) ja
toinen koheesiorahastoa. Näistä ensimmäinen koskee
komission yhteisymmärryksessä jäsenvaltioiden kanssa
tekemiä päätöksiä ja harjoittamaa toimintaa 1. huhti-
kuuta 1993 ja 26. toukokuuta 1994 välisenä aikana.
Toukokuun 26. päivänä 1994 astui voimaan koheesiora-
haston perustava asetetus (koheesiorahasto on toisen
kertomuksen aihe), joka taas kattaa aikajakson 26. tou-
kokuuta alkaen 31. joulukuuta 1994 asti.

1.2. Koheesiorahaston luominen sisältyy Maastrich-
tin sopimukseen (130 D artikla). Tavoitteena on tukea
rahallisesti – taloudellisen ja yhteiskunnallisen koheesi-
on lujittamiseksi – hankkeiden toteutusta ympäristön ja
Euroopan laajuisten liikenneverkkojen perusrakentei-
den aloilla. Irlanti, Kreikka, Espanja ja Portugali saavat
tätä taloudellista tukea, joka oli vuonna 1992 laskettuna
15 150 miljoonaa ecua vuosille 1993–1999.

1.3. Talous- ja sosiaalikomitea muistuttaa, että se on
tuenut IFC:n ja koheesiorahaston luomista koskevia
ehdotuksia⁽¹⁾.

2. Yleistä

2.1. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen voides-
saan ottaa kantaa näihin kertomuksiin ja toivoo uudel-
leen voivansa vaikuttaa positiivisesti koheesiorahastoa
ohjaavien säädösten tehokkaampaan soveltamiseen
tulevaisuudessa. Komitea haluaa myös korostaa, että
tarvitaan vertailukelpoista maakohtaista tietoa eri jäsen-
valtioissa tuetuista hankkeista.

2.2. Komitea suhtautuu myönteisesti komission ker-
tomuksiin, jotka kokoavat yksityiskohtaisia havaintoja
ja erittäin hyödyllistä tietoa yhteenkuuluvuusrahastosta
tuetun toimen ja koheesiorahaston käytöstä voimassa-
oloaikanaan. Kertomuksissa mainitaan toimien käynnisi-
tyneen hyvin.

2.3. Talous- ja sosiaalikomitea myöntää, että komis-
sio on joutunut työskentelemään vaikeissa olosuhteissa.
Tämä johtuu toisaalta oikeudellisesta epävarmuudesta,
koska Maastrichtin sopimusta ei ollut vielä ratifioitu
IFC:n voimaantumisen hetkellä. Toisaalta se johtuu
siitä, että IFC:n hallinnon ja valvonnan hallinnollis-
oikeudellinen rakenne on jouduttu luomaan hyvin ly-
hyessä ajassa. Komitea korostaa sekä komission että
jäsenvaltioiden ponnistelua tällä saralla.

2.4. Asetus tulee tarkistaa seuraavan kerran ennen
vuoden 1999 loppua huolimatta komitean pyynnöstä
järjestää asetuksen tarkistus vuonna 1996. Tähän ajan-
kohtaan asti komission tulee esittää erilaisia rahaston
vuotuisia seurantakertomuksia. Komissio suosittelee
seuranta-analyysin ja rahaston toiminnan arvioinnin
helpottamiseksi, että kertomukset laadittaisiin käyttäen
aikakehyksenä kalenterivuotta. Komissio muistuttaa
myös, että kertomuksen julkaisemiselle asetettu
määräaika on kuusi kuukautta analysoidun ajanjakson
lopusta laskien. Tätä ei ollut otettu huomioon IFC:tä
käsittelevässä kertomuksessa. Talous- ja sosiaalikomitea
on pahoillaan siitä, että vuotta 1994 täydentävä
kertomus ei sisällä kokonaisvaltaista analyysia väliintu-
loista IFC:n voimaantumisen alkaen.

2.5. Komissio viittaa ensimmäisessä kertomukses-
saan talous- ja sosiaalikomitean positiiviseen vaikutuk-
seen koskien niin IFC:n hyväksymistä ja voimaansaatta-
mista kuin koheesiorahastoasetuksen hyväksymistä ja
sitä ohjaavien säädösten soveltamista. Komitea on kui-
tenkin pahoillaan siitä, että Euroopan parlamentin
muutosehdotukset on mainittu kertomuksessa, mutta
komitean vastaavia viitteitä aiempien lausuntojensa
pääkohtiin ei ole mainittu. Olisi toivottavaa, että tulevis-
sa vastaavanlaisissa analyysissä mainittaisiin myös
komitean ilmaiset päähuolenaiheet.

(¹) EYVL N:o C 108, 19. 4. 1993; EYVL N:o C 133, 19. 5. 1994.

2.6. Talous- ja sosiaalikomitea on tutustunut tilintarkastustuomioistuimen laatimaan kertomukseen IFC:n käytöstä. Komitea pitää kertomuksen sisältämää kritiikkiä yleensä rakentavana ja yhä tehokkaampaan ja avoimempaan rahaston käyttöön tähtäävänä. Tästä syystä komission tulisi mahdollisuuksiensa mukaan ottaa kritiikki huomioon tulevaisuutta silmällä pitäen.

2.7. Niine huomautuksin, jotka edellä sekä jäljempänä 3 kohdassa on esitetty, komitea kiittää komissiota ja jäsenvaltioita koheesiorahastosta tuettujen toimien käynnistämiseksi saavutetusta edistyksestä ja varsinkin siitä, että jaettaessa varoja vuosien 1993 ja 1994 hankkeisiin käytettiin kaikkea yhteisön budjetista saatavaa rahoitusta.

3. Erityistä

3.1. Kertomukset osoittavat, että varojen jakautuminen niiden luonteen ja IFC:tä ja koheesiorahastoa säätelevissä asetuksissa mainitun ”sopivan tasapainon” tavoitteen mukaan tapahtui seuraavasti:

3.1.1. Jakauma aloittain

	Ympäristö (%)	Liikenne (%)
1993	39	61
1994	49,8	50,2
1993-1994	44,8	55,2

3.1.2. Jakauma aloittain ja maittäin

	Ympäristö (%)		Liikenne (%)	
	1993	1994	1993	1994
Kreikka	62	60	38	40
Espanja	29	51	71	49
Irlanti	39	43	61	57
Portugali	43	40	57	60

Ottaen huomioon hallintoa ja suunnittelua koskevat ongelmat, joihin jäsenvaltiot ovat törmänneet, talous- ja sosiaalikomitean mielestä tätä jakautumista voidaan kuitenkin pitää tyydyttävänä, vaikka jäsenvaltioiden välillä on etenkin ympäristön alalla vaihtelua.

Komitean mielestä ”sopivan tasapainon” tavoitteen saavuttamiseksi liikenne- ja ympäristöhankkeiden välille tulisi soveltaa kalenterivuoden ylittävää ajanjaksoa, jotta joka jäsenvaltiolla olisi joustonvaraa asetettaessa tärkeysjärjestystä peräkkäisille tilivuosille. Talous- ja sosiaalikomitea toivoo tämän näkökulman pohjalta,

että tulevat kertomukset viittaisivat kokonaisvaltaisen tasapainon kehittämiseen ottaen huomioon kullekin alueelle jaetut vuotuiset avustukset. Tämä mahdollistaisi kokonaisvaltaisen arvioinnin rahaston tasapainosta tietyn ajan kuluttua. Komitea esittää uudelleen huolestumissensa ympäristön osuuden suhteellisesta kasvusta peräkkäisinä tilivuosina. Tässä suhteessa komitea on tyytyväinen vuonna 1994 alkaneiden hankkeiden jakautumisen ”uudelleen tasapainoittumisesta”, mikä tulee esille komission täydentävästä kertomuksesta.

3.1.3. Jakauma maittäin

	1993 myönnetyt varat (%)	1994 myönnetyt varat (%)	Ohjearvo (%)
Kreikka	17,9	17,9	16-20
Espanja	54,9	54,9	52-58
Irlanti	9,1	9,1	7-10
Portugali	18,1	18,1	16-20

Komitea on tyytyväinen siihen, että budjetista vuosina 1993 ja 1994 myönnetyt varat olivat hyvin lähellä ohjearvon vaihteluvälin keskipistettä. Komitea kehottaa komissiota jatkamaan samaan tapaan eikä sallimaan vuosittaisten määrärahaosuuksien lukumista vaihteluvälin ääripäähän.

3.2. Liikenteen alalla jaetusta rahoituksesta kyseessä olevat neljä jäsenvaltiota ovat omistaneet yli 70 % rahoituksesta analysoituna ajanjaksona maantieliikenteelle.

Vaikka myönnetään, että näiden valtioiden on tarpeen uudistaa ja kehittää tieliikenneverkkojaan, komitean mielestä olisi kuitenkin tarpeellista saada aikaiseksi parempi tasapaino eri kuljetusmuotojen välille.

Talous- ja sosiaalikomitea tahtoo kiinnittää komission huomion tarpeeseen asettaa liikenteen alalla ehdotettuja hankkeista kärkeen ne, jotka ottavat ympäristön kunnioittamisen parhaiten huomioon.

Komitea toteaa, että ympäristön alalla luonnonympäristön suojelu saa vain mitättömän pienen osan käytössä olevista määrärahoista, vaikka luonnonympäristö on nimenomaan koheesioissa erityisen uhanalainen.

3.3. Komitea korostaa uudestaan erityisen syrjäisten saarialueiden erityisasemaa ja kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon näiden alueiden erityisongelmat koheesion yleistavoitetta asetettaessa. Tavoitteena on tehdä loppu saarten eristyisyydelle sillä perusteella, että ne ovat osa unionin tärkeitä luonnonvaroja.

3.4. Jäsenmailla on oikeus arvioida avustuksia hakevia hankkeita neuvoston asetuksen 2 artiklan säännösten mukaan, joita on täydennetty Eurooppa-neuvoston Edinburghin kokouksessa 1992. Nämä kaksi kertomusta esittävät epäyhtenäisen yleiskuvauksen merkittävimmistä rahoitusta saaneista hankkeista kaikissa maissa samoin kuin kansallisella tasolla asetetuista tavoitteista. Komitea suosittaa, että tulevissa kertomuksissa ryhdytään arvioimaan tuettujen ohjelmien osuuksia tavoitteisiin nähden ei pelkästään kansallisella, vaan myös yhteisön tasolla. Tämä siksi, että IFC:n rahoitukset on suunnattu Euroopan unionin perustamissopimuksen 130 D artiklan nojalla suoraan hankkeille eikä ohjelmille (kuten rakennerahastoissa).

3.5. Komitea hyväksyy komission aloitteen (esiintyy kohdassa "avustukset tutkimuksille ja teknisille tukitoimenpiteille") tarjouskilpailun avaamiseksi tavoitteena vahvistaa hankkeiden systemaattista arviointia, todellisia toteutussääntöjä sekä niiden täytäntönnäpönnän mahdollisia ja todellisia vaikutuksia. Komitea toteaa kuitenkin, että osan "avustukset tutkimuksille ja teknisille tukitoimenpiteille" käyttöaste oli paljon odotettua pienempi. Tämän tulisi johtaa vakaakäytön syiden pohdintaan.

Komitean mielestä Euroopan investointipankin osallistumiskokemus myötävaikuttaa tehokkaasti koheesiorahastosta rahoitettujen hankkeiden arviointiin ja seurantaan. Komitea toivoo saavansa mahdollisuuksien rajoissa yksityiskohtaisempaa tietoa Euroopan investointipankin myötävaikuttamisesta tässä asiassa.

3.6. Komitea korostaa uudelleen jäsenvaltioiden talouselämän ja työmarkkinaosapuolten kuulemisen tärkeyttä. Kuulemisen tulisi tapahtua kaikissa tärkeysjärjestyksen määrittelyn, soveltamisen ja rahoitettujen hankkeiden seurannan vaiheissa. Komitea viittaa tässä suhteessa rakennerahastojen viiteasetuksen 4 artiklasta muotoiltuihin havaintoihin⁽¹⁾. Kuuleminen loisi laajemman pohjan hankkeiden valinnalle, avoimemman ja tehokkaamman yhteisön rahoituksenjaon sekä mahdollistaisi paremman yhteensovittamisen yhteisön rahoittamien ja muiden hankkeiden välillä kansallisella tasolla sekä yhdenmukaisemman rahoituksen tulevaisuudessa.

Talous- ja sosiaalikomitea pitää sopivana, että niissä jäsenvaltioissa, joissa on talous- ja yhteiskuntaneuvostoja, kuulemisen tulee tapahtua ensisijaisesti tärkeysjärjestyksen määrittelyvaiheessa jäsenvaltioissa.

3.7. Komitean mielestä olisi hyödyllistä, että komissio antaisi yleiskuvan rahoitettujen hankkeiden kehityksestä kaavioiden tai karttojen muodossa, jotta hankkeiden yhdenmukaisuuden vertaaminen koheesiorahaston

asettamiin tavoitteisiin helpottuisi erityisesti Euroopan laajusten verkostojen osalta. Tämä siitä syystä, että voitaisiin tarkistaa missä muodossa rahastosta suoritettut investoinnit ovat ottaneet huomioon jo aiemmin etusijalle asetetut verkostot.

3.8. Kertomukset korostavat, että IFC on hyväksynyt monia pienistä rahasummista johtuen vähämerkityksisinä pidettyjä hankkeita ja hankeryhmiä etenkin ympäristön alalla. Vaikka komitea kannattaa tiettyä joustavuutta asiassa, se suosittelee kuitenkin voimakkaasti yhtenä mahdollisena keinona kasvavassa määrin avustusten yhteenkokoamista kunkin edunsaajamaan erityisluonteen mukaan.

3.9. Koheesiorahastosta myönnettävien avustusten ehtona on, että jäsenvaltiot ovat perustaneet ohjelman, joka pyrkii täyttämään Maastrichtin sopimuksen 104 C artiklan mukaiset lähentymiskriteerit. Ehdollisuussääntöjä ei ole sovellettu yhteenkuuluvuusrahastosta tuettuun toimeen. Komission kertomus, liitteenä II esitetyn 792/93 asetuksen 3 kohdan määräysten mukaisesti, tarjoaa suppeaa tietoa edunsaajamaiden lähentymisohjelmista osoittaen niiden kehityksen ja erityisesti niiden tavoitteet julkistalouden alijäämien vähentämiseksi.

Komissio arvioi tästä näkökulmasta katsottuna hyödylliseksi esittää tulevissa kertomuksissa yksityiskohtaisempaa tietoa jokaisen jäsenvaltion julkistalouden alijäämän kehityksestä ja Edinburghin huippukokouksen yhteydessä hyväksytyjen ehdollisuussääntöjen (jotka astuvat voimaan marraskuussa 1995) ennustettavissa olevat seuraukset. Tämän tiedottamisen ei tule tapahtua lähentymisohjelmista tiedottamisen kustannuksella.

3.10. Kertomuksen tarjoama tieto jäsenmaissa käytetyistä kriteereistä sopivien hankkeiden arvioimiseksi osoittaa ongelmien olemassaolon käytetyissä metodologiassa ja joissakin tapauksissa käytettyjen talouden arviointimenetelmien kehittämisen tarpeen erityisesti ympäristöasioiden alalla. Komitea tukee tätä lähestymistapaa ja toteaa, että kehittämisen tulee tapahtua yhteistyössä komission kanssa hankkeiden tehokkuutta lisäävällä tavalla.

3.11. Komitea korostaa, että hankkeen rahoitusta koskeva päätös tulee hyväksyä vasta sitten, kun siitä on tasokkaat ja täydelliset asiakirjat, jotka mahdollistavat jäsenmaan ehdottaman hankkeen arvioinnin.

Komitea pitää välttämättömänä, että komissiolta saadaan yleistä tietoa hyväksytyjen hankkeiden määrästä suhteessa kaikkiin hankkeisiin, samoin kuin tietoa hylkäyspäätöksiin johtaneista pääasiallisista syistä. Tämä mahdollistaisi komissiolle yhä avoimemman ja tehokkaamman hankkeiden arvioinnin ja valinnan.

⁽¹⁾ EYVL N:o C 393, 31. 12. 1994.

3.12. Koska koheesiorahasto on toiminut vasta lyhyen aikaa, ei ole mahdollista määrittää rahoitettujen hankkeiden taloudellisia ja yhteiskunnallisia seurauksia lopullisesti. Komitea myöntää näiden analyysien tarpeellisuuden ja katsoo sopivaksi, että tulevaisuudessa siirrytään kuvaamaan yksityiskohtaisemmin käytettyjä analyysimenetelmiä sekä erityisesti koheesiorahastosta rahoitettujen hankkeiden yhteiskunnallis-taloudellisia vaikutuksia. Kilpailukyvyille, talouskasvulle ja työpaikkojen luomiselle tulisi suoda erityistä huomiota, ottaen näin huomioon eräiden koheesiorahastosta avustuksia saavien maiden korkean työttömyysasteen.

3.13. Hankkeiden seuranta on oleellista, jotta voitaisiin taata parempi varojenhallinta. Seurantaryhmistä yritetään antaa tehokas mielikuva niistä käsittelevässä kappaleessa, vaikka viivästyminen ryhmien luomisessa, niiden kokousten niukkuus ja saatavilla oleva tieto eivät vielä oikeuta tätä arviointia. Yksi johtopäätöksistä koski muutoksia ja viivästyksiä hankkeiden toteutumisen tasolla, joka taas johtuu siitä, että suurin osa suunnitelmista esitettiin vuoden 1993 viimeisten kuukausien aikana.

Vuoden 1994 lisäkertomuksessa komission antoi tietoja vain yhden ainoan jäsenvaltion seurantakomiteasta. Komitea ehdottaa, että tulevissa kertomuksissa komissio viittaisi joka jäsenvaltiossa perustettuihin ja perustettavissa oleviin seurantajärjestelmiin korostaen suunniteltua talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien väliintulotasa.

Komitea toivoo, että komissio kiinnittää erityisesti huomiota kuhunkin edunsaajamaahan erikseen perustettujen seurantaryhmien toimintaan ja ryhtyy jakamaan tietoa seurantaryhmien kokousten sisällöstä. Alueiden edustajien seurantakokouksiin osallistumisen lisäksi komitea muistuttaa, että on välttämätöntä sisällyttää seurantaryhmiin talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien edustajia. TSK pahoittelee, että ryhmien tämänhetkessä kokoonpanossa ei ole vielä yhtään näiden alojen edustajia.

Seurantakomiteoiden asema on oleellinen jäsenvaltioiden tärkeysjärjestystä arvioitaessa, koska muuta arviointiperustetta ei ole olemassa. Lisäksi seurantakomiteat heijastavat enimmäkseen paljon laajempaa kuin vain toimijoiden kiinnostusta.

3.14. Komission suorittamia tarkastusmatkoja rahoituskohteisiin on ollut vain vähän, eikä kertomuksessa

esitettyjen tulosten pohjalta ole vielä mahdollista tehdä johtopäätöksiä. Yhtään merkintää ei ole tehty jäsenvaltioihin perustetuista hallinta- ja valvontajärjestelmistä. Hankkeiden kulun todentaminen on tästä syystä hankalaa. Komitea kehottaa komissiota korjaamaan nämä puutteet tekemällä valvontatoiminnasta systemaattisempaa.

3.15. On noudatettava tiukasti väärinkäytösten torjumista sekä koheesiorahastosta aiheuttomasti suoritettujen maksujen takaisinperintää koskevaa asetusta. Talous- ja sosiaalikomitea on havainnut komission mainitsemien hankkeiden rahoituksen yhteydessä esiintyvien petosten puuttumisen. Komitea kehottaa komissiota kuitenkin julkistamaan seuraavissa kertomuksissaan jäsenvaltioissa asetuksen mukaisesti laaditut selvitykset väärinkäytöksistä ja rahastojen hallinnassa mahdollisesti havaituista puutteista.

3.16. Kertomukset esittävät yksityiskohtaisesti komission tekemät aloitteet tiedotus- ja julkisuustoimista koheesiorahaston voimaantumisen alkaen. Tällaiset toimet, jotka vastaavat hallinnon avoimuuden periaatetta, ovat aina arvossaan eikä niitä ole koskaan tarpeeksi. Komitea suosittaa mainittujen toimien jatkamista ja mahdollisuuksien mukaan niiden syventämistä niin kansallisella, alueellisella kuin yhteisönkin tasolla.

3.17. Talous- ja sosiaalikomitea korostaa yhteensovittamisen tärkeyttä muiden rakennerahastotyyppisten toimien ja rahoitusohjelmien välillä (rakennerahastot, LIFE, RTE) ja on tyytyväinen komission pyrkimykseen välttää etenkin päällekkäisrahoitustilanteet.

Komitea kehottaa lopuksi komissiota antamaan tulevaisuudessa kertomuksissaan yksityiskohtaisempaa tietoa hankkeista, jotka ovat koheesiorahaston lisäksi saaneet avustusta yhteisön muista hankkeista rahoittavista toimista.

3.18. Komitea pyytää komissiota painottamaan erityisesti tiedottamisen helpottamiseen suunnattuja toimia, jotta voidaan parantaa avoimuutta ja erityisesti tiedottamista koheesiorahaston puitteissa kehitellyistä toimista. Tiedonkulun on ulotuttava mahdollisimman laajalle ja komitea onkin sitä mieltä, että tässä suhteessa komission vahvistama ja esittelemä kertomus 1993–1994 voi olla myönteisenä askeleena oikeaan suuntaan.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön energiatehokkuutta edistävästä monivuotisesta SAVE II – ohjelmasta

(96/C 82/04)

Neuvosto päätti 20. joulukuuta 1995 EY:n perustamissopimuksen 130 s artiklan 1 kohdan ja 198 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Energia-, ydinvoima- ja tutkimusjaosto, jonka tehtävänä oli valmistella asiaa, hyväksyi lausuntonsa 19. lokakuuta 1995. Esittelijänä toimi Giacomina Cassina.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 331. räysistunnossaan 20. joulukuuta 1995 seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Komissio esitti 7. marraskuuta 1995 asiakirjan KOM(95) 225 lopull., joka käsittää tiedonannon EU:n energiatehokkuuden edistämiseksi ja ehdotuksen neuvoston päätökseksi aiheesta SAVE II – monivuotinen ohjelma energiatehokkuuden edistämiseksi Euroopan unionissa.

1.2. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen komission aloitteeseen ja hyväksyy ehdotuksen neuvoston SAVE II -ohjelmaa koskevaksi päätökseksi edellyttäen, että kohdissa 4 ja 5 esitetyt näkökannat otetaan huomioon.

2. Taustaa

2.1. Energiatehokkuuden edistämiseksi tehtävien erityistoimien ohjelma SAVE, jota seuraavassa kutsutaan nimellä SAVE I⁽¹⁾ ja joka päättyy kuluvan vuoden lopussa, on jaettu kolmeen painopistealueeseen:

- teknisluonteiset toimet (laitteiden suorituskyky),
- rahoitustoimet,
- kulutustottumusten muuttamiseen tähtäävät toimet.

2.2. SAVE I:een kuului erilaisia oikeudellisia säännöksiä ja tukiohjelmaa jäsenvaltioiden energiansäästöohjelmien täydentämiseksi.

2.3. SAVE I -ohjelma jatkoi yhteisössä jo aikaisemmin käynnistettyjä muita kuin teknisiä toimia, kuten alakohdaiset kartoitukset erityisten keskikulutusnormien asettamiseksi ja kattilatyypin rinnastamista koskevien direktiivien hyväksyminen (1978–1982).

2.4. SAVE-ohjelman lisäksi on olemassa joukko teknisiä toimia, joita toteutetaan esim. Joule- ja Thermie-ohjelmien yhteydessä.

2.5. Komitea on SAVE I -ohjelmaa ja ohjelman toteuttamista koskevia toimia⁽²⁾ koskevassa lausunnossaan todennut seuraavaa:

- komission olisi pitänyt antaa valmistajille, käyttäjille, kuluttajille, työntekijöille ja ammattijärjestöille tilaisuus tulla kuulluksi ja vaikuttaa siten neuvoa-antavan komitean työhön,
- olisi pitänyt laatia uusi direktiiviehdotus jäsenvaltioiden energiatehokkuudesta vastaavien viranomaisten toimien koordinoimiseksi,
- tämän ohjelman tulokset olisi pitänyt ottaa huomioon kaikkia energian sisämarkkinoita koskevia kokonaispäätöksiä tehtäessä sekä soveltaa mainittuja tuloksia käynnissä oleviin ohjelmiin (esim. Thermie-ohjelma) niiden mahdollista tarkistamista silmällä pitäen,
- ohjelmalla olisi pitänyt olla konkreettisia vaikutuksia yhteisön ensisijaisten tavoitteiden toteuttamiseen ympäristöpolitiikan, energiatehokkuuden ja toimitusvarmuuden aloilla,
- ohjelman toteuttamisen yhteydessä saadut kokemukset olisi pitänyt saattaa kolmansien maiden, erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan maiden käyttöön,
- kulutustottumukset ja sitä kautta kuluttajien valistaminen ja kouluttaminen tehokkaaseen energiankäyttöön on tärkeä asia,
- raha- ja verokannustimilla on tärkeä merkitys energiansäästötoimien vahvistamisessa,
- energiataloudellisille analyyseille ja energian valvontaelinten asettamiselle olisi tullut antaa enemmän painoa.

⁽¹⁾ EYVL N:o L 307, 8. 11. 1991, s. 34.

⁽²⁾ EYVL N:o C 120, 6. 5. 1991.

2.6. Valitettavasti TSK:n suositukset otettiin vain osittain mukaan lopulliseen tekstiin neuvoston päätökseksi SAVE I -ohjelmasta 29. lokakuuta 1991.

3. Komission asiakirjan oleellinen sisältö

3.1. Tarkastettava asiakirja käsittää komission tiedonannon, johon on liitetty ehdotus neuvoston päätökseksi, rahoituslomake sekä raportti pk-yrityksiin ja työllisyyteen kohdistuvista vaikutuksista).

3.2. Ehdotuksen oikeusperustan muodostavat perustamissopimuksen 130 s (Ympäristö) ja 189 c artikla (Yhteistoimintamenettely).

3.3. Komission ehdotuksen tavoite on taata 31. joulukuuta 1995 päättyvän SAVE-ohjelman jatkuvuus⁽¹⁾. Samanaikaisesti komitea liittää ehdotukseensa seuraavat uudet toimet:

- energiatehokkuuden lisäämisen alalla saavutetun edistyksen valvonta kansallisella ja yhteisön tasolla,
- erityistoimet, joiden tarkoituksena on suosia jäsenvaltioiden välistä yhtenäisyyttä tehokasta energiankäyttöä koskevien strategioiden laatimisessa,
- energiavarojen alue- ja kaupunkitason ohjaamisen parantamiseen tähtäävät toimet,
- toimet, joiden tarkoituksena on sisällyttää energiatehokkuus yhteisön nykyisissä strategisissa ohjelmiaan käyttämien perusteiden joukkoon,
- kaikkien ehdotukseen sisältyvien toimien arviointi ja seuranta.

3.4. Komissio perustelee ehdotustaan:

- riippumattoman asiantuntijaryhmän SAVE-ohjelmasta esittämällä arvioinneilla ja suosituksilla,
- Firenzessä 26.–28. lokakuuta 1994 pidetyn SAVE-ohjelmaa käsitelleen konferenssin tuloksilla,
- SAVE I -ohjelman sekä muiden energia-alan toimien yhteydessä saaduilla kokemuksilla,
- SAVE I -ohjelman tehokkuudella energiavarojen käytön järkipäätämässä, tarkoituksena:
 - pysäyttää hilidioksidipäästöjen lisääntyminen,
 - edistää yhtä energiapoliittisen vihreän kirjan ”pilareista”,

- osoittaa mainitunlaisen järkipäätämisen käytön edut siten kuin valkoisessa kirjassa ”Kasvu, kilpailukyky, työllisyys” on esitetty,
- edistää taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta,
- edistää paikallisten energialähteiden käyttöä,
- nopeuttaa energiatehokkuutta edistävien teknologioiden käyttöönottoa yhteisön piirissä ja muissa maissa.

3.5. Päätösehdotuksessa esitetään nykyisiin PACE⁽²⁾ (yhteisön sähkökäytön tehostamisen toimintaohjelma) ja PERU (yhteisön alueiden, kaupunkien ja saarten energianhallintaohjelma) – ohjelmiin kuuluvien toimien liittämistä SAVE I -ohjelmaan.

3.6. Ehdotuksessa esitetään edelleen seuraavilla aloilla jo käynnissä olevien toimien vahvistamista:

- energiaa käyttävien laitteiden merkintä ja standardointi,
- tarkoituksenmukaisissa verkostoissa toteutetut kokeiluhankkeet,
- kohdistetut kokeiluhankkeet,
- tarkoituksenmukaisten verkostojen kautta toteutettu valistus.

3.7. Ehdotuksessa otetaan erityisesti huomioon läheisyysperiaate.

3.8. Ehdotuksessa esitetään viisivuotiskaudeksi 150 miljoonan ecun suuruista budjettia.

3.9. SAVE-ohjelman apuna olevan neuvoa-antavan komitean toimiaikaa esitetään jatkettavaksi.

3.10. Ehdotukseen sisältyvien toimien rahoitusta käsitellään ehdotuksen 4 artiklassa.

3.11. Komissio laatii vuosittain mainittujen toimien tärkeysjärjestyksen.

3.12. Komissio julkaisee raportin ohjelmassa saavutetuista tuloksista sen kolmantena toimintavuotena sekä ohjelman päätyttyä.

⁽¹⁾ EYVL N:o L 307, 8. 11. 1991, s. 34.

⁽²⁾ EYVL N:o L 157, 9. 6. 1989.

3.13. Komissio ehdottaa SAVE-ohjelman alkavan 1. tammikuuta 1996 ja päättyvän 31. joulukuuta 2000.

4. Yleistä

4.1. SAVE II -ohjelma eroaa monella tavoin SAVE I -ohjelmasta ja yleisesti ottaen kehittää sitä oleellisesti.

4.2. TSK on tyytyväinen siihen, että SAVE II -ohjelma esitettiin neuvoston päätöksen muodossa, jonka oikeusperustana on perustamissopimuksen 130 s ja 189 c artiklassa esitetty menettely (yhteistoimintamenettely Euroopan parlamentin kanssa).

4.2.1. 130 s artiklaa on tarkasteltava yhdessä 130 r artiklan kanssa, jossa nimetään joukko tärkeitä yhteisön tavoitteita, kuten ympäristön laadun säilyttäminen, suojeleminen ja parantaminen sekä luonnonvarojen harkittu ja järjestyksellinen käyttö (130 r artikla 1 kohta). Ko. artiklan 3 kohdassa viitataan lisäksi metodologisesta näkökulmasta välttämättömyyteen ottaa huomioon mm. ympäristöolot yhteisön eri alueilla, ympäristöpolitiikan vaikutukset yhteisön taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen kokonaisuutena sekä yhteisön eri alueiden tasapainoinen kehitys.

4.3. Komitea haluaa tässä muistuttaa aikaisemmista energiapolitiikkaa ja sitä käsittelevää vihreää kirjaa koskevista lausunnoistaan⁽¹⁾, joissa se vaati, että perustamissopimukseen olisi liitettävä erityinen osasto "Energia".

4.4. Komitea perustelee ehdotustaan monissa lausunnoissa esittämällään kannalla, jonka mukaan energiapolitiisilla toimilla on erityisen toiminta-alueensa lisäksi pyrittävä kahteen etusijalla olevaan tavoitteeseen Euroopan integraation toteuttamiseksi, nimittäin taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja työllisyyden kasvuun kestävässä kehityksessä. TSK kannattaa siksi näkökantaa, jonka mukaan SAVE II -ohjelman toteutusastetta on mitattava myös sen panoksen osalta, jolla ympäristöolojen parantamisen ja energian järkevä käytön hyväksi suunnitellut toimet kaventavat EU:n eri alueiden välisiä kehityseroja ja vaikuttavat uusien työpaikkojen luomiseen.

4.5. Myös ohjelman, johon on liitetty PACE ja PERU -ohjelmat, rakennetta on arvioitava sikäli myönteisesti, että eri toimet on johdonmukaisesti sovitettu toisiinsa (tämä oli havaittavissa jo PACE-ohjelmassa) ja ohjelman piiriin kuuluu uusia strategisia toimijoita, kuten alueet ja kaupungit (PERU). TSK on sitä mieltä, että läheisyysperiaatteen oikean soveltamisen on ilmentävä eri tason

päätöksentekijöiden vastuualueiden tasapainoisessa ja kautumisessa ja sen on annettava pontta näiden tasojen välisille dynaamisille yhteistyömuodoille.

4.6. Suunniteltua varojen käyttöönasettamista, eli 150 miljoonaa ecua viideksi vuodeksi, TSK pitää sopivana ja terveenä pohjana toimien toteuttamiseksi, kuitenkin edellyttäen, että nämä toimet ovat sopusoinnussa strategisen tärkeysjärjestyksen kanssa ja että vastaavien kannustimien ja takuiden avulla on laitettava liikkeelle kolmansien osapuolten lisävaroja. Tämän suhteen TSK toivoo, että pk-yritysten aktiiviseen osanottoon kiinnitetään erityistä huomiota.

4.6.1. TSK haluaa kiinnittää vastuussa olevien viranomaisten huomiota siihen, että varat on jaettava eri toimille siten, että jako kuvastaa selvästi näiden toimien tärkeysjärjestystä. Vaikka ymmärtääkin, että ohjelman toteutus on muodostettava joustavaksi, TSK suosittaa myös harkittavaksi, onko varojen kohdistaminen ensimmäisenä toimintavuotena järkevää, jotta varmistetaan suunniteltujen toimien täysi vaikutus alkuvaiheessa ja huolehditaan vastaavasta kannustuksesta.

4.6.2. TSK on tietoinen toimielinten välisestä sopimuksesta, jonka mukaan tarpeelliseksi katsottua varojen määrää ei tarvitse mainita päätöstekstissä, jos tässä päätöksessä on käytetty 189 c artiklan mukaista menettelyä. TSK valittaa kuitenkin tätä, koska ko. menettely ei edistä tekstin selvyyttä eikä avoimuutta.

4.7. TSK korostaa painokkaasti, että yksiselitteisesti määriteltyjen tavoitteiden ja vastaavien toteutusmekanismien lisäksi ohjelman menestykseen vaikuttavat myös varojen tehokas hallinto, eli niiden myöntäminen toimille ja hankkeille, jotka ovat sellaisenaan tehokkaita ja edistävät yleisesti yhteistoimintaa. Näiden edellytysten pohjalta TSK ilmaisee seuraavassa myös joitakin epäilyjään.

4.8. Päätösehdotuksen 6 artiklassa mainittu komitea, jonka tarkoituksena on avustaa komissiota ohjelman toteuttamisessa, vastaa SAVE I -ohjelmaa varten suunniteltua komiteaa. TSK:n mielestä olisi SAVE I ja SAVE II -ohjelmien välisen rakenne-eron ilmentävä myös tämän elimen kokoonpanossa, jotta taataan sen paras mahdollinen toiminta.

4.8.1. Sen jälkeen kun PERU ja SAVE II -ohjelmat liitettiin toisiinsa, ja ottaen huomioon, kuinka suuri merkitys talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien aktiiviselle vaikuttamiselle ohjelman tavoitteiden toteuttamisessa annetaan, TSK haluaisi antaa oman panoksensa 6 artiklassa mainitun neuvon-antavan komitean työhön

(1) EYVL N:o C 393, 31. 12. 1994, s. 95; EYVL N:o C 256, 2. 10. 1995, s. 34.

ja on sitä mieltä, että myös alueiden komitea voisi osallistua siihen. Nykyinen komiteajärjestelmä antaa valitettavasti vain vähän pelivaraa tällaisille toiveille. TSK on kuitenkin valmis sopivassa muodossa toimimaan komission ja neuvoo-antavan komitean kanssa yhteistyössä. TSK on myös täysin yhtä mieltä päätöksestä antaa 6 artiklassa mainitulle komitealle edelleen neuvoo-antava asema.

4.9. TSK:n mielestä on tarpeen kiinnittää huomiota kaikkien niiden toimijoiden mobilisointiin, jotka suoraan tai epäsuoraan ovat tekemisissä suunniteltujen toimien kanssa: alue- ja kaupunkihallintojen, yksityisten sijoittajien, työmarkkinakumppanien, kuluttajien ja käyttäjien on saatava mahdollisuus tutustua ohjelmaan ja arvioida sen toteutusta. Tässä mielessä on oleellista, että valistustoimet tavoittavat mahdollisimman monia kansalaisia.

4.9.1. Haluamatta ehdottaa yksityiskohtaisia ratkaisuja TSK kiinnittää vastuussa olevien viranomaisten – neuvostosta komissioon – huomiota siihen, että käytävissä olevien varojen käytöstä olisi tiedotettava tehokkaiden mekanismien ja avointen menettelytapojen avulla mahdollisimman paljon ja kansalaisten kannalta mielekkäällä tavalla, sillä yhteisön ohjelman kuluja ja hyötyä koskevat konkreettiset tiedot edistävät ohjelman yhteiskunnallista hyväksymistä ja siten myös sen menestystä.

4.10. Päinvastoin kuin SAVE I -ohjelmassa SAVE II:ssa toimien painopiste siirtyy säännöksistä (direktiivit) toimien edistämiseen jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä. Komission käsityksen mukaan tulevaisuudessa säännöksiä annetaan vain, jos asianomaiset osapuolet eivät pääse asiasta yksimielisyyteen. TSK:n mukaan neuvottelutuloksista johdetut päätökset on joka tapauksessa alistettava valvontamekanismeille, jotta voidaan tarkastaa niiden tehokkuus ja yhteensopivuus ohjelman tavoitteiden kanssa. Niiden on lisäksi sisällettävä tarkat velvoitteet ko. toimenpiteiden kohde-ryhmän valistamiseksi.

4.10.1. TSK:n mukaan tämä lähestymistavan muutos voi olla hedelmällinen, mutta se vaikuttaa kuitenkin liian radikaalilta ja riittämättömästi perustellulta. Vaikka TSK myöntääkin, että direktiivejä on usein vaikea panna täytäntöön, se kuitenkin korostaa, että ne ovat oleellisesti edistäneet sekä todellista energiatahokkuutta että päästöjen vähentämistä. Tätä käsitystä vahvistavat myös riippumattomien asiantuntijoiden laatimat selonteot⁽¹⁾.

4.10.2. Oikeudellisten puitteiden luominen ja niiden toteuttaminen on hyvin työläistä eikä aina puolustettavissa niiden vaikeuksien vuoksi, joita aiheutuu eri-

tyissäännösten määrittelemisestä jokaista valtiota varten ja erityisesti niiden noudattamisen valvomisesta. Komitean mielestä direktiivien tehokkuus laitteiden merkinnän suhteen taataan parhaiten siten, että kuluttajat itse vaativat niitä. SAVE II -ohjelman piirissä tulisi siksi erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että saadaan energian käyttäjät toimimaan yhteistyössä taloudellisten ja yhteiskunnallisten järjestöjen sekä valmistajien kanssa.

4.10.3. Komitea on sitä mieltä, että komission olisi pyrittävä rajoittamaan SAVE I -ohjelman hankkeiden suhteellisen suurta hajanaisuutta ja suunnittelemaan yhä enemmän toisiinsa liittyviä toimia yhteistyössä eri toimialoja ja maantieteellisiä alueita edustavien hakemusten esittäjien kanssa. Jotta tähän päästään, olisi ehdotusten valmistelemiseksi välttämättömiä töitä tuettava erityisesti pk-yritysten ja pienten hallintoelinten ollessa kyseessä. Yleisesti ottaen pitää menettelytapojen, joilla ohjelmaan voidaan vaikuttaa, olla käyttäjäystävällisempiä.

4.11. Nyt toiminnassa olevien tai SAVE I:lle erityisesti luotujen verkostojen laajemman käytön kautta voidaan ohjelman hallintoa parantaa, mutta toimien kohde-ryhmien, esim. laitteen valmistajien, kuluttajien ja energiatahokkuuden tavoittaminen voi näin kuitenkin vaikeutua. Komission olisi siksi taattava näihin verkostoihin kuulumattomille vapaa pääsy SAVE II -ohjelmaa ja sen rahoitusta koskeviin tietoihin.

4.11.1. Tutkimuksilla ja malleilla olisi oltava erityisiä tavoitteita ja olisi taattava, että niiden tuloksia käytetään tulevaisuudessa. Mallien osalta olisi tämän lisäksi taattava niiden loppukäyttäjien mukanaolo, jotta huolehditaan käytännönläheisistä toteutuksista.

4.12. Yksi SAVE II -ohjelman tavoitteista on sähköenergian parhaan mahdollisen käytön edistäminen. Sähköjakeluyhtiöiden, joilla on ohjelmia kysynnän ohjaamiseksi, olisi osallistuttava tämän tavoitteen toteuttamiseen.

Tämän olisi koskettava myös kaasunjakeluyhtiöitä ja niiden osallistumista ohjelmaan. Lisäksi olisi tarjouskilpailuasiakirjoissa selvästi ilmoitettava millaisia energiansäästöperusteita energiahallinto- ja energianjakeluyhtiöiltä odotetaan.

4.13. Verkostojen ehdottamien kokeiluhankkeiden ja muiden tahojen esittämien ”kohdistettujen kokeiluhankkeiden” välinen ero olisi perusteltava selvästi.

4.13.1. Tämä koskee erityisesti kokeiluhankkeita, jotka ovat osoittautuneet menestykselliseksi tietyillä alueilla ja joita voidaan siirtää myös muille alueille. Komitea pitää mielenkiintoisena ajatusta siirtää koke-

(1) ”The SAVE Programme – Evaluation of European Union Programme (1991–1994)”, Valter Fissamber, Rodney Jansen, Bernard Laponche ja Eoin Lees, marraskuu 1994.

muksia alueilta, joilla sähkönjakeluyhtiöt ovat valmiita toteuttamaan tämänkaltaisia hankkeita sellaisille alueille, jossa ko. yhtiöt ovat haluttomampia hankkeiden toteuttamiseen.

4.14. Mitä tulee hiilidioksidipäästöjä koskevaan kysymykseen, ei tässä yhteydessä ole tarkoitus käsitellä päästöjen verotuksen monimutkaista aihepiiriä (aiheeseen valmistellaan parhaillaan erityistä lausuntoa). TSK painottaa kuitenkin, että päästöjen konkreettista vähentämistä on tavoiteltava kaikin tarkoituksenmukaisin tavoin ja että SAVE II -ohjelman toteutuksessa yksittäisissä hankkeissa olisi osoitettava erityisiä tavoitteita hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Nämä tavoitteet olisi samoin ilmoitettava lukumääräisesti ja alistettava yksityiskohtaiseen jälkiarviointiin.

4.15. Yleisen taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä (kohdassa 4.4 mainittujen) työllisyystavoitteiden lisäksi TSK on huolissaan EU:n yhtenäisyydestä energia-alalla. TSK toivookin, että ohjelman yhteydessä pyritään toteuttamaan seuraavat tavoitteet:

- järkevän, eri alueiden tarpeita vastaavan energiankulutuksen edistäminen kunkin alueen energiankulutuksen ominaispiirteiden mukaan sekä paikallisten mahdollisuuksien edistäminen niiden toimialojen kehittämiseksi, jotka koskevat sekä teknisten laitteiden tuotantoa että käyttöä ja huoltoa,
- jäsenvaltioiden ja alueiden eri lähtötasojen huomioonottaminen ja painopisteen suuntaaminen kehittymättömimmille alueille. Usein tällaisten ohjelmien päähyötyjä ovat nimittäin valtiot ja alueet, jotka ovat jo saavuttaneet korkean kehitys- ja kulutustason ja voisivat siten käyttää hyväkseen myös muita varoja,
- EU:n saarten erityisten vaikeiden olojen huomioonottaminen ja näiden alueiden erityisten tukimekanismien aloittaminen, mitä jo kohdassa 4.3 mainitussa oma-aloitteisessa energiapolitiisessa lausunnossa perättiin,
- kuluttajiin ja yleisesti kaikkiin kansalaisiin kohdistuva tiedotus ja valistus, jotta kehitetään voimakas ja laaja energiatietoisuus ja saadaan siten aikaan syvä, luonnonsuojelulliset näkökohdat huomioonottava käyttäytymistavan muutos.

4.16. TSK on tyytyväinen siihen, että EU:hun liittymistä kaavailevat Keski- ja Itä-Euroopan maat otetaan mukaan SAVE II -ohjelmaan. Komitea on kuitenkin sitä mieltä, että niiden toimien rahoitusmekanismeja, joihin ko. maat ottavat osaa, ei ole määriteltä riittävän tarkasti. SAVE:een osallistuminen saattaa aiheuttaa näille maille hyvin korkeita kustannuksia, jos Keski- ja Itä-Euroopan maiden on komission ehdotuksen mukaisesti otettava käyttöön omia varojaan ja jos ne saavat vain ensimmäis-

sessä vaiheessa mahdollista tukea, joka otetaan muusta kuin SAVE II -ohjelmalle varatuista budjettiotsakkeesta.

4.16.1. TSK toteaa, että ko. maiden ponnistuksia täyttää kansantalouksien konvergenssikriteerit EU-maiden kanssa on tuettava aktiivisesti ja useamman vuoden kattavalle aloite- ja toimenpidesuunnitelmalle on luotava edellytykset. TSK ehdottaa, että Keski- ja Itä-Euroopan maita ei avusteta ainoastaan ohjelman alkuvaiheessa vaan myös sen jälkeen suoralla tuella EU:n varoista tai vähintään yksiselitteisten ja ohjattujen kannustimien muodossa yksityisten investointien edistämiseksi tällä alueella, jotta nopeutetaan koko Euroopan koheesiota energiatalouden alalla. Tässä yhteydessä EIP:llä voisi olla strateginen asema.

4.16.2. Luonnonvarojen tehottoman käytön, erityisesti hiilidioksidipäästöjen seurauksia ei voi rajoittaa alueellisesti. Vastaava investointi maihin, jotka ovat halukkaita liittymään EU:hun, koituisi kokonaan EU:n hyödyksi ja voisi tulevaisuudessa jopa lievittää erityisen pahoja ongelmia, joista jäsenvaltiot nyt kärsivät.

4.17. TSK toteaaakin hämmästyneenä, että ohjelmaan ei kuulu yhteistyön aloittamista Välimeren alueen jäsenvaltioiden ja yleisesti koko Välimeren alueen kanssa.

4.17.1. Tällaista laajentamista tukevat monet seikat, erityisesti:

- joillekin maille (esim. Maltalle ja Kyprokselle, jotka pyrkivät EU:n jäsenvaltioiksi) aiheutuu niiden asemasta johtuen vakavia energiahuoltovaikeuksia ja siten korkeita kustannuksia,
- jotkut muut maat tuottavat energian raaka-ainetta ja tuovat sitä EU-maihin,
- muilla Välimeren alueilla voivat jo muutenkin vakavat, energiavarojen epärationalisesta käytöstä johtuvat ympäristöongelmat ennemmin tai myöhemmin johtaa ympäristöolojen muutokseen myös EU:n jäsenvaltioissa.

4.17.2. Ottaen huomioon nämä seikat TSK pitää EU:n strategisen näkemyksen puutteena sitä, että EU:n erityisiä suhteita Välimeren alueen kolmansiin maihin ei ole otettu huomioon SAVE-ohjelman suunnittelussa. TSK on kuitenkin tietoinen siitä, että EU kehittää parhaillaan yhdessä kolmansien maiden kanssa Synergy-ohjelmaa (josta EU:lle aiheutuvat kustannukset ovat kuitenkin alhaiset).

4.17.3. Cannesin huippukokouksessa tehtyjen Välimeren yhteistyökumppanuutta koskevien päätösten toteuttamisen yhteydessä ei varmaankaan ole vaikeaa löytää varoja, joilla tuetaan Välimeren alueen kolmansien maiden osallistumista SAVE II -ohjelmaan.

5. Erityistä

5.1. Toiseksi viimeiseen ”ottaen huomioon” -kohtaan olisi liitettävä lisäkohta, joka sisältää viittauksen Välimeren alueen assosioituneihin maihin. Tämän johdosta olisi viimeisessä ”ottaen huomioon” -kohdassa viitattava siihen, että näille maille on myönnettävä määrärahoja muista yhteisön varoista.

5.2. 3 artikla

Tähän olisi liitettävä 4 kohta, jossa sanotaan, että komissio vastaa tarpeellisista toimista yhteisön sekä

valtiollisten ja yksityisten varojen mahdollisimman edullisen yhteisvaikutuksen varmistamisesta.

5.3. 4 artikla 2 kohta

”Vuosittain” jälkeen olisi viitattava 1 artiklan 1 kohdassa mainittuun tavoitteeseen.

5.4. 7 artikla 1 kohta

Puoliväliraportti olisi esitettävä myös TSK:lle.

5.5. 9 artikla

”Keski- ja Itä-Euroopan assosioituneet maat” jälkeen olisi lisättävä ”sekä Välimeren alueen maat”.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) ympäristön alalla kestävän kehityksen yhteydessä kehitysmaissa toteutetuista toimista

(96/C 82/05)

Neuvosto päätti 8. elokuuta 1995 pyytää EY-sopimuksen 130 artiklan nojalla talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Valmistelusta vastannut jaosto hyväksyi lausuntonsa 11. joulukuuta 1995. Esittelijänä toimi Klaus Boisserée.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 331. täysistunnessaan (20. joulukuuta pidetyssä kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Komission ehdotuksen sisältö ja tarkoitus

Komission nyt tekemä asetusehdotus kehitysmaissa toteutettavien ympäristötoimien tukemisesta kuuluu kehitysmaiden tukiohjelmiin. Se liittyy Euroopan unionin YK:n kesäkuussa 1992 järjestämässä ympäristö ja kehitys -konferenssissa (Rio de Janeirossa) ottamaan kantaan. Yhteisö hyväksyi silloin biologista monimuotoisuutta ja ilmastomuutoksia käsittelevät sopimukset sekä sopimuksen aavikoitumisen torjunnasta ja asialista 21:n toimenpideohjelman, vaikkei sitoutunutkaan kon-

kreettisiin suorituksiin kehitysmaalle. Tämän asetusehdotuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä kehitysmaiden ”kestävälle ja ympäristöystävälliselle kehitykselle” (ks. Euroopan yhteisön viides toimintaohjelma) tuemalla hankkeita.

Asetusehdotuksessa varataan yhteensä 13,2 miljoonaa ecua vuodelle 1995 ja 15 miljoonaa ecua vuodelle 1996. Toiminnan ajatellaan jatkuvan tämän jälkeen ensin ilman aikarajoituksia, ja mahdollisia konkreettisia hankkeita toteutetaan käytännössä saatujen kokemusten pohjalta. Komissio perustelee suhteellisen niukkaa ra-

hoitusta – ongelman valtavaan laajuuteen verrattuna – viittaamalla muiden kansainvälisten järjestöjen tukitoimiin maailman eri alueilla (esim. ASEAN, ALA, Lomén sopimuksen piiriin kuuluvat toimet). Sitä paitsi ohjelma on tarkoitettu aloitusavuksi saajille; sen lopullisesta laajuudesta sovitaan kahden ensimmäisen vuoden kokemusten perusteella.

Toimet on tarkoitettu ympäristöulottuvuuden soveltamiseksi kohdemaiden kehitysprosessiin seuraavilla aloilla:

- lajien moninaisuuden säilyttäminen,
- ympäristön parantaminen erityisesti kaupunkialueilla toteuttamalla jätehuoltoa, jätevesiä, ilmansaastumista ym. koskevia hallinnollisia suunnitelmia,
- rannikkoalueiden suojelu,
- ympäristöystävällisen teknologian käyttö energia-alalla,
- maaperän suojelumenetelmien ja -hallinnon parantaminen.

2. Yleistä

2.1. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen, että asiasta on tehty tämä ehdotus, jolla on komitean mielestä selvä yhteys ympäristöalan viidennen toimintaohjelmaan. Toimintaohjelman väliraportista 25.10.1995 hyväksymänsä lausunnon 5.1 kohdassa (CES 1177/95) komitea vaati ympäristöpolitiikan ottamista huomioon Euroopan kehitysmaapolitiikassa, jotta ”kestävää ja ympäristön huomioon otettavaa kehitystä” voidaan edistää suuressa osassa maailmaa Euroopassa saatujen kokemusten ja mahdollisuuksien pohjalta. Komitea katsoo, että puheena olevien kaltaisia edistämistoimia on täydennettävä ekologisten standardien luettelolla, joka on sisällytettävä yhteisön kehitysmaapolitiikkaan; tämä koskee varsinkin yhteisön investointeja kehitysmaihin.

2.2. Komitea on samaa mieltä myös kaksitahoisesta oikeusperustasta (ympäristö ja kehitys).

2.3. Komitea on tutkinut, riittäkö varattu rahoitus näin laajan tukiohjelman toteuttamiseen. Varatun rahoituksen suppeuteen nähden olisi järkevää, jos ohjelmassa keskityttäisiin tietyihin seikkoihin. Järkevältä TSK:n mielestä tuntuu komission ehdotus, että keskittäminen tutkittaisiin aloitusvaiheessa saatujen kokemusten jälkeen ja tärkeysjärjestys määriteltäisiin vuosittain. Komitea pahoittelee, että asetusluonnos esitettiin varsin myöhään, niin että edistämistoimille suunniteltuja sääntöjä ei käytännössä voida soveltaa enää vuonna 1995.

Lisäksi herää kysymys, onko saajan osallistuttava jokaiseen hankkeeseen. Se olisi oikein senkin vuoksi, että voitaisiin varmistaa, että varoja anotaan vain todella mielekkäisiin hankkeisiin, jotka aidosti vastaavat saajien tarpeita ja joita siksi voidaan seurata tuen päättymisen jälkeenkin. Komitea kuitenkin hyväksyy viittauksen aloitusvaiheen joustavuuteen sikäli, että oikeutta hankkeiden rahoituksen vaatimiseen ei myönnetä.

2.4. TSK on erityisen kiinnostunut ohjelman ensi vuosien kokemuksista, koska niistä saattaa muodostua kehitysmaiden ”kestävään kehitykseen” pyrkivän ympäristöpoliittisen tuen tuleva rakenne. Siksi komitea haluaisi saada kokemuksista tehdyt kertomukset, mukaan lukien suoritettut arvioinnit. Komitea haluaa, että sille varataan mahdollisuus ottaa niihin kantaa:

- ottaen huomioon TSK:n ympäristöpoliittinen näkemys, myös toimintaohjelmia koskevassa työskentelyssä,
- koska toimilla on merkitystä kehitysmaiden talous- ja yhteiskuntaelämän ryhmiin, joihin komitealla on läheiset yhteydet.

3. Ehdotuksen yksittäiset säännökset

3.1. 1 artikla

Komitea ymmärtää toimille annettavan ”teknisen avun” siten, että uusia ja jo suoritettuja toimia arvioimaan otetaan asiantuntijoita, jotta Euroopan ja kehitysmaiden välille saadaan aikaan ympäristöpoliittista yhteistyötä.

3.2. 2 artikla

1 kohdan ensimmäinen luetelmakohta pitäisi muotoilla seuraavasti, jotta se sopisi ”Rion sopimuksen” muotoiluun:

”biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen:

- a) suojelemalla ekosysteemejä ja elinympäristöjä sekä lajeja ja geneettisiä resursseja;
- b) käyttämällä biologisia resursseja, niin että ne kestävät;
- c) kirjaamalla ja arvioimalla lajeja.”

Toiseen luetelmakohtaan tulisi lisätä:

”sekä juomavedenjakelua koskevia parannussuunnitelmia”.

2 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohtaan TSK ymmärtää niin, että myös ympäristöoikeusjärjestelmien rakentaminen kuuluu tuettavien välineiden piiriin. Sitä paitsi komitea kiinnittää huomiota siihen, että ”kestävä

kehitys” ja ”ympäristöulottuvuuden huomioon ottaminen” eivät ole toisiaan täydentäviä vaatimuksia, vaan kuuluvat välittömästi yhteen.

3.3. 2 artiklan 3 kappaleen toisessa luetelmakohdassa pitäisi mainita myös tuettujen toimien arviointi.

3.4. 3 artikla

Komitea lähtee siitä, että yksityisten taloudellisten toimijoiden mukaan ottaminen suunniteltuihin toimiin tapahtuu niin, että ketään ei suosita kilpailutilanteessa. Lisäksi komitea pitää tarkoituksenmukaisena sovittaa 3 artiklan sanamuoto IV Lomé-sopimuksen (4. 11. 1995) muuttamista koskevan sopimuksen 251 A artiklan 2 kohdan mukaiseksi.

3.5. 4 artikla

Komitea huomauttaa 3 kohtaan, että edunsaajan osallistuminen rahoitukseen on paikallaan (ks. yllä kohta 2.3); siitä pitäisi luopua säännöllisesti vain pilottihankkeissa.

3.6. 6 artikla

3 kohdassa on tärkeää, että kumpaakin tukeen osallistuvaa kumppania valvotaan. Varsinkin ohjelman alkuvaiheessa ovat talousarviotarkastukset ohjelman toteuttamisesta komitean mielestä erityisen tärkeitä.

3.7. 7 artikla

Talous- ja sosiaalikomitea haluaa antaa komission ja neuvoa-antavan komitean käyttöön kokemuksensa yhteistyöstä kehitysmaiden talous- ja sosiaalielämän toimijoiden kanssa. Komitea tekee parhaansa, jotta nuo toimijat tekisivät ohjelmaa tunnetuksi kehitysmaissa.

3.8. 8 artikla

Kokemuksista laaditut kertomukset tulee antaa myös talous- ja sosiaalikomitean käyttöön. Komitea haluaisi, että sillä on mahdollisuus ottaa asiaan kantaa (ks. kohta 2.4).

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä

(96/C 82/06)

Neuvosto päätti 17. marraskuuta 1995 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 43 ja 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta edellä mainitusta ehdotuksesta.

Maa- ja kalatalousjaosto, jonka tehtävänä oli valmistella komitean työt tästä aiheesta, laati lausuntonsa 30. marraskuuta 1995 (Esittelijä: José Bento Gonçalves).

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi seuraavan lausunnon 331. täysistunnessaan 20. ja 21. joulukuuta 1995 (joulukuun 20. päivän kokouksessa) äänin 89 puolesta, 58 vastaan ja 16 tyhjää ääntä.

1. Johdanto

1.1. Komitea pahoittelee, että komission ehdotuksessa ei ole hyväksytty yhteisön hedelmä- ja vihannesalan politiikan kehityksestä ja tulevaisuudesta annettua komission tiedonantoa neuvostolle ja Euroopan parlamentille⁽¹⁾ koskevassa komitean 26. tammikuuta 1995 antamassa lausunnossa⁽²⁾ esitettyjä ehdotuksia, jotka ovat edelleen täysin päteviä ja ajankohtaisia.

1.2. Komitean mielestä komission ehdotuksen jakelu ei myöskään ole ollut riittävää. Tämän vuoksi maa- ja kalatalousjaoston on täytynyt työskennellä ilman ehdotuksen kaikkia kieliversioita ja kiireessä näinkin tärkeässä aiheessa.

2. Yleistä

2.1. Tehdyt sitoumukset

2.1.1. Ehdotuksessa seurataan komission tiedonannossa esitettyjä laajoja yleisiä suuntaviivoja. Siinä ei oteta täysin huomioon Euroopan parlamentin, talous- ja sosiaalikomitean ja alaa edustavien järjestöjen näkemyksiä.

2.1.2. Komission ehdotuksessa kunnioitetaan vain osittain YMP:in kolmea pääperiaatetta:

- markkinoiden yhtenäisyyttä,
- rahoituskellista solidaarisuutta,
- yhteisön suosituimmuusperiaatetta,

eikä se myöskään täytä syyskuussa 1993 pidetyssä, silloisen kahdentoista jäsenvaltion ulko- ja maatalousministerien jättikokouksessa sovittuja sitoumuksia. Tässä kokouksessa hyväksyttiin seuraava julistus:

”Niiden alojen osalta, joilla yhteisiä markkinajärjestelyjä ei ole vielä muutettu, neuvosto ja komissio sitoutuvat antamaan sellaiset säännökset, jotka ovat tarpeen maatilatulojen ja yhteisön suosituimmuusperiaatteen ylläpitämiseksi. Koko maatalousalalla sovelletut ehdot sekä maataloudelliset ja rahoituskelliset periaatteet otetaan näillä aloilla huomioon.”

2.1.2.1. Tämä julistus oli seurausta yleisistä suuntaviivoista ja sopimuksista, joista sovittiin YMP-uudistusta koskevien pitkällisten neuvottelujen aikana ja joiden tarkoituksena oli hillitä taatun hintatuen aiheuttamia maatilatuotannon ylijäämiä. Nämä ylijäämät kävivät hyvin kalliiksi talousarviolle ja ne olivat haitaksi sekä elintarvikealan kilpailukyvyille että kansainväliselle kaupalle. Tähän aikaan vallitsi poliittinen yksimielisyys siitä, että alat, joilla tällaista epätasapainoa ei esiintynyt (noin 30 % EU:n maatilatuotannosta), uudistettaisiin Maailman kauppajärjestön (WTO) sopimusten allekirjoittamisen jälkeen niiden periaatteiden pohjalta, jotka olivat yhdenmukaiset vuoden 1992 uudistuksen periaatteiden kanssa.

2.1.3. Lisäksi ehdotuksessa tehdään ero tuotteiden, alueiden ja jäsenvaltioiden välillä ja rangaistaan ankarasti taloudellisesti heikoimpia yhteisöjä antamalla niille vaihtoehtoja tulojen vähenemisen varalta. Olisi esitettävä näiden alueiden tuottajien tuloihin liittyviä suoria tukitoimia ehdotuksesta johtuvan hintojen alenemisen korvaamiseksi, etenkin strategisesti tärkeille paikallisille tuotteille.

(1) COM(94) 360 final.

(2) EYVL N:o C 102, 24. 4. 1995.

2.1.4. Yhteisen markkinajärjestelyn kustannukset

2.1.4.1. Nykyinen markkinajärjestely edustaa alle neljää prosenttia EAKR:n talousarviosta.

2.1.4.2. Laajoille Euroopan alueille, erityisesti Välimeren maille, koituvia sosiaalisia, taloudellisia ja väestöön liittyviä vaikutuksia ei ole otettu huomioon.

2.1.4.3. YMP:n talousarvioon vaikuttava alan kustannukset ovat niin vähäisiä, että ne vesittävät kaikki kustannuksiin liittyvät perustelut. Komissio ei ota huomioon 1,8 miljoonaa maatilaa – joista vain 2,5 % on 1,3 hehtaaria suurempia – jotka antavat kodin ja työpaikan miljoonille perheille, joiden tulot perustuvat pääasiassa hedelmien ja vihannesten tuotantoon.

2.1.4.4. Olisi myös mainittava EU:n valtaviiden alueiden hylkäämisen vaikutus ja hylkäämistä seuraava väestön siirtyminen suurimpiin, jo täynnä oleviin väestökeskuksiin sen etsiessä työtä, jota ei enää ole saatavilla entisellä seudulla.

2.1.4.5. Väestön siirtymisen ennakoitavissa olevaa haittavaikutusta maanviljelyyn, ympäristönsuojeluun ja luonnonvarojen säilyttämiseen on riittävästi korostettu komitean 26. tammikuuta 1995 antamassa lausunnossa (kohta 2.4–2.4.3). Täten komitea katsoo, että on tarpeen luoda rahoitukselliset korvausjärjestelmät ympäristötoimien ylläpitämiseksi ja maaseudun työllisyyden turvaamiseksi.

2.1.4.6. Tässä lausunnossa ehdotettujen muutosten kustannukset eivät saa ylittää yhteisön talousarviossa mainittua määrärahaa.

2.1.5. On myös otettava huomioon WTO-neuvotteluissa tehdyt sitoumukset ja erityisesti yhteisön suosituimmuuden asteittainen väheneminen. Tämän vähenemisen ei kuitenkaan tule johtaa EU:n hedelmien ja vihannesten omavaraisuusasteen yleiseen laskemiseen alle 40 prosentin strategisen kynnysarvon (katso komitean 26. 1. 1995 antaman lausunnon 2.5 ja 2.6 kohta) ⁽¹⁾.

3. Erityistä

3.1. I osasto – Tuotteiden luokittelu (2–10 artikla)

3.1.1. Komitea kannattaa laajalti 2–10 artiklassa annettuja laatustandardeja, paitsi sitä johon viitataan

3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja joka tulisi poistaa markkinahäiriöiden välttämiseksi.

3.1.2. Nämä standardit auttavat parantamaan markkinoiden avoimuutta ja edistävät kuluttajien tietämystä terveydellisistä näkökohdista ja tuotteiden säilömistävoista.

3.1.3. Kuluttajia silmällä pitäen on tarpeen soveltaa tuotemerkintöjä koskevia standardeja varsinkin tuotteen ravintoarvon, alkuperämaan ja aistinvaraisten ominaisuuksien osalta.

3.2. II osasto – Tuottajajärjestöt (11–18 artikla)

3.2.1. Komitea pyytää komissiota ottamaan huomioon komitean 26. tammikuuta 1995 antaman lausunnon 3.1 kohdassa esitetyt huomautukset sekä takaamaan tuottajajärjestöjen avulla säännölliset toimitukset jalostusteollisuudelle.

3.2.1.1. Komission ehdotusta on kannatettava ottaen huomioon, että siinä katsotaan tarpeelliseksi vahvistaa tuottajajärjestöjen asemaa kilpailun yhä lisääntyessä markkinoilla ja kysynnän kasvaessa. Komitea epäilee kuitenkin, voidaanko tätä tavoitetta saavuttaa ehdotulla organisaatio-, rahoitus- ja oikeusrakenteella.

3.2.1.2. Miljoonat maaseudun kotitaloudet kaikkialla EU:ssa tulevat taloudellisesti lähes täysin riippuvaisiksi tuottajajärjestöjen joustavasta toiminnasta. Samoin tuottajajärjestöjen organisaatorakenteeseen ja tunnistamisenettelyihin liittyvät tietyt kysymykset on turvattava ja selvennettävä, erityisesti: valvonta ja avunanto, tarkastukset, avoimuus, ammattimaisuus ja koulutus, nopeus, rahoituksen saatavuuden takaaminen sekä tae siitä, että tuottajajärjestöjen jäsenille ei koidu vahinkoa siitä, jos jäsenet (julkiset tai yksityiset) eivät kykene täyttämään velvollisuuksiaan.

Täten olisi hyödyksi varmistaa:

- a) tuottajajärjestöjen oikeudellinen asema muihin taloudellisiin toimijoihin nähden;
- b) pakolliset kirjanpitosstandardit ja tilinpidon julkistaminen;
- c) vaatimus kirjanpidon virallisista tarkastuksista ja virallisesta ylläpidosta;
- d) nämä kustannukset rahoitetaan sataprosenttisesti rahoitustuella ensimmäisten kuuden siirtymävuoden aikana, ja tämän jälkeen toimintarahastosta yhteisrahoituksella.

⁽¹⁾ EYVL N:o C 102, 24. 4. 1995.

3.2.1.3. Ehdotuksessa kuvattu organisaatorakenne on erittäin epäedullinen tuottajille. Se tulee myös olemaan liian rajoittava ja vaikeasti sovellettavissa erityisesti sellaisten pienviljelijöiden tuottajajärjestöihin, jotka toimivat alueilla, joista puuttuu yrityskulttuuri.

3.2.1.3.1. Olisi toivottavaa, että nämä ongelmat ratkaistaisiin rahoittamalla uusien tuottajajärjestöjen toiminta kokonaan EMOTR:sta kohdassa 3.2.1.5 mainitun ajan, jonka jälkeen tuottajajärjestöjen omarahoitusosuus nousisi vähitellen 50 %:iin.

3.2.1.3.2. EMOTR-tuki olisi myös toivottavaa uusien ja vanhojenkin tuottajajärjestöjen hallinnon rahoittamiseksi, mikäli ne sijaitsevat seuduilla, joissa ne edustavat vain pientä osaa kokonaistuotannosta.

3.2.1.4. Mukauttamisohjelmat (12–14 artikla)

3.2.1.4.1. Kuten komitean 26. tammikuuta 1995 antamassa lausunnossa⁽¹⁾ ehdotettiin, komitea kannattaa EAKR:n kokonaan rahoittaman erikoisrahoidusmekanismien perustamista vaadittujen muutosten tekemiseksi mukauttamisohjelmien avulla siirtymäkauden aikana:

– siirtymäajan tulisi kestää komission ehdotuksen mukaan vähintään viisi vuotta ja siihen tulisi kuulua seuraavat toimenpiteet:

- rakenteellisten puutteiden korjaaminen alueellisella tasolla;
- tuottajajärjestöjen tukeminen tuottajaketjujen muodostamisessa ja/tai järjestöjen yhteensulautumisessa;
- markkinoiden tarpeisiin huonosti soveltuvien rakenteiden uudelleenjärjestely ja alan tutkimuksen kehityksen hyväksikäyttö;
- tiettyjen erittäin pienten alueiden erikoistuotteiden tukeminen;
- alan tilastotietojen keräämisen ja käsittelyn parantaminen.

3.2.1.5. Toimintarahasto (15 artikla)

3.2.1.5.1. Siirtymäkauden tulisi kestää kuusi vuotta.

3.2.1.5.2. Kaikki markkinoilta vetämiset rahoitetaan sataprosenttisesti EMOTR:sta.

3.2.1.5.3. Ehdotusta olisi muutettava jakamalla rahasto kahteen osaan:

1. Osa A, kaikkien markkinoilta vetämisten korvaamiseksi.
2. Osa B, 15 artiklan 4 kohdassa kuvattujen toimintaohjelmien rahoittamiseksi 16, 17 ja 18 artiklan säännösten mukaisesti. Siinä säädetään myös lisästä tuottajalle maksettavaan vähimmäishintaan, sitrushedelmien lisäksi myös muille jalostukseen tarkoitetuille tuotteille 15 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti.

3.2.1.5.4. Markkinoilta vetämisten määrää olisi rajoitettava seuraavasti:

– ensimmäisenä vuotena 50 % tuottajajärjestöjen markkinoimasta kokonaismäärästä vähennettynä 5 %:lla kunakin seuraavana kuutena vuotena, jolloin saavutetaan 20 %:n lopullinen taso seitsemänneistä vuodesta eteenpäin.

3.2.1.5.5. Komitea ottaa uudelleen esille komitean aiemman suosituksen, että yhteisen markkinajärjestelyuudistuksen olisi mahdollistettava yhteisrahoitus tuottajien suojelemiseksi luonnonmullistuksilta, erityisesti raekurojen, pakkasen jne. aiheuttamien vahinkojen varalta otettaviin vakuutuksiin⁽²⁾ kohdistetun rahallisen avun sekä pakkasenestolaitteiston asentamisen ja raekurojen vastaisen sadon verkotuksen muodossa.

3.2.1.6. Erikoistuotteet (17 artikla)

3.2.1.6.1. Komitea arvioi, että on tarpeen toteuttaa erityisohjelmia, joiden avulla voidaan tasapainottaa pysyvästi maanviljelijöiden tuloja sekä parantaa ja nykyaikaistaa tuotantoa ja markkinointia jalostustukien ja maanviljelijöiden tulotukien avulla joillakin EU:n alueilla.

3.3. *III osasto – Toimialakohtaiset järjestöt ja sopimukset (19–21 artikla)*

3.3.1. Komitea hyväksyy komission ehdotuksen, mutta suosittelee, että valvotaan markkinalakien noudattamista, otetaan huomioon kunkin jäsenvaltion ominaispiirteet ja saatetaan ehdotuksen soveltaminen valinnaiseksi jäsenvaltioissa.

3.4. *IV osasto – Interventiojärjestelyt (22–29 artikla)*

3.4.1. II osastoa koskevassa 3.2.1 kohdassa esitetyt

⁽¹⁾ EYVL N:o C 102, 24. 4. 1995.

⁽²⁾ EYVL N:o C 313, 30. 11. 1992.

huomautukset pätevät myös tässä kohdin. Sen vuoksi komitea suosittelee seuraavia muutoksia:

a) 22 artiklan 3 kohta

Eri tuottajajärjestöjen tulisi nostaa markkinoilta vetämisten enimmäismäärä 20 prosenttiin markkinoidusta tuotannosta.

b) 22 artiklan 4 kohta

Siirtymäkautta olisi pidennettävä kuuteen vuoteen siten, että lopullinen järjestelmä tulee voimaan seitsemäntenä vuotena.

c) 25 artikla

Yhteisön vetäytymiskorvausten olisi kunkin tuotteen osalta perustuttava markkinointivuoden 1995/1996 aikaisten vetäytymishintojen kuukausittaisen keskiarvon painotettuun keskiarvoon. Ehdotuksen 25 artiklan 1 kohdan toinen kohta olisi siksi poistettava.

d) Liitteen II tuoteluettelo olisi saatettava ajan tasalle. Se on säilynyt lähes muuttumattomana siitä lähtien, kun yhteisössä oli ainoastaan yhdeksän jäsenvaltiota.

e) IV osaston loput artiklat olisi muutettava II osastoon tehtäviksi ehdotettujen muutosten mukaisiksi.

3.4.2. Väestön terveydentilan ja oikean ravitsemuksen kannalta on tärkeää, että hedelmiä ja vihanneksia syödään nykyistä enemmän. Komission tulisi siksi tukea laajaa yleisölle suunnattua tiedotuskampanjaa, jossa korostetaan hedelmien ja vihannesten syömisen ravitsemusfysiologista hyötyä; siten edistettäisiin kulutusta eikä interventioihin olisi pakko ryhtyä.

3.5. V osasto – Kolmansien maiden kanssa käytävä kauppa (30–36 artikla)

3.5.1. Komitea on huolissaan WTO-sopimusten vaikutuksesta tulohintajärjestelmän tehokkuuteen. Mitään ei varsinkaan tiedetä kolmansien maiden kanssa tehtyjen suosituimmussopimusten laajuudesta ja sisällöstä, joissa annetaan edullisemmat myönnytykset kuin WTO-sopimuksissa. Niinpä komission olisi edistettävä tällä alalla tehtyjä suosituimmussopimuksia koskevien tieto-

jen julkaisemista ja niiden ulottamista muihin maihin soveltamalla suosituinta valtiota koskevaa lauseketta.

3.5.2. Komitean mielestä selkeä ja vakaa perusta kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa on välttämätön uudistuksen onnistumiselle. Komitea toistaa kehotuksen säilyttää yhteisön suosituimmuusasema WTO-sopimuksen täsmällisten ehtojen nojalla.

3.5.3. Taloudellisten alojen välinen rahoituksellinen solidaarisuus, sellaisena kuin se on säilynyt unionin perustamissopimuksessa, pakottaa komission myöntämään korvauksia niille aloille, joita rokotetaan muiden alojen nauttimilla taloudellisilla ja muunlaisilla etuisuuksilla. Tuoreiden hedelmien ja vihannesten alaa voitaisiin rangaista vakavasti, minkä vuoksi on välttämätöntä perustaa tuottajien tuloja tukeva järjestelmä, kuten tämän lausunnon 2.1.3 kohdassa on ehdotettu.

3.5.4. Sosiaalinen, terveydellinen ja ympäristöllinen ”polkumyynti”, jota eräät kolmannet maat saattavat harjoittaa, voi johtaa kilpailun vääristymiin, mikä koskettaa eurooppalaisia tuottajia ja aiheuttaa vakavia seurauksia EU:n kuluttajille. Tässä yhteydessä ei myöskään pidä unohtaa maaseutuväestön työttömyyden pahentumista, sillä tällä väestöosalla on hyvin vähäiset mahdollisuudet ammatilliseen uudelleensuuntautumiseen. Tämän vuoksi olisi näiden seurausten välttämiseksi harkittava seuraavien kohtien toteuttamista:

a) tulohinnan tehokas, selkeä valvonta;

b) laadun sekä tuotantotietojen ja säilöntämenetelmien tehokas, selkeä valvonta;

c) samat tuotemerkintöjä koskevat vaatimukset kuin muilla samankaltaisilla EU:n tuotteilla.

3.6. VI osasto – Kansalliset ja yhteisön tarkastukset (37–40 artikla)

3.6.1. Komitea kannattaa kansallisten ja yhteisön tarkastusten lisäämistä ja erityisen tarkastajakunnan perustamista.

3.7. VII osasto – Yleiset säännökset (42–52 artikla)

3.7.1. Komitea hyväksyy tämän osaston, lukuun ottamatta asetuksen (ETY)N:o 1035/72 kumoamista kuivattuja pähkinöitä ja johanneksenleipäpuuta koskevien erityistoimien osalta.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

LIITE I

Talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraavat muutosehdotukset hylättiin käsittelyssä.

Kohta 1

Muutetaan teksti alusta kohtaan 2.1.2 asti kuulumaan seuraavasti:

”1. Johdanto

- 1.1. Komitea on yleisesti tyytyväinen ehdotukseen.
- 1.2. Nykyinen hedelmä- ja vihannesalan markkinajärjestely on johtanut ylituotantoon ja ruoan tuhoamiseen, mitä ei voida hyväksyä.
- 1.3. Näin ei saisi enää tapahtua.
- 1.4. Tukiohjelmat tulisi erottaa yksittäisten tuotteiden tuesta.
- 1.5. Erityistä tukea tarvitsevien alueiden maanviljelijöitä tulisi auttaa aluerahaston kautta. Tällainen apu tulisi suunnata ympäristönsuojeluun.

2. Yleistä

- 2.1. Kohdan 1 varaukset koskevat kaikkea seuraavassa esitettävää.”

Perustelu

Nykyisessä markkinajärjestelyssä tukea saavat vain 14 hedelmä- ja vihanneslajia (esim. kukkakaalille ja persikoille maksetaan tukea, mutta kaalille ja kirsikoille ei). Järjestely aiheuttaa tuhlausta, sillä se perustuu tahalliseen ruoan tuhoamiseen (tätä kutsutaan ”markkinoilta vetämiseksi” tai ”vetäytymiseksi”). Tuki- sekä ruoan tuhoamisrahat kanavoidaan tuottajajärjestöjen kautta. Kuten tilintarkastustuomioistuin taas äskettäin osoitti⁽¹⁾, eri jäsenmaiden kansalliset viranomaiset ovat olleet täysin kyvyttömiä valvomaan tätä monimutkaista järjestelmää. Tuomioistuin huomautti myös, että vaikka muutkin markkinoilta vetämisen muodot ovat sallittuja, ”käytännössä suurin osa tuhotaan”⁽²⁾. Komissio määrää markkinoilta vedettävät tuotemäärät⁽³⁾. Esim. vuonna 1994 vedettiin markkinoilta 16 % kaikista aprikooseista sekä 6 % appelsiineista.

Irrottamalla maanviljelijöille maksettava tuki tuotetuesta nämä 14 tuotetta voitaisiin palauttaa muiden hedelmien ja vihannesten normaaleille markkinoille. Viljelijöitä ja ympäristöä tuettaisiin suorasti tarpeen mukaan ja paljolta haaskuulta välttyttäisiin.

Äänestystulos

Puolesta: 57, vastaan: 64, tyhjiä ääniä: 10.

Kohta 2.1.3

Poistetaan.

Perustelu

Ehdotus ei erottele tuotteita, alueita tai jäsenvaltioita. Ehdotuksen mukaan tukea voidaan myöntää kaikille tuotteille, alueille ja jäsenvaltioille.

⁽¹⁾ EYVL N:o C 303, 14. 11. 1995, 2 luku.

⁽²⁾ EYVL N:o C 303, 14. 11. 1995, s. 60, 2.4 (b).

⁽³⁾ Maatalouden tilanne EU:ssa. Kertomus 1994.

Ehdotuksen seurauksena ei ole syytä pelätä yleistä hintojen alenemista. Siksi ei myöskään ole syytä turvautua suoran tulotuen muodossa maksettaviin kompensatioihin.

Äänestystulos

Puolesta: 50, vastaan: 70, tyhjiä ääniä: 16.

Kohta 2.1.4

Poistetaan neljäs ja viides alakohta.

Perustelu

Valtavien alueiden autoituminen ja väestön joukkomuutto ei ole todennäköistä.

Ei ole syytä olettaa, että ehdotus aiheuttaa tuotannon, viennin ja työllisyyden alenemista.

Äänestystulos

Puolesta: 54, vastaan: 63, tyhjiä ääniä: 17.

Kohta 3.2.1.1

Lisätään loppuun seuraavaa:

”Viljelijöitä ei pitäisi velvoittaa markkinoimaan tuotteitaan tuottajajärjestöjen valvonnassa, vaan heidän tulisi voida vastata kysyntään vapaasti.”

Perustelu

Komission ehdottama velvoite, jonka mukaan viljelijöiden tulisi markkinoida 90–100 % tuotannostaan tuottajajärjestöjen sääntöjen mukaisesti on turhan rajoittava.

Äänestystulos

Puolesta: 53, vastaan: 66, tyhjiä ääniä: 10.

Kohta 3.2.1.3.1

Lisätään seuraava teksti uudeksi kohdaksi 3.2.1.3.1.

”Ei ole perusteltua vaatia tuottajia antamaan koko tuotantoaan – joka voi muodostua eri viljelykasveista – yhden nimenomaisen tuottajajärjestön hoidettavaksi. Muutkin kauppiat, joilla on vakiintuneet ja ammattimaiset markkinointitoiminnot, tulisi päästää toimintarahaston piiriin.”

Perustelu

Direktiiviehdotuksessa annetaan tuottajajärjestöille lähes monopoliasema, vaikka komissio on itsekin tietoinen niiden puutteista. Komitea ilmaisee huolensa tuottajajärjestöistä edellisissä kohdissa.

Äänestystulos

Puolesta: 58, vastaan: 69, tyhjiä ääniä: 3.

Kohta 3.2.1.5.1

Poistetaan sanat ”kuusi vuotta” ja korvataan ne sanoilla ”neljä vuotta”.

Äänestystulos

Puolesta: 62, vastaan: 70, tyhjiä ääniä: 4.

Kohta 3.2.1.5.2

Poistetaan ja korvataan seuraavalla tekstillä:

”Komitea vastustaa sitä, että jäsenvaltiot voisivat oman harkintansa mukaan vastata markkinoilta vetämisestä, koska tämä voisi vääristää kilpailua.”

Perustelu

Sataprocenttisen EMOTR-rahoituksen tulisi jatkossakin rajoittua II liitteessä mainittuihin 14 tuotteeseen.

Äänestystulos

Puolesta: 68, vastaan: 75, tyhjiä ääniä: 5.

Kohta 3.2.1.5.2

Poistetaan teksti ja korvataan se seuraavasti:

”Komitea suosittelee jaettua rahoitusjärjestelmää, jossa kansallisen tuen osuus on 20 %.”

Äänestystulos

Puolesta: 60, vastaan: 78, tyhjiä ääniä: 10.

Kohta 3.2.1.5.3

Poistetaan.

Perustelu

Rahaston jakaminen markkinoilta vetämisen korvaamiseen ja muihin toimintoihin rajoittaa tarpeettomasti sen joustavaa käyttöä.

Äänestystulos

Puolesta: 56, vastaan: 74, tyhjiä ääniä: 11.

Kohta 3.4.1

a) 22 artiklan 3 kohta

Korvataan prosenttiluku ”20” prosenttiluvulla ”10”.

Perustelu

Markkinoilta vetämiskelpoisen kokonaistuotannon prosentuaalista määrää pitäisi vähentää asteittain.

Äänestystulos

Puolesta: 66, vastaan: 70, tyhjiä ääniä: 2.

Kohta 3.4.1

Poistetaan kohta d).

Perustelu

Nykyisen 14 tuotetta käsittävän luettelon laajentaminen ei ole toivottavaa.

Äänestystulos

Puolesta: 65, vastaan: 74, tyhjiä ääniä: 6.

Kohta 3.4.2

Lisätään uusi kohta 3.4.2.

”3.4.2. 29 artikla

Artiklaa tulisi muuttaa siten, että siinä ei sallittaisi tuen maksamista silloin kun tuotteet tuhotaan. Tässä tapauksessa voitaisiin kuitenkin sallia esim. neljän vuoden siirtymäkausi.”

Perustelut

EU:n kansalaiset eivät hyväksy tuen maksamista silloin kun ruokataloustuotteita tuhotaan. Koska tämä vaihtoehto on nykyisin suurelta osin käytössä ”markkinoilta vetämisessä”, on jätettävä jonkin verran sopeutumisaikaa.

29 artiklassa on useita muita mahdollisuuksia tuotteiden markkinoilta vetämiseen.

Äänestystulos

Puolesta: 69, vastaan: 80, tyhjiä ääniä: 4.

Kohta 3.5.3

Poistetaan.

Perustelu

Mahdollista alueellista epätasa-arvoa tulisi poistaa tukemalla aktiivisemmin tuottajajärjestöjen toimintarahastoja.

Äänestystulos

Puolesta: 67, vastaan: 73, tyhjiä ääniä: 8.

LIITE II

Talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraavat läsnäolleet tai äänioikeutensa siirtäneet jäsenet äänestivät komitean lausunnon puolesta:

ABEJÓN RESA, d'AGOSTINO, ATAÍDE FERREIRA, BAEZA SANJUÁN, BAGLIANO, BARROS VALE, BASTIAN, BELABED, BENTO GONÇALVES, BERNABEI, BERNARD, BETELU BAZO, BIES PERE, BLESER, BREDIMA SAVOPOULOU, BRIESCH, BURANI, CAL, CARROLL, CASSINA, CEBALLO HERRERO, CHAGAS, CHEVALIER, COLOMBO, CONNELLAN, DANTIN, DECAILLON, DELAPINA, DRILLEAUD, DUNKEL, EWERT, FARNLEITNER, FERNANDEZ, FOLIAS, FORGAS I CABRERA, GAFO FERNÁNDEZ, KALLIO, KAZAZIS, KIELMAN, KIENLE, KONITZER, KORFIATIS, KORYFIDIS, LAUR, LERIOS, LIOLIOS, LIVERANI, MALOSSE, MANTZOURANIS, MARGALEF MASIÁ, MASUCCI, MAYAYO BELLO, MEGHEN, MENGOZZI, MERCÉ JUSTE, MERIANO, MOLINA VALLEJO, MUÑÍZ GUARDADO, NIELSEN L., NILSSON, NOORDWAL, OLSSON, OSENAT, PANERO FLÓREZ, PAPAMICHAÏL, PASOTTI, de PAUL de BARCHIFONTAINE, PÉ, PELLARINI, PELLETIER R., PEZZINI, PRICOLO, QUEVEDO ROJO, RODRÍGUEZ de AZERO y del HOYO, RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO, SANTIAGO, SANTILLÁN CABEZA, SEQUEIRA, SKLAVOUNOS, STÖLLNBERGER, STRASSER, TIXIER, TSIRIMOKOS, VEVER, VINAY, VOGLER, WILMS, ZARKINOS, ZUFIAUR NARVAIZA.

Seuraavat läsnäolleet tai äänioikeutensa siirtäneet jäsenet äänestivät komitean lausuntoa vastaan:

ANDREWS, ASPINALL, Jocelyn BARROW, BEALE, BOISSERÉE, BROOKES, DAVISON, van DIJK, DRIJFHOUT-ZWEIJTZER, ELSTNER, ENGELN-KEFER, Ettl, FRERICHS, FUCHS, GARDNER, GEUENICH, GIESECKE, GUILLAUME, HAAZE, HAGEN, JANSSEN, JASCHICK, JOHANSEN, KANNISTO, KARGAARD, de KNEGT, KOOPMAN, KRITZ, KUBENZ, LEMMETTY, LEVITT, LINDMARK, LITTLE, LÖNNBERG, LÖW, LYONS, MADDOCKS, MOBBS, MORELAND, MORGAN, NIELSEN B., NYBERG, OLAUSSON, PETERSEN, PIETTE, REGNELL, SANDERSON, SARALEHTO, SCHMITZ, SIMPSON, SIRKEINEN, STOKKERS, STRAUSS, STRÖM, WALKER, WESTERLUND, WHITWORTH, WRIGHT.

Seuraavat läsnäolleet tai äänioikeutensa siirtäneet jäsenet pidättyivät äänestämästä:

BUNDGAARD, van den BURG, BURKHARD, DE NORRE, ETTY, EULEN, GAUDER, GREEN, HAMRO-DROTZ, HERNÁNDEZ BATALLER, KONTIO, MAIER, PARDON, TÜCHLER, VERHAEGHE, ZÖHRER.

LIITE III

Talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Asento kuluttajien kategorია

Kuluttajien kategorია:

- tukee vetäytymiskorvausten supistamishdotuksia ja on markkinoilta vetämisen asteittaisen poistamisen kannalla,
- hyväksyy hedelmien ja vihannesten laatuluokittelun, mutta ei esim. pienien, halpojen ja lievästi vahingoittuneiden tuotteiden markkinoilta vetämistä. Nämä ovat mahdollisesti ainoita tuotteita, joihin pienituloisilla kuluttajilla on varaa,
- vastustaa ehdotusta, jonka mukaan tuottajien on markkinoitava 90–100 % tuotteistaan tuottajajärjestöjen kautta sekä ehdotusta, joka antaa tuottajajärjestöille valtuudet vetää markkinoilta tuotteita, jotka eivät vielä sisälly sääntöihin sekä vetää markkinoilta lisäeriä pienikokoisista tuotteista. Viljelijöillä tulisi olla vapaus kaupanteossa täyttää kuluttajien vaatimukset,
- kannattaa viljelijöille myönnettävää ympäristötukea sekä pienviljelijöille myönnettävää suoraa tulotukea alueilla, joilla on erityisiä ongelmia.

Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) hedelmä- ja vihannesalan jalosteiden yhteisestä markkinajärjestelystä

(96/C 82/07)

Neuvosto päätti 17. marraskuuta 1995 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 43 ja 198 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Maa- ja kalatalousjaosto, jonka tehtävänä oli valmistella komitean työt tästä aiheesta, laati lausuntonsa 30. marraskuuta 1995 (Esittelijä: José Bento Gonçalves).

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi seuraavan lausunnon joulukuun 20. ja 21. päivänä 1995 pidetyssä 331. täysistunnossa (joulukuu 20. päivän 1995 kokouksessa) suurella äänten enemmistöllä 22:n äänestäessä vastaan ja 15:n pidättyessä äänestämästä.

1. Komitea on sitä mieltä, että komission ehdotus käsittelee hedelmä- ja vihannesjalosteita koskevaa kysymystä marginaalisesti ja epäyhtenäisesti. Tuettaville tuotteille ehdotetaan kolmea eri järjestelmää: kiintiöjärjestelmä tomaatille, takuukynnysjärjestelmä päärynälle ja persikalle sekä erikoisviljelyalaaan perustuva tukijärjestelmä kuivatuille viinirypäleille.

2. Lisäksi komitea pahoittelee, ettei sitrushedelmien jalostamisesta ole tehty erillistä ehdotusta ja katsoo, että komission on pikimmiten laadittava näitä tuotteita koskeva ehdotus.

3. Ottaen huomioon tuotteiden kehityksen Euroopan unionissa ja kansainvälisen kilpailun tilanteen komitea pitää aiheellisena sisällyttää aprikoosi ja parsasetuuden liitteeseen 1.

4. Kaikkia kynnysarvoja ja kiintiöitä on nostettava ottaen huomioon kolmen uuden jäsenvaltion kulutus, samoin kuin maailmanlaajuisen kulutuksen kasvu.

5. Ottaen huomioon eri jäsenvaltioiden ja komission väliset erilaiset ongelmat ja arkaluonteiset kysymykset, samoin kuin tomaattijalostekiintiöiden erot, komitea pitää tarpeellisena löytää kompromissiratkaisu, jonka mukaan edellytetään, että:

– maailmanlaajuisista jalostuskiintiöistä ei poisteta koko Euroopan unionista,

– kiintiöiden jakautuminen ei ole haitaksi millekään jäsenvaltiolle.

6. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi komitea pyytää neuvostoa ja komissiota punnitsemaan seuraavia ehdotuksia ja mahdollisuuksia:

6.1. Nykyistä tomaattijalosteiden kiintiötä on nostettava vähintään kolmen uuden jäsenvaltion kulutusta ja maailmanlaajuisen kulutuksen kasvua vastaavalla määrällä, joka vastaa noin 7 600 000 tonnia tuoreita tomaatteja.

6.2. Näin korotetusta kiintiöstä tulee tehdä koko yhteisöä koskeva kynnys, jonka ylittämisestä rangaistaan vain kynnynsen ylittänyttä jäsenvaltiota.

6.3. On perustettava korvausjärjestelmä siten, että jos jokin jäsenvaltio ei pysty täyttämään asetettua tuotantokiintiötä, erotusta voidaan soveltaa toiseen jäsenvaltioon. Jotta lausunnon kohdassa 5 ensimmäisessä luettelamakohdassa esitetty tavoite voidaan täyttää, tämä erotus, mikäli sitä ei ole käytetty saman satokauden aikana, voidaan siirtää seuraavaan satokautteen ja jakaa jäsenvaltioiden kesken niiden alkuperäisen osuuden mukaisesti.

6.3.1. Yleisesti ottaen yhteisön kokonaiskiintiön tulee jakautua niiden jäsenvaltioiden kolmen viimeisimmän tuotantovuoden keskimääräisen tuotannon perusteella, joiden tuotanto-olosuhteet ovat olleet tavanomaiset.

6.3.1.1. Edellisen lisäksi ja ottaen huomioon vakavat haitat, jotka tämä järjestelmä voi aiheuttaa joidenkin jäsenvaltioiden kiintiölle, komitean mielestä on sallittava näille jäsenvaltioille oikeus pitää väliaikaisesti siirtymäkauden aikana voimassa nykyinen kiintiönsä. Siirtymäkauden loputtua komissio tekee ehdotuksen kiintiön mukauttamiseksi kyseisten jäsenvaltioiden tuotantotilanteeseen ja teolliseen tilanteeseen objektiivisia ja oikeudenmukaisia periaatteita noudattaen ja käyttäen edellä 6.3.1 kohdassa annettua laskentatapaa.

7. Komitea haluaa kiinnittää huomiota siihen, että on tarpeen suojella yhteisön tuotantoa kaupallisissa sopimuksissa kolmansien maiden kanssa, jotta voidaan

välttää Euroopan maataloutta uhkaavat tuhoiset vaikutukset.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

LIITE

Talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraavat muutosehdotukset hylättiin keskustelun yhteydessä.

Kohta 3

Poistetaan.

Perustelut

Uusien tuotteiden lisääminen EU:n tukemien tuotteiden luetteloon on yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen tavoitteiden vastaista. Komissio on useaan otteeseen selittänyt, miksi luetteloon ei voida lisätä uusia tuotteita.

Äänestystulos

Puolesta: 41, vastaan: 66, tyhjiä ääniä: 7.

Kohta 6.1

Poistetaan.

Perustelut

Tämä kohta perustuu väärinkäsitykseen. Kyseessäolevilla kiintiöillä ei ole mitään tekemistä uusien jäsenvaltioiden kulutuksen kanssa. Näiden kiintiöiden avulla kyseiset tuottajat saavat lisätuotantotukea. Uudet jäsenvaltiot eivät kuitenkaan tuota tomaattijalosteita. Nosterut kiintiöt eivät siten hyödytä uusia jäsenvaltiota, joiden olisi kuitenkin osallistuttava lisäkustannuksiin.

Äänestystulos

Puolesta: 46, vastaan: 63, tyhjiä ääniä: 10.

Lausunto aiheesta ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa

(96/C 82/08)

Neuvosto päätti 8. elokuuta 1995 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 129 a artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Lausunnon laatimisesta vastannut ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajaosto hyväksyi lausuntonsa 28. marraskuuta 1995. Esittelijänä toimi Christos Folias.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi seuraavan lausunnon 331. täysistunnessaan 20. ja 21. joulukuuta 1995 (joulukuun 20. päivän 1995 kokouksessa) yksimielisesti.

1. Johdanto

1.1. Vähittäiskaupan kuluttajille tarkoitettujen tuotteiden tarkkojen hintamerkintöjen kautta toteutuvaa kuluttajansuojaa säädelään ruoka-aineiden osalta 19. kesäkuuta 1979 annetulla neuvoston direktiivillä 79/581/ETY kuluttajansuojasta elintarvikkeiden hintamerkinnöissä⁽¹⁾, jota on muutettu 7. kesäkuuta 1988 annetuilla neuvoston direktiivillä 88/315/ETY⁽²⁾ sekä kuluttajansuojasta muiden kuin elintarvikkeiden hintamerkinnöissä direktiivillä 88/314/ETY⁽³⁾. Myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/58/EY marraskuun 29. päivästä 1995⁽⁴⁾, jolla muutetaan edellä mainittuja direktiivejä, on tässä yhteydessä merkityksellinen. Se jatkaa käytännössä näiden direktiivien voimaoloa kahdella vuodella.

1.2. Tämän lausunnon lähtökohtana on käsitys, että markkinoiden kaikkien toimijoiden, ts. tuottajien, kaupan sekä kuluttajien, edut toteutuvat parhaiten, kun markkinoilla vallitsee avoimuus ja hyvät toimintaehdot. Tämä lähestymistapa tarjoaa viitteitä etsittäessä tasapuolisia ratkaisuja edellä mainittujen ryhmien oikeutettujen, mutta ristikkäisten etujen valvonnassa.

1.3. Lisäksi on selvää, että avoimuus markkinoilla sekä tarkat tiedot edistävät kuluttajansuojaa ja tervettä kilpailua sekä yritysten että tuotteiden välillä. Selvää on myös, että tuottajat ja kauppiat ovat itsekin kuluttajia ja että kuluttajien, kaupan sekä tuottajien toiminta on toisistaan riippuvaista.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Vähittäiskaupan tuotteisiin on tätä nykyä merkittävä sekä myynti- että yksikköhinta. Tarkoituksena

on antaa kuluttajille tarpeelliset tiedot samankaltaisten tuotteiden hintavertailua varten.

2.2. Seitsemän viime vuoden aikana on kuitenkin käynyt ilmi, että tuotteiden standardoituja määrä- tai tilavuusvalikoimia sekä näihin liittyviä poikkeuksia koskevat määräykset ovat niin monimutkaiset, että monet jäsenmaat eivät ole korjanneet kotimaista lainsäädäntöä niiden mukaiseksi.

2.3. Poikkeukset ovat seuraavat:

- tuotteiden myynti yhteisön hyväksymissä, määrä- tai tilavuusvalikoimaltaan standardoiduissa pakkauksissa;
- jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia tietyille tuoteryhmille;
- jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia tuoteryhmille, jotka on valmiiksi pakattu ennalta sovittua pakkauskokoa käyttäen ja joita ei mainita direktiivien liitteissä;
- jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia tuoteryhmille, joiden kohdalla yksikköhinnan merkitsemisellä ei ole merkitystä;
- poikkeuksia voidaan myöntää myös pienille vähittäiskaupan liikkeille, kun yksikköhintojen ilmoittamisvelvollisuudesta koituisi kohtuuton rasitus tai se olisi epäkäytännöllistä.

2.4. Edellä mainittujen poikkeusmahdollisuuksien sekä pakkauskokojen standardointia yksikköhintojen vaihtoehtona koskevien erimielisyyksien vuoksi monien jäsenmaiden oli vaikeaa saattaa hintamerkintää koskevat määräykset voimaan määräpäivään 6. kesäkuuta 1995 mennessä.

2.5. On ilahduttavaa todeta komission oivaltaneen tilanteen vaatimukset ja sen, että ensinnäkin määräaika

(1) EYVL N:o L 158, 26. 6. 1979, s. 19.

(2) EYVL N:o L 142, 9. 6. 1988, s. 23.

(3) EYVL N:o L 142, 9. 6. 1978, s. 19.

(4) EYVL N:o L 299, 12. 12. 1995, s. 11.

tulisi jatkaa ja toiseksi nykyisiä sääntöjä tulisi perusteellisesti muuttaa, jotta läheisyysperiaate toteutuisi ja kuluttajien oikeus hintatietoihin taattaisiin.

2.6. Löytäkseen yhteisen nimittäjän jäsenvaltioiden vastakkaisille mielipiteille ja toiveille komissio päätyi "Kolumbuksen munan" veroiseen ratkaisuun: se ehdotti yksikköhintojen ja standardoitujen pakkauskokojen välisen yhteyden katkaisemista.

3. Yleistä

3.1. Yksinkertaistetussa direktiiviehdotuksessa, joka koskee kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamista:

- säädetään yleinen velvollisuus ilmoittaa vähittäiskaupassa myytävien elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden myyntihinta ja yksikköhinta (direktiiviehdotuksen 1 ja 3 artikla);
- sallitaan poikkeukset sellaisille tuotteille, joiden kohdalla yksikköhinnan ilmoittaminen olisi turhaa (6 artikla 1 kohta) sekä tuotteille, jotka myydään yksittäin tai yksiköittäin (6 artikla 2 kohta);
- lakkautetaan nykyinen suhde yksikköhinnan ilmoittamisen ja standardoitujen pakkausten välillä ja tehdään pakolliseksi ilmoittaa yksikköhinta myös tuotteille, jotka myydään (yhteisesti) sovitun kokoisissa pakkausissa.

3.2. Komitean mielestä on aivan oikein käyttää perustamissopimuksen 129 a artiklan 2 kohtaa direktiiviehdotuksen oikeusperustana.

3.3. On selvästi tarpeen ryhtyä välittömästi järjestelyihin tarkkojen, avointen ja yksiselitteisten hintatietojen saamiseksi vähittäiskaupan tuotteisiin.

3.4. Myynti- ja yksikköhinnan merkitsemisen itse tuotteisiin ei tulisi olla pakollista; hintojen merkitseminen hyllyyn tulisi niin ikään sallia. Varsinkin pienten vähittäismyymälöiden, joilla usein on vähän hyllytilaa, tulisi voida ilmoittaa samankaltaisten tuoteryhmien molemmat hinnat näkyvästi esille asetetussa hintaluettelossa.

3.5. Ehdotuksen mukaan yhteisen valuutan käyttöönoton jälkeisenä, alustavasti kuuden kuukauden mittaiseksi kaavavaltuna siirtymäaikana, jolloin hinnat tulee ilmoittaa sekä kansallisessa että yhteisessä valuutassa, olisi annettava kolme hintaa:

- myyntihinta kansallisessa valuutassa;
- myyntihinta yhteisessä valuutassa;
- yksikköhinta yhteisessä valuutassa.

3.6. Tämä olisi tyydyttävä järjestely, sillä on aina mahdollista vertailla samassa valuutassa ilmoitettuja yksikköhintoja riippumatta siitä, mikä tuo valuutta on. Järjestely olisi myös omiaan sopeuttamaan kansalaiset nopeammin ja tehokkaammin yhteiseen valuuttaan.

3.7. Vaikka yksikköhintojen ja standardoitujen pakkauskokojen välinen yhteys lopetetaan, tuottajat ja jakelijat, jotka ovat jo ottaneet käyttöön standardeihin perustuvat pakkauskoot, voivat jatkaa niiden käyttämistä sillä ehdolla, että ne ovat yksikköhinnan ilmoittamista koskevien, voimaan astuvan uuden direktiivin määräysten mukaisia.

Komissiota kehotetaan myös kannustamaan niitä liike-elämän aloja ja yrityksiä, jotka ovat jo alkaneet käyttää tuotteissaan ehdotettuja eurooppalaisia määrä- ja tila- vuusvalikoimia ja haluavat kehittää niitä edelleen.

3.8. Direktiiviehdotuksen 6 artiklan 3 kohdan suhteen TSK ehdottaa, että muiden kuin elintarvikkeiden ollessa kyseessä jäsenvaltioilla tulisi olla pikemminkin velvollisuus kuin oikeus laatia luettelo tuotteista, joiden yksikköhinta on ilmoitettava. Luetteloinnissa olisi käytännöllistä käyttää kunkin tuotteen yhteistullitariffinumeroa (NIMEXE). Tämä olisi kaikille jäsenmaille yhteinen viitetunnus, ja uusille tuoduille tai valmistetuille tuotteille annettaisiin välittömästi numero ja ne joko liitettäisiin automaattisesti luetteloon tai jätettäisiin pois siitä.

Vaarana on, että jäsenvaltiot sisällyttävät erilaisia tuotteita tähän luetteloon käyttäen hyväkseen 6 artiklan 3 kohdan antamaa valintamahdollisuutta niin, että kuluttajansuoja kehittyy maittain kovin erilaiseksi, mikä ei olisi direktiiviehdotuksen hengen mukaista. TSK kehottaa siksi komissiota ja neuvostoa tutkimaan ongelmaa ja löytämään oikeudellisia tai muita keinoja, joilla saadaan jäsenvaltiot säilyttämään direktiivin edellyttämä vähimmäissuoja. Komissio ja neuvosto voivat

tietenkin ottaa tässä perustaksi 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa määritetyt poikkeusperusteet (tuotteet, joiden yksikköhinnan ilmoittaminen on merkityksetöntä, antaa kuluttajalle epäoleellista tietoa, aiheuttaa sekaannusta jne.).

3.9. Pienille yrityksille myönnetty enintään neljän vuoden sopeutumisaika (direktiiviehdotuksen 7 artikla) on hyväksyttävä ja perusteltu. On silti muistettava seuraavat seikat:

Koska pienyritysten vastalauseet johtuvat liioitellusta "tuntemattoman pelosta", TSK ehdottaa, että komissio:

- 1) rahoittaa pienvähittäiskaupan yrittäjien koulutusohjelman, jota johtavat ja jonka panevat toimeen kunkin jäsenmaan asianomaiset kaupan alan järjestöt; komissio toimii yhteistyössä järjestöjen kanssa valvoen ja tarkastaen ohjelman toteutusta,
- 2) julkaisee omalla vastuullaan ja kustannuksellaan, mutta yhteistyössä kaupan alan järjestöjen kanssa, pienille vähittäiskaupan yrityksille tarkoitettuja tiedotuslehtisiä, joissa asia selitetään yksinkertaisesti, havainnollisesti ja helppotajuisesti sekä tarjotaan ratkaisuehdotuksia yrittäjien ongelmiin.

3.10. On tehtävä selväksi, että jäsenvaltioille uuteen direktiiviin sopeutumiseen myönnetty siirtymäaika, joka päättyy 6. kesäkuuta 1997, ei ole kaksi vuotta kuten komissio ilmoittaa, sillä kyseisen direktiivin julkaisemisen ja mainitun päivämäärän väliin jää noin vuosi. TSK kehottaa komissiota löytämään sopivat oikeudelliset keinot varmistaa, että kahden vuoden siirtymäaika toteutuu, ja samalla liittämään direktiiviin määräyksen, jonka mukaan jäsenmaiden on muutettava lainsäädäntönsä tämän direktiivin mukaiseksi kuuden kuukauden kuluessa sen julkaisemisesta.

3.11. Luonnoksen 11 artiklan suhteen ehdotetaan, että komissio laatii kolme selontekoa direktiivin määräysten täytäntöönpanosta. Kahden jo laaditun selonteon lisäksi kolmas tulisi antaa vuoden kuluttua direktiivin voimaan tulosta. Tämä auttaisi huomattavasti direktiivin oikea-aikaista ja asianmukaista toteutusta kaiken kokoisissa kaupallisissa yrityksissä (suurissa, keskiuurissa ja pienissä).

3.12. TSK toivoo voivansa osallistua aktiivisesti näiden kolmen selonteon antamiseen.

4. Erityistä

4.1. Direktiiviehdotuksen 11 artikla tulisi muuttaa seuraavanlaiseksi:

"1. Yhden vuoden kuluttua päivämäärästä, johon viitataan 10 artiklan 1 kohdassa, komissio toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja TSK:lle alustavan selonteon tämän direktiivin määräysten täytäntöönpanosta.

2. Kahden vuoden kuluttua päivämäärästä, johon viitataan 10 artiklan 1 kohdassa, komissio toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja TSK:lle toisen selonteon tämän direktiivin määräysten täytäntöönpanosta.

3. Neljän vuoden kuluttua päivämäärästä, johon viitataan 10 artiklan 1 kohdassa, komissio toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja TSK:lle kolmannen selonteon tämän direktiivin määräysten täytäntöönpanosta."

5. Tiivistelmä lausunnon sisällöstä

5.1. Vähittäiskaupan kuluttajille tarkoitettujen tuotteiden tarkkojen hintamerkintöjen avulla toteutuvaa kuluttajansuojaa säädellään neuvoston direktiivillä 79/581/ETY, jota on muutettu direktiiveillä 88/315/ETY, 88/314/ETY ja aiempia direktiivejä muuttamalla direktiivillä 95/58/EY.

5.2. Tämän lausunnon lähtökohtana on käsitys, että kaikkien toimijoiden edut turvataan parhaiten, kun markkinoilla vallitsee avoimuus ja hyvät toimintaehdot. Tämä lähestymistapa edistää sekä kuluttajansuojaa että tervettä kilpailua.

5.3. TSK on tyytyväinen siihen, että hintojen ilmoittamisvelvollisuutta ei ole rajoitettu olemassa oleviin pakkauskokoihin.

5.4. TSK pitää toivottavana sekä myyntihinnan että yksikköhinnan merkitsemistä paitsi hyllyyn myös näkyvälle paikalle asetettavaan myymäläkohtaiseen hintaluetteloon, mikäli kysymys on pienistä vähittäiskaupoista.

5.5. Ehdotuksen mukaan yhteisen valuutan käyttöönoton jälkeisenä siirtymäaikana tulisi tuotteelle ilmoittaa kolme hintaa:

- a) myyntihinta kansallisessa valuutassa,
- b) myyntihinta yhteisessä valuutassa,
- c) yksikköhinta yhteisessä valuutassa.

5.6. Ne, jotka ovat jo ottaneet käyttöön standardeihin perustuvat pakkauskoot, voivat jatkaa niiden käyttämistä mikäli myös tuotteen yksikköhinta ilmoitetaan.

5.7. TSK esittää, että jäsenvaltiot tulisi velvoittaa pitämään luetteloa tuotteista, joiden yksikköhinta on ilmoitettava, heti komission kehitettyä järjestelmän, jonka avulla voidaan välttää luetteloiden merkittävät eroavuudet jäsenvaltioiden kesken.

TSK:n mukaan luetteloinnissa tulisi yhtenäisyyden vuoksi käyttää kunkin tuotteen yhteistullitariffinumeroa (NIMEXE).

5.8. Pienvähittäiskaupan yrittäjille koituvien ongelmien helpottamiseksi TSK ehdottaa, että komissio rahoittaa:

a) pienvähittäiskaupan yrittäjien koulutusohjelman,

b) laatii ja julkaisee yhteistyössä vähittäiskaupan yrittäjien kanssa tiedotuslehtisiä.

5.9. TSK kehottaa komissiota varmistamaan, että kahden vuoden siirtymäaika katsotaan alkavaksi vasta direktiivin julkaisupäivästä eikä 7:nneestä kesäkuuta 1995.

Jäsenvaltiot olisi tarvittavin toimin veloitettava sopeuttamaan lainsäädäntönsä direktiivin mukaiseksi kuuden kuukauden kuluessa sen julkaisemisesta.

5.10. TSK ehdottaa, että komissio laatii yhdessä TSK:n kanssa kahden sijasta kolme selontekoa direktiivin määräysten täytäntöönpanosta; ensimmäinen selonteko vuoden, toinen kahden ja kolmas neljän vuoden kuluttua direktiivin julkaisemisesta.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta:

- komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisön monivuotisesta ohjelmasta Euroopan multimedia-alan tiedontuottajayritysten kehityksen tukemiseksi ja multimediatiiedon edistämiseksi syntymässä olevassa tietoyhteiskunnassa (INFO 2000), ja
- ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön monivuotisen ohjelman hyväksymisestä Euroopan multimedia-alan tiedontuottajayritysten kehityksen tukemiseksi ja multimediatiiedon käytön edistämiseksi syntymässä olevassa tietoyhteiskunnassa (INFO 2000)⁽¹⁾

(96/C 82/09)

Neuvosto päätti 14. syyskuuta 1995 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitealta lausunnon edellä mainituista tiedonannosta ja ehdotuksesta.

Teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaoston tehtäväksi annettiin valmistella asiaa. Jaosto antoi esittelijä Giampaolo Pellarinin johdantoraportin perusteella tehdyn lausunnon 29. marraskuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 331. täysistunnessaan 21. joulukuuta 1995 yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Tämän Impact-ohjelmaa jatkavan ohjelman tarkoituksena on uusien tuotteiden ja multimediapalveluiden (Multimedia – tekstin, grafiikan, kuvien, äänen ja muiden ”medioiden” yhdistelmä digitaalisessa muodossa) kehittämisen edistäminen sekä näiden kysynnän kasvattaminen: INFO 2000 kattaa jakson, joka alkaa 1. tammikuuta 1996 ja loppuu 31. joulukuuta 1999 ja sen rahoitusosuus on 100 miljoonaa ecua.

1.2. Tietosisältöteollisuuteen kuuluu julkaisuteollisuus (lehdet, kirjat, julkaisut yleensä jne.), elektroniset julkaisut (tietokannat, videotex- ja audiotex-palvelut, CD, videopelit jne.) sekä audiovisuaalinen teollisuus (televisio, radio, elokuva).

1.3. Tämän alan liikevaihto oli EU:ssa vuonna 1994 noin 150 miljardia ecua ja ala työllisti noin 2 miljoonaa ihmistä.

1.4. Ohjelmassa määritellään kolme toimintalinjaa:

- kysynnän edistäminen ja tietoisuuden lisääminen;
- Euroopan julkisen alan tiedon hyödyntäminen;
- Euroopan multimediatiiedon mahdollisuuksien toteuttaminen.

2. Yleistä

2.1. Nykyään tunnustetaan yleisesti, että tiedon konkavisvaltaisen perusrakenteen (global information in-

frastructure, GI) vaikutus kansalliseen talouteen, markkinoihin sekä kansalaisten elämänlaatuun on verrattavissa vaikutukseen, joka oli teollisella vallankumouksella 1700-luvun maatalousvaltaiseen yhteiskuntaan.

2.1.1. Meidän onkin mietittävä, onko nyky-yhteiskuntamme valmis tämän kehitysuunnan seurauksiin, jos se luottaa yksinomaan spontaaneihin markkinoiden reaktioihin vai ohjaileeko ja valvooko se mieluummin prosessia.

2.1.2. Tämä vaihtoehto on mahdollinen, koska meillä on nykyään teoriassa sellaista tietoa, ennakointimahdollisuuksia ja kehittyneitä teknologisia keinoja, joiden avulla voidaan tehdä hahmotelmia ja ennakoida mahdollisimman lähellä tulevaa todellisuutta olevia yleisiä malleja ja joita voidaan jatkuvasti päivittää siten, että pystymme paremmin ymmärtämään esille tulevia ongelmia.

2.2. Lisäksi sekä tärkeiden yhteiskuntaelämän osapuolten (esim. ammattiliittojen, kuluttajajärjestöjen ja yrittäjajärjestöjen) että sellaisten edelläkävijävaltioiden kuten USA ja Japani taholta on ollut luettavissa merkkejä syvällisemmästä pohdinnasta.

2.2.1. Kaikki pohtivat erityisesti mahdollisuuksia uusien työpaikkojen luomiseksi eli alan työllistämismahdollisuuksia. Erilaisten mielenkiinnon kohteiden ja suuntausten mukaan painopiste on kuitenkin samaan aikaan sellaisissa aiheissa kuin julkisten palveluiden asema kulttuuriperinnön suojelemisessa ja todellisten yleispalveluiden takaaminen, tietojen saatavuus, yksityisyyden suoja, käyttäjähintojen rajoittaminen, standardoinnin vakaat säännöt, lupajärjestelyt, tasapuoliset kilpailun ehdot sekä henkistä omaisuutta koskevat oikeudet.

⁽¹⁾ EYVL N:o C 250, 26. 9. 1995, s. 4.

2.2.2. Suuren innostuksen jälkeen, jonka aikana tehtiin monia aloitteita, Yhdysvalloissa eletään nyt varovaisempaa vaihetta, koska amerikkalaiset yritykset ovat edelleen epävarmoja sääntöjen suhteen.

2.2.2.1. Tästä todisteena on se, että tietoteollisuusyri-tysten välisiä kautojen suurimpia fuusioita ei ole saatu päätökseen ja toisaalta se, että televiestinnän alan lainsäädäntöuudistushankkeet ovat viivästyneet.

2.2.3. NTT:n ja KDD:n valvonnan monopoliase- ma Japanin markkinoilla ei ole vähentänyt kuluja yleisellä tasolla. Samalla uusien palveluiden leviäminen on hidastunut.

2.2.3.1. Japanin hallitus onkin vastikään perustanut tietopolitiikkatyöryhmän, joka suosii suhteiden luomista erityisesti EU:n kanssa.

2.3. EU on asettanut tavoitteekseen kaikkien televies- tinnän perusrakenteiden ja siihen liittyvien palveluiden vapauttamisen 1. tammikuuta 1998 mennessä.

2.3.1. Samanaikaisesti EU:ssa sitouduttiin hyväk- symään normatiiviset puitteet, jotka määrittelevät sellai- sia yleisperiaatteita kuin yleispalvelut, luvanmyöntöme- nettely, tasapuolisen kilpailun ehdot, standardointi, henkisen omaisuuden suojeleminen, yksityisyydensuoja jne.

2.3.2. Jos vapauttamista pidetään välttämättömänä tietoyhteiskunnan toteuttamiseksi, EU:n täytyy todistaa tekojensa kautta, että sillä on poliittista tahtoa ohjailla tätä prosessia panemalla ensinnä pikaisesti alulle säännöspuitteet, jotka vastaavat uutta teknologista ja kaupallista todellisuutta. Samanaikaisesti yhteisön tulisi aloittaa monivuotisia ohjelmia, jotka edistävät asian- omaisten alojen kehitystä.

2.4. Komissio perusti 13. heinäkuuta 1995 eurooppa- laisten alan asiantuntijoiden foorumin, jonka tehtäväksi on annettu tutkia kriittisesti tietoyhteiskuntaa koskevia eri aihealueita.

2.4.1. Nämä aihealueet käsittelevät pääasiallisesti työjärjestelyjä, demokratian turvaamista, julkisten pal- velujen laatua ja avoimuutta, tekijänoikeuksia ja yksi- tyisyyden suojaamista, tiedon saatavuutta, kulttuuriolottu- vuutta jne.

2.4.2. Käytännössä tämän foorumin vaikeana ja kun- nianhimoisena tehtävänä on hahmotella mahdollisim- man tarkasti tietoyhteiskunnan tulevaisuudennäkymiä ja samalla eritellä siihen sisältyvät mahdollisuudet, riskit sekä strategiset tavoitteet ja siten helpottaa komission työtä.

2.4.3. Foorumissa käsiteltävät aiheet ovat poliittisesti tärkeitä säännöspuitteiden määrittelyn kannalta. Samal- la nämä aiheet liittyvät INFO 2000 -ohjelmassa asetettui- hin tavoitteisiin.

3. Huomioita INFO 2000 -ohjelmasta

3.1. On selvää, että yhteisön tieto- ja televiestintäteknologiaohjelmia on tuettava erityisillä tietosisältöteolli- suudelle suunnatuilla toimilla varsinkin, kun otetaan huomioon Euroopan kulttuurillisten arvojen ja historial- lisen perinteen tarjoamat mahdollisuudet. Näiden arvo- jen ja perinteiden ansioista Eurooppa tarjoaa vielä 2000-luvun kynnykselläkin kulttuurisen, taloudellisen ja yhteiskunnallisen mallin.

3.1.1. Nämä erityispiirteet ovat kuitenkin myös kehi- tyksen ja uusien digitaalitekniikan tehokkaampaan käyttöön perustuvien kulttuurimallien levittämisen esteenä, koska myös yhtenäismarkkinoilla Euroopan kan- salaiset elävät monikielisessä, lainsäädännöltään kirja- vassa ympäristössä, jossa eri palveluiden kustannukset ja hinnoittelu vaihtelevat suuresti.

3.1.2. Tässä yhteydessä multimediatietoteollisuuden edistäminen on tarpeellinen toimenpide sekä yrityksille että julkishallinnolle, koulutuslalle, tutkimukselle ja yksittäisille kansalaisille.

3.2. Yhteisön INFO 2000 -ohjelman tavoitteena on toimia yhdessä muiden yhteisön neljänteen puiteohjel- man kuuluvien ohjelmien kanssa Euroopan tiedontuo- tantoteollisuuden vahvuusien voimistamiseksi ja heik- kouksien poistamiseksi.

3.2.1. Pitkän tähtäimen strategisten tavoitteiden ja toimintalinjojen asettamisessa vahvistetaan ohjelman johdanto: tavoitteiden tulee olla kohdennettu parem- minkin eurooppalaisen tiedontuotantoteollisuuden ke- hittämiseen kuin tietopalvelualalle, joka (vaikka onkin yksi tärkeimmistä) ei ole ainoa ala.

3.3. Kun otetaan huomioon edellä mainitut seikat, komission tiedonanto ohjelmasta ei vaikuta tyy- dyttävältä neljästä syystä.

3.3.1. Komissio määrittelee tiedontuotannon yhdeksi tietoyhteiskunnan avaintekijäksi kuvailtuaan sen tuo- tannollista ja työllisyyteen liittyvää rakennetta sekä sen merkitystä yhteiskunnan tulevaisuuden kehityksessä. Komissio ei kuitenkaan tarkastele siihen liittyviä mah- dollisia taloudellisia ja yhteiskunnallisia seurauksia, jotka johtuvat esimerkiksi suurten kustannusyhtiöiden

vaikutuksesta, joukkotiedotusvälineiden mahdollisesta keskittymisestä tai epävarmuudesta tiedon todellisen moniarvoisuuden suojelun mahdollisuuksista.

3.3.2. Tekstissä käytetään useasti sellaisia termejä kuin vapauttaminen, säännöstelystä luopuminen, kilpailukyky ja vapaa kilpailu. Tarvittavat säännöt mainitaan sen sijaan vain sivumennen ja niistä ei puhuta lainkaan jo aikoja sitten luvattujen sääntöpuitteiden yhteydessä. Näin luodaan käsitys, että säännöt toteutuvat aikanaan itsestään.

3.3.2.1. Tämä asenne antaa ristiriitaisen vaikutelman, koska iso osa ohjelman hankkeista on suunnattu lakien ja säännösten tutkimiseen (esim. tekijänoikeudet tai henkinen omaisuus).

3.3.3. Jos rahoituksen kokonaismäärä jaetaan oletettujen hankkeiden lukumäärällä, tulokseksi saadaan keskimäärin 250 000 ecua hanketta kohden. Ei liene tarpeen korostaa saadun summan riittämättömyyttä, vaikka se voikin vaihdella hankekohtaisesti. Tämä tuo kuitenkin ikävästi mieleen mahdollisuuden, että yhteisön apu kohdistetaan hajanaisesti.

3.4. Lopuksi voidaan todeta, että neuvoston päätösehdotuksen tekstin suppeuden ja monien liitteiden välinen epätasapaino on hämmäntävää. Tulisikin miettiä hallintokoneiston kankeutta sekä mielivaltaisuutta yksittäisten hankkeiden valinnassa.

4. Huomioita ohjelman toimintalinjoista

4.1. Mainitun kokonaisrahoituksen riittämättömyyden lisäksi eri toimintalinjojen välinen prosentuaalinen jakauma vaikuttaa epätasapainoiselta. Kolmas toimintalinja (Euroopan multimediateollisuuden mahdollisuudet) olisi asetettava etusijalle ja siirtää mahdollisuuksien mukaan varoja ensimmäisestä toimintalinjasta (kysynnän edistäminen ja tietoisuuden lisääminen), joka on lyhytaikaisempaa ja jonka kustannukset ovat kohtuulliset.

4.1.1. Tätä arviointia voidaan tukea, kun otetaan huomioon esimerkiksi Internetin vaikutus tiedonvälittäjänä.

4.2. Koska tiedontuotantoteollisuuteen erityisesti vaikuttavia toimia ei ole suunniteltu erotettavan markkinamekanismeja ja markkinoiden sääntöjä koskevista toimista, erityisen heikkouksia vähentävän toimintalinjan luominen tällä alalla Euroopassa voisi vahvistaa ohjelmaa.

4.2.1. Erityisesti tiedon saatavuutta koskevan politiikan (2.1), henkisen omaisuuden oikeuksien kaupan (3.2) ja multimedian tietosisältöstandardien käytön levittämisen (4.2) kehittäminen ovat sellaisia tekijöitä, jotka vähentävät teknisesti ja normatiivisesti Euroopan rakenteellisia heikkouksia, jotka johtuvat poliittisesta, taloudellisesta ja kielellisestä hajanaisuudesta. Nämä tekijät voitaisiin koota yhteen ja samaan toimintalinjaan.

4.3. Toimintalinja 1 – Kysynnän edistäminen ja tietoisuuden lisääminen

4.3.1. Tiedonannossa ”Kohti tietoyhteiskuntaa” (KOM(95) 224 lopull.) komissio korostaa yleiseen käyttöön tarkoitettuja palveluita ja toteaa, että etusija on niillä palveluilla, joita käyttäjät vaativat. Lisäksi komissio tarkentaa, että aloitteiden tulisi vastata ilmaistuihin tai mahdollisiin tarpeisiin.

4.3.2. Komission olisi siis kiireesti ryhdyttävä tutkimaan näitä tarpeita, sillä INFO 2000 -ohjelma ei voi rajoittua vain uusien tuotteiden kysynnän kasvattamiseen ja niistä tiedottamiseen.

4.3.3. Toisaalta näinkin laajat markkinatutkimukset, joita vain jotkin suuret yritykset muuten voisivat tehdä, ovat tarpeen myös siksi, että niiden avulla pk-yritykset pääsevät markkinoille ja voivat toimia niillä jossain määrin kilpailukykyisesti.

4.3.4. Onkin otettava huomioon, että jos komissio haluaa ensisijaisesti edistää pk-yritysten toimintaa, mikä on tavallista monille EU:n toimille, sen on hankittava näille yrityksille niiden tarvitsemaa tietoa. Pk-yrityksillä ei ole varoja tällaiseen tutkimukseen eivätkä ne voi ryhtyä paljon varoja nieleviin toimiin tietämättä menestyvätkö ne markkinoilla.

4.3.5. Tavoitteena tulisi myös pitää kulujen ja maksujen rajoittamista sekä avoimuutta käyttäjien suuntaan myös silloin, kun kyseessä on palveluiden ja tarvikkeiden lisäkulut. Tuotteen menestymiseen markkinoilla vaikuttaa huomattavasti enemmän sen alhainen ”lanseeraus-hinta” kuin suuri tiedotuskampanja.

4.3.6. Koska näillä toimilla valmistellaan tulevia toimia, aikataulun ja toiminnan rahoittamisen tulisi keskittyä ensimmäiseen kaksivuotiskauteen, jotta voidaan valmistella maaperää kolmannelta vuodelta eteenpäin odotettavissa olevalle tuotannolle.

4.3.7. Onkin mahdollista liittää jo suunnitellut toimet sellaisiin toimiin, joilla pyritään multimediatuotteiden ja -palveluiden (koulutus- ja neuvontapalvelut mukaanlukien) hankkimisen ja käyttämisen edistämiseen ja helpottamiseen suuntaamalla ne pk-markkinoiden lisäksi myös kuluttajamarkkinoille, jotka monien tutkimusten mukaan tarjoavat parhaimmat tilaisuudet multimedia-alalle.

4.3.8. Tässä yhteydessä voitaisiin vahvistaa koulu-, ammatti- ja korkeakouluopetuksen asemaa.

4.4. *Toimintalinja 2 – Julkisen alan tiedon hyödyntäminen*

4.4.1. Tähän toimintalinjaan kuuluu laaja valikoima erilaisia hankkeita. Kuitenkin jos julkisen alan asemaa yhteiskunnallisten etujen alalla halutaan tehostaa, tulisi ensisijaisesti kehittää hankkeiden tukitoimia seuraaville aloilla:

- Kansalaisten käyttöön tarkoitetut multimediapalvelut, joita monissa Euroopan kaupungeissa ollaan otettu käyttöön tai ollaan suunnittelemassa. Näillä palveluilla pyritään parantamaan elämänlaatua erityisesti suurkaupungeissa sekä vähentämään aikaa ja varoja, joita kansalaisten on uhrattava asioidessaan viranomaisten kanssa.
- Terveystieteiden interaktiiviset ohjelmat, jotka tarjoavat tietoja ja neuvoja sekä lääkäreille että potilaille.
- Jatkuvan koulutuksen tukiohjelmat.
- Yrityksille suunnatut tiedotusohjelmat alueellisesta tuesta.

4.4.2. Vastaavanlaiset hankkeet voivat tarjota kehitysmahdollisuuksia tiedontuotantoteollisuudelle. Lisäksi ne mahdollistavat multimediakulttuurin laajemman levityksen sellaisten ratkaisujen avulla, jotka ovat käytökelppoisia jokapäiväisessä elämässä.

4.4.3. Näin voitaisiin vahvistaa joitain neljänteen puiteohjelmaan kuuluvia ohjelmia, jotka ovat käsitelleet tämän alan erityistoimia (esim. Telematics-ohjelma ja siihen liittyvä TURA-ohjelma), vaikkakin kysynnän kannalta riittämättömien varojen ja mittasuhteiden.

4.5. *Toimintalinja 3 – Euroopan multimediatiiedon mahdollisuuksien toteuttaminen*

4.5.1. Tämän toimintalinjan vaikutuksia voitaisiin vahvistaa ohjelmassa käytössä olevia varoja kasvattamalla erityisesti 3.1 kohdan osalta (laadukkaan eurooppalaisen multimediatiiedon edistäminen). Tämän vuoksi olisikin tarpeen tarkistaa eri toimille varattujen summien jakautuminen, kuten kohdassa 4.1 mainittiin, jotta

Euroopan multimediatiiedon mahdollisuuksien hyödyntämiseen osoitettujen varojen osuutta voitaisiin kasvattaa.

4.6. *Tukitoimet*

4.6.1. Tukitoimien osalta suunniteltuihin toimiin voitaisiin lisätä tiede- ja teknologiapuistojen sekä eurooppalaisten yritysten kehityskeskusten (BIC Business Innovation Center) verkosto, jolla on asiantuntemusta ja kykyä, koska verkoston jäsenillä on kokemusta tietojen ja uudistusten siirtämisestä teollisuusjärjestelmään. Tässä yhteydessä voitaisiin suunnitella tukitoimia sellaisille puistohankkeille, joiden tavoitteena on multimedia-sisällön ja -palveluiden kehittäminen.

4.7. *Koulutus*

4.7.1. TSK haluaa tuoda esille, että ohjelmassa ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota koulutukseen. Tätä perustellaan sillä, että aihetta käsitellään muissa yhteisön ohjelmissa.

4.7.2. Multimediatiiedon tuottajilla, tekijöillä ja luojilla on kuitenkin ongelmia. Nämä ongelmat eivät koske niinkään nuoria, joilla on paremmat käyttövalmiudet, vaan vanhempia henkilöitä, jotka tarvitsevat uudelleen-koulutusta erityisesti uuden teknologian ja tuotantomethodien käytössä, jotta he voivat hyödyntää hankkimaansa kokemusta.

4.7.3. Tämän vuoksi TSK:n mielestä olisi suunniteltava erityinen koulutusohjelma. Komitea pyytää, että komissio osoittaa Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskukseen (CEDEFOP) tehtäväksi tutkia alan koulutuksen eri näkökulmia.

5. *Päätelmät*

5.1. Yleisesti ottaen komitea pelkää, että komissio aliarvioi joukkoviestimien liiallisesta keskittymisestä tai kyvyttömyydestä taata tietolähteiden monipuolisuus mahdollisesti johtuvat yhteiskunnallis-taloudelliset seuraukset.

5.2. Jos komissio toisaalta aktiivisesti tukee vapauttamisen, säätelynpurkamisen, kilpailukykyyn jne. periaatteita, on toisaalta erittäin huolestuttavaa, ettei oikeuspuitteita ole vielä määritelty.

5.3. TSK kannattaa täysin INFO 2000 -ohjelman tavoitteita ja hyväksyy sen sisällön päälinjat. Ottaen huomioon asiasta käytävän keskustelun komitea näkee ohjelmaluonnoksessa joitain heikkouksia: sen perusluonne samoin kuin sovellusalue on paikka paikoin epätarkka.

5.4. Vaikka TSK on tietoinen tiedontuotantoteollisuuden käsittelyn vaikeuksista ja ongelmien yksinkertaistamisesta johtuvasta vaarasta, se arvioi, että tässä tapauksessa avoimuuden ja ehdotettujen toimien tehokkuuden sääntöjä ei ole täysin sovellettu.

5.5. Koska yhteisön tiedontuotantoteollisuutta koskeva aloite on tärkeä ja perusteltu, TSK pyytää edellä esitettyjen huomioiden pohjalta komissiota harkitsemaan mahdollisuutta määrittellä ohjelmassa selkeästi seuraavat kohdat.

5.5.1. Koska yhteisöllä on monia vastaavanlaisia ohjelmia tietojenkäsittelyn alalla, TSK:n mielestä INFO

2000 -ohjelmaa tulisi käsitellä välineenä parempaan kokonaiskoordinointiin pääsemiseksi.

5.5.2. Koska kokonaisrahoitus on niukka, olisi ainakin ensimmäisen nelivuotiskauden ajaksi rahoituksen prosentuaalisia osuuksia eri toimintalinjojen välillä muutettava, jotta Euroopan mahdollisuuksista saataisiin mahdollisimman suuri hyöty (ks. kohdat 4.1, 4.2, 4.3.6 ja 4.5).

5.5.3. Jotta rajoitettuja varoja ei hajautettaisi ja jotta toimet olisivat mahdollisimman tehokkaita, hankkeiden lukumäärää pitäisi rajoittaa niiden toimivuuden ja yhteiskunnallisen ensisijaisuuden perusteella (ks. kohdat 3.3.3, 4.3.2 ja 4.4.1).

Bryssel, 21. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta Euroopan unionin ja Etelä-Afrikan väliset suhteet

(96/C 82/10)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 30. maaliskuuta 1995 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti valmistella lausunnon edellä mainitusta aiheesta.

Ulkosuhteiden, kauppapolitiikan ja kehitysyhteistyön jaosto, jolle valmistelutyö oli annettu, hyväksyi lausuntonsa 10. marraskuuta 1995. Esittelijänä toimi Albert Schunk.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 20. ja 21. joulukuuta 1995 pidetyssä 331. täysistunnessaan (20. joulukuuta pidetyssä kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Euroopan unionin ja Etelä-Afrikan välinen yhteistyö perustuu lokakuussa 1994 hyväksyttyyn väliaikaiseen sopimukseen. Samanaikaisesti Etelä-Afrikka liitettiin uudelleenmuotoiltuun tullietuusjärjestelmään (GSP). Etelä-Afrikan rotuerottelupolitiikan virallisesti lakattua ja kaikkien pakotteiden lakattua Euroopan unioni päätti kehittää EU:n ja Etelä-Afrikan tulevia suhteita edelleen suuntaa-antavalla sopimuksella. Tällaisen sopimuksen tulisi edistää Etelä-Afrikan alueellista yhdentymistä sekä rauhan turvaamista ja luottamuksen kasvattamista eteläisen Afrikan alueella.

Samanaikaisesti on todettava, että Etelä-Afrikan huhtikuussa 1994 järjestettyjen ensimmäisten yleisten ja vapaiden vaalien jälkeen jäsenvaltioissa on ryhdytty toimimaan kehitysyhteistyöasioissa yhä voimakkaammin. Etelä-Afrikan uuden hallituksen vaikeat tehtävät huomioon ottaen nämä toimet ovat välttämättömiä.

1.2. Talous- ja sosiaalikomitea pyrkii tällä lausunnonlaan tukemaan niiden neuvottelujen mahdollisimman nopeaa kulkua, joiden päämääränä on saada aikaan Lomé'n sopimuksen pöytäkirja ja kahdenvälinen kauppa- ja yhteistyösopimus.

Euroopan unionin on tuettava Etelä-Afrikkaa, jotta vuosikymmeniä kestäneen syrjinnän seuraukset voidaan voittaa. TSK suosittaa tavanomaisten demokratia- ja ihmisoikeuslausekkeiden liittämistä tulevaan sopimukseen. Komitea antaa painoa sille, että – kuten uuden Lomé'n sopimuksen 5 artiklassa – näihin lausekkeisiin lisätään käsite ”hyvä hallitustapa” (good governance). Demokraattisen Etelä-Afrikan olisi alusta alkaen kiinnitettävä huomiota siihen, että avoimen ja valvotun taloushallinnon institutionaaliset ja lainsäädännölliset edellytykset varmistetaan. Tässä EU voisi avustaa Etelä-Afrikkaa. EU:n uskottavuus vahvistuisi tässä yhteydessä olennaisesti, jos se toimisi lahjontaa suvaitsevien ja edistävien säännösten ja käytäntöjen poistamiseksi jäsenvaltioissa.

Etelä-Afrikan hallituksen kiireinen tehtävä on palauttaa kattava talouden kilpailukyky sekä samanaikaisesti luoda yhteisymmärryskykyä ”ensimmäiseen” ja ”kolmanteen” maailmaan syvästi jakautuneessa yhteiskunnassa. Sen piiriin on kuuluttava kaikki yhdessäelämisen sekä ”uuden Etelä-Afrikan” tulevan politiikan keskeiset kysymykset.

1.3. Komitea pyrkii tiiviiseen ja kattavaan poliittiseen vuoropuheluun NEDLACin (Etelä-Afrikan kansallinen kehitys- ja talousneuvosto) kanssa tukeakseen Etelä-Afrikan hallituksen ponnisteluja kehityksen, turvallisuuden ja rauhan puolesta sekä omassa maassaan että koko eteläisessä Afrikassa.

Kulttuuri ja historia yhdistävät Eurooppaa ja Etelä-Afrikkaa monin tavoin. Taistelu rotuvihaa sekä naisten ja vähemmistöryhmien syrjintää vastaan on yhteinen asia. Eurooppa voi yhteiskunnallisella ja ekologisella kehitysmallillaan vaikuttaa uudesta identiteetistä johdetun Etelä-Afrikan eri kulttuurien demokraattisen ja suvaitsevan yhdessäelon toteuttamiseen. Yhteinen toiminta eko- ja sosiaalilausekkeen hyväksi olisi rohkea yhteinen luottamuksenosoitus Etelä-Afrikan ja koko eteläisen Afrikan tulevaisuuteen ja vaikuttaisi lamaanuttavaa ”lost continent” -teesiä vastaan.

2. EU:n ja Etelä-Afrikan tähänastiset suhteet (EU:n jäsenvaltioiden ja Etelä-Afrikan kahdenvälisten suhteiden ohella)

2.1. Huhtikuuhun 1994 asti

Etelä-Afrikan rotuerottelupolitiikan vuoksi EY:n ja Etelä-Afrikan suhteita leimasi vuosikymmenien ajan ankara pakotepolitiikka. Rotuerottelun vastaisena toimenpiteenä yhteisö antoi vuonna 1977 menettelyohjeet jäsenvaltioidensa Etelä-Afrikassa sijaitseville yrityksille. Tämän lisäksi yhteisö tuki Etelä-Afrikkaa ympäröiviä valtioita yrityksessä saavuttaa taloudellinen riippumattomuus Etelä-Afrikasta. Vuonna 1980 perustettiin vastaavasti Southern African Development Community (SADC).

Kun Etelä-Afrikassa 1985 julistettiin poikkeustila, EY:n ulkoministerit reagoivat rajoittavien ja myönteisten toimien kaksitahoisella politiikalla.

2.1.1. Etelä-Afrikan johto asetettiin taloudellisen, diplomaattisen ja moraalisen paineen alaiseksi. Kaikkinaisen sotilas-, kulttuuri-, urheilu- ja tiedeyhteistyö lopetettiin. Vuonna 1986 asetettiin sijoituskielto ja kiellettiin rauta- ja terästuotteiden sekä kultakolikkojen tuonti. Nämä toimet poistettiin keväällä 1992 poliittisten uudistusten ansiosta.

2.1.2. Samalla EU sopi Etelä-Afrikan kirkollisten johtajien kanssa rotuerottelun uhreille tarkoitettua erityisohjelmasta, jonka yhteydessä annettiin kasvatuksen ja koulutuksen aloilla humanitääristä ja sosiaalista apua sekä tehtiin perustavaa työtä oikeusavun alalla.

Tähän erityisohjelmaan kuuluivat yhteisön suurimmat yksittäistä maata varten päättämät kehitysyhteistyöaloitteet. Ohjelman ainutlaatuisuus johtui ennen kaikkea siitä, että kansalaisjärjestöt hallinnoivat kaikkia tukirahoja. Vuoden 1986 ja lokakuun 1991 välillä yhteisö asetti 402 hankkeen käyttöön 130,7 miljoonaa ecua. Nämä varat koottiin yhteen ja kanavoitiin Kagiso Trustin, kirkkojen ja ammattijärjestöjen kautta.

Etelä-Afrikan poliittisen ja taloudellisen muutoksen aikana ohjelma sovitettiin uuteen kehitykseen. Niinpä Euroopan unioni avasi helmikuussa 1991 Pretoriassa koordinoituintoimiston tehdäkseen perinteisten kumppaniensa kanssa tehokkaammin yhteistyötä ja laajentaakseen aloitteita.

2.2. Huhtikuusta 1994 lähtien

Kun Etelä-Afrikan rotuerottelupolitiikka oli virallisesti lopetettu, tehtiin suunnitelma EU:n ja Etelä-Afrikan tulevien suhteiden sopimuksellisen perustan kehityksestä. Tunnusteluneuvottelut aloitettiin jo muutosvaiheessa vuonna 1990, ja niitä jatkettiin vuoden 1994 vaaleihin asti.

2.2.1. Euroopan unioni esitti 19. huhtikuuta 1994 olevansa valmisyhteistyöhön Etelä-Afrikan tasavallankanssa. EU:n ja eteläisen Afrikan valtioiden ensimmäisessä yhteisessä ulkoministerikokouksessa 6.–7. syyskuuta 1994 päätettiin – sen jälkeen kun Etelä-Afrikka oli liittynyt aluejärjestö SADC:iin – kattavasta vuoropuhelusta ja aiempaa voimakkaammasta taloudellisesta yhteistyöstä. Samanaikaisesti perustettiin yhteinen työryhmä.

2.2.2. Molemmat osapuolet allekirjoittivat lokakuussa 1994 väliaikais sopimuksen, jonka sisältämässä aie julistuksessa luvattiin ”vahvistaa keskinäisiä suhteita sosiaalisesti ja taloudellisesti, tasapainoista ja kestävästä kehitystä silmällä pitäen”.

Etelä-Afrikan EU:n kanssa käymään kauppaa vaikutti elokuuhun 1994 asti suosituimmuuslauseke. Tämä vaikutti myönteisesti vain hyvin pieneen osaan eteläafrikkalaisista tuotteista. Etelä-Afrikalle erityisen tärkeät alueet, kuten maataloustuotteet, olivat vielä tullietuusjärjestelmän (GSP) voimaantumisen jälkeen rajoitusten piirissä tai tuontitullit rasittivat niitä. Etelä-Afrikka valittaa tästä syystä todellisesta ”syrjimisestä” joihinkin korkean HDI:n (inhimillisen kehityksen indeksi) omaaviin AKT-maihin verrattuna tärkeiden vientituotteiden osalta.

EU päätti 5. heinäkuuta 1995 antaa Etelä-Afrikalle tiettyjä etuuksia maataloudessa, joka on tulevien neuvottelujen herkin alue (tullietuusjärjestelmä 66 %:lle asianomaisista maataloustuotteista, ei kuitenkaan tullivapautta). Tämä kosketti vain 25 % kaikista maataloustuotteista. Neuvosto päätti 23. lokakuuta 1995 laajentaa prosenttiosuutta 25 %:sta 59 %:iin.

2.2.3. AKT-maiden ja EU:n välinen kaksikantakokous puolsi painokkaasti lokakuussa 1994 parlamentaarisella tasolla Etelä-Afrikan ottamista mukaan Lomé sopimukseen ja mahdollistamaan etuusjärjestelmään kuuluvan kaupan pääsyn Euroopan unionin markkinoille.

2.2.4. EU aikoo tulevaisuudessa koordinoita alueellisten kehitysyhteistyöohjelmien ja – hankkeiden suunnittelua eteläisessä Afrikassa. On määrää tukea koti- ja ulkomaansijoituksia tämän alueen tuottaviin talouden aloihin, erityisesti jalostus- ja valmistusteollisuuteen. Samoin on tarkoitus tavoitella pitkän aikavälin tiivistä taloudellista yhteistyötä erityisesti pk-yritysten kanssa.

Eteläafrikkalaisten kansalaisjärjestöjen aiempaa tukeamista myönteisten toimien puitteissa on tarkoitus jatkaa ja siirtää kahdenvälisille väylille Etelä-Afrikan hallituksen kanssa. EU haluaa edelleen vahvistaa kansalaisjärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä ja saada ne mukaan kaikkiin ohjelmiin, jotka rahoitetaan Euroopan jälleerakennus- ja kehitysohjelman kautta. Periaatteessa EU:lla olisi oltava mahdollisuus asettaa ansioituneiden kansalaisjärjestöjen käyttöön hankkeisiin tarkoitettuja varoja myös välittömästi.

Komissio haluaa avustaa Etelä-Afrikkaa suoraan kehittämänsä uuden eurooppalaisen jälleerakennus- ja kehitysohjelman avulla. Tässä erityisrahastossa on varattu vuosittain 125 miljoonaa ecua avustukseen, jonka painopistealueita ovat kasvatusta, koulutus, terveydenhuolto ja paikallistason demokraattisten elinten tukeminen. Suurin osa vuoden 1995 hankkeista on jo hyväksytyt. Ne keskittyvät kiireellisten perustarpeiden tyydyttämiseen ja pk-sektorin tukemiseen.

2.2.5. Tukeakseen Etelä-Afrikkaa taloudellisesti Euroopan jälleerakennus- ja kehitysohjelman lisäksi neuvosto päätti 1. kesäkuuta 1995 taata kahden vuoden aikana 300 miljoonalla eculla Euroopan investointipankin (EIP) antamia lainoja.

3. Komission mandaatti

Sen jälkeen kun Nelson Mandela valittiin Etelä-Afrikan presidentiksi, uuden hallituksen EU:lta saama tuki (kts. 2. luku) oli lähinnä pirstaleista. Maaliskuun lopussa 1995 komission esitti ehdotuksen yhteisistä sopimuspiteistä antaakseen Etelä-Afrikan kanssa tehtävälle yhteistyölle perustan sekä pitkän aikavälin näköaloja. Neuvosto antoi mandaatin 19. kesäkuuta 1995 Ranskan toimiessa puheenjohtajanaan. Neuvottelut alkoivat virallisesti 30. kesäkuuta 1995 sen jälkeen kun Etelä-Afrikan varapresidentti Mbeki oli hyväksynyt komission suunnitelman mukaisen ns. ”kahden polun lähestymistavan” (”twin-track-approach”).

3.1. Yleisiä tavoitteita

Komission suunnitteleman kaksitahoisen menettelyn on tarkoitus vastata Etelä-Afrikan uuden kehityksen erityisyyttä. Ensiksikin neuvotellaan Etelä-Afrikan mahdollisesta erityisestä liittymisestä Lomé IV -sopimukseen.

Komissio korostaa tässä yhteydessä aikomustaan tukea Etelä-Afrikkaa nykyisen muutosprosessin aikana, eli edistää taloudellista ja yhteiskunnallista vakauttamista. Tärkeimmälle sijalle olisi asetettava köyhyyden vastainen taistelu ja demokratisoitusprosessi. Perustana on Yhdistyneiden kansakuntien yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen nojaten demokraattisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen tunnustaminen.

Toiseksi on tarkoitus neuvotella kahdenvälisestä kauppa- ja yhteistyösopimuksesta, jonka tavoitteena on luoda vapaakauppa-alue kaupan asteittaisen vapauttamisen kautta. Komissio torjuu yhdensuuntaisen kaupan Etelä-Afrikan kanssa (kuten on asian laita muidenkin Afrikan valtioiden kanssa).

EU haluaa myös mm. edelleen avata Etelä-Afrikan markkinoita omille vientituotteilleen. Etelä-Afrikka on jo nyt mielenkiintoinen kauppakumppani Euroopan teollisuus- ja kulutustavaroiden osalta (Etelä-Afrikan kahdenvälisen kauppataseen vaje vuonna 1994 oli teollisuustuotteiden osalta n. 3 miljardia ecua ottamatta huomioon Etelä-Afrikan kunnan vientiä).

Eteläisen Afrikan yhteistyötä on samanaikaisesti laajennettava. Etelä-Afrikan uuden aseman tulisi edistää tämän jännitteisen alueen taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä.

3.2. Ajalliset näköalat ja mandaatin rakenne

”Kahden polun lähestyminen” kaksitahoisena menettelynä on ainutlaatuinen EU:n ja kolmansien maiden kumppanuuksien historiassa. Kahta vaihtoehtoista mahdollisuutta pohdittiin ja kumpikin hylättiin: molemminpuolinen suosituimmuus – asema (MFN) ei olisi muuttanut Etelä-Afrikan nykyistä asemaa. Tullietuusjärjestelmässä (GSP), jota jo – vaikkakin vain osittain –

sovelletaan, tulokset eivät vastaa molemminpuolisia odotuksia.

Pöytäkirja ("ensimmäinen polku") liitettäisiin Lomé IV -sopimukseen ja sisältäisi näin sen keston ja ehdot.

Tämän assosiointisopimuksen, jonka piiriin kuuluu 70 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maata (AKT-maat), kesto on 10 vuotta. Se alkoi 1. maaliskuuta 1990 ja päättyy 29. helmikuuta 2000. Sopimus takaa näiden maiden kaikille teollisuustuotteille ja suurelle osalle maataloustuotteista vapaan pääsyn Euroopan markkinoille.

Kahdenvälinen sopimus ("toinen polku") on määrä solmia viideksi vuodeksi ja voidaan neuvotella vuosittain uudelleen. EU on kuitenkin antanut ymmärtää, että se aikoo sitoutua 10–15 vuodeksi.

Tähänastisilla neuvotteludirektiiveillä on seuraavanlainen rakenne:

3.2.1. Lomé IV -sopimuksen pöytäkirja

Pöytäkirja sisältää ehdot, joilla Etelä-Afrikka voidaan liittää Lomé IV -sopimukseen. Neuvottelut riippuvat erityisesti AKT-maiden kanssa käytävistä neuvotteluista, eli EU:n ja AKT-maiden ministerineuvoston päätöksestä.

Etelä-Afrikan taloudessa on ominaispiirteitä, jotka ovat verrattavissa AKT-maiden vastaaviin ominaispiirteisiin. Vetoamalla Etelä-Afrikan talouden voimiin ja mahdollisuuksiin komissio ei kuitenkaan halua soveltaa voimassa olevan Lomé sopimuksen joitakin kappaleita ja artikloja ja sopimuksen toisella puoliskolla:

- yleisiä kaupan määräyksiä käsittelevä kappale (167–185 artikla),
- STABEXia käsittelevä kappale (186–212 artikla),
- SYSMINia käsittelevä kappale (214–219 artikla),
- rakennesopeuttamisapua käsittelevät artikkelit (239–250 artikla),
- 5 pöytäkirja (banaanit),
- 6 pöytäkirja (rommi),
- 7 pöytäkirja (naudan- ja vasikanliha),
- 8 pöytäkirja (sokeri),
- 9 pöytäkirja (Euroopan hiili- ja teräsyhteisön tuotteet).

Kaupan määräyksiä lukuunottamatta tämä vastaa myös Etelä-Afrikan toivomuksia. Lisäksi yleislausekkeella varmistetaan, että suora taloudellinen apu otetaan suoraan EU:n budjetista eikä AKT-maille tarkoitettua kehitysapurahastosta. Ainoa poikkeus on pakolaisapu (255–257 artikla). Etelä-Afrikka ei halunnut AKT-maille

tarkoitettuja rahoitusvaroja ja vaati ennen kaikkea kaupan määräysten käyttöä.

Etelä-Afrikan erityistä liittymistä Lomé sopimukseen käsittelevä artikla on tällä välin (kesäkuun 1995 jälkeen) otettu mukaan itse tekstiin. Mikäli EU:n ja AKT-maiden välillä keskustellaan uudesta sopimuksesta, on Etelä-Afrikan uusi tilanne otettava huomioon.

3.2.2. Kahdenvälinen kauppa- ja yhteistyösopimus

3.2.2.1. Kahdenvälinen sopimus määrää sellaisista EU:n ja Etelä-Afrikan välisistä suhteista, jotka eivät kuulu pöytäkirjan piiriin. Komissio tavoittelee vastavuoroista "epäsymmetristä vapaakauppasopimusta". Ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus mahdollistaa Etelä-Afrikan aiempaa parempi pääsy EU:n markkinoille.

3.2.2.2. On myös suunniteltu säännöllistä poliittista vuoropuhelua, jota on tarkoitus käydä ministeritasolla ja jonka on määrä taata sopimuspuolten lähentyminen. Eteläisen Afrikan pitkäaikaisen vakauden ja rauhan takaamiseksi tulisi kaikkien "Southern African Development Community" -alueen (SADC) maiden liittyä vuoropuheluun. Tämä vuoropuhelu tähtää:

- demokratian ja oikeusvaltion ylläpitoon,
- ihmisoikeuksien kunnioitukseen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen,
- köyhyyden sekä rotuun, politiikkaan, uskontoon ja kulttuuriin perustuvien syrjinnän muotojen poistoon vaadittavien olosuhteiden luomiseen.

Kauppa- ja yhteistyökysymyksistä käytävissä keskusteluissa ovat etualalla:

- kauppa- ja talousyhteistyön sääntöjä koskevien kysymysten selvittäminen,
- yhteistyö teollisuuden ja palvelun aloilla,
- sijoitussektori (suojelu ja tuki),
- kehitysyhteistyö.

Laajapohjaisen komitean on määrä valvoa sopimuksen toteuttamista. Muita painopistealueita ovat:

- tiede ja tutkimus,
- tietoliikenne- ja tiedotusrakenteiden sekä tietoverkkojen laajentaminen (tietoyhteiskunta),
- toiminnan vahvistaminen koulutuksen, ammattikoulutuksen ja terveydenhuollon aloilla,
- ympäristön erityinen huomioonottaminen,
- institutionaaliset sopimukset.

EU:n ja kolmansien maiden muiden sopimusten mukaisesti luetellaan seuraavat tarkemmin määrittelemättömät toiminta-alueet:

Alkuperälauseke, tulli, kilpailupolitiikka, yhteisyritykset, työpaikkojen luominen, yritysneuvonta, aluekehitys, yhteistyö ja lähentäminen, tietoliikenne, energia, kuljetus, matkailu, maatalous, kalastus, rahoituspalvelut, henkinen sekä teollinen ja kaupallinen omaisuus, tiede ja tutkimus, kulttuuriset yhteydet, rahanpesun ja huume-kaupan vastainen taistelu.

Yksittäisdirektiiveillä olisi vasta neuvottelujen kuluessa tarkoitus määrittellä tarkemmin mandaattia.

3.2.2.3. Komissio päätti 23. lokakuuta kauppaja yhteistyösopimusta koskevasta täydentävästä direktiiviluonnoksesta, jonka ilmentää neuvoston suunnittelemaa prosessia kaupan asteittaiseksi ja molemminpuoliseksi vapauttamiseksi. Siihen kuuluu myös säännöshdotuksia alkuperälausekkeen, palvelujen kaupan ja pääoman vapaan liikkuvuuden suhteen.

Direktiiviluonnos suuntautuu EU:n näkökulmasta Maailman kauppajärjestön WTO:n määräysten mukaan ja ottaa huomioon herkäät tuotteet ja edut.

Sen jälkeen kun Etelä-Afrikan hallitus ei ensin aikonut toteuttaa FTA -sopimusta (Foreign Trade Association), se muutti kuitenkin mielensä syyskuussa 1995 pidettyjen kahdenvälisen neuvottelujen jälkeen. Se ilmoitti olevansa valmis aloittamaan neuvottelut FTA-sopimuksesta sillä ehdolla, että ”mistään ei ole sovittu, kunnes kaikesta on sovittu”. Tämän lisäksi Etelä-Afrikan hallitus odotti komissiolta ehdotusta, joka ottaa huomioon jo otetut askeleet kaupan vapauttamiseksi ja talouden uudelleen järjestämiseksi samoin kuin yhteensopivuuden SACU:n parhaillaan tapahtuvan uudelleen järjestämisen sekä eteläisen Afrikan alueellisen yhdentymisen kanssa.

Maailman kauppajärjestö WTO:n määräysten mukaan vähintään 90 % koko kaupan määrästä on oltava vapautettuna 10 vuoden ylimenokauden jälkeen. Vain erityisesti perustelluissa tapauksissa prosessi voidaan pidentää 12 vuoteen.

Viiden vuoden jälkeen on erityisesti herkkien ja sopimuksen alkaessa tullivapauteen kuulumattomien tuotteiden osalta suoritettava tarkistus.

Jaksot ovat epäsymmetrisiä ja niissä on ns. hengähdystaukoja molemminpuolisia uudelleenjärjestymisprosessia varten.

Yksittäisillä vaiheilla on vain määräprosentteja, ei tuoterittelyjä. Vain muutamat ns. herkäät alueet, jotka eivät nykyisen arvion mukaan ylimenokauden jälkeenkään kuulu täyden tullivapauden piiriin, mainitaan ylimalkaisesti.

4. Alueellinen yhteensovittaminen eteläisessä Afrikassa

4.1. EU:n mielestä Etelä-Afrikalla on avainasema paitsi eteläisessä Afrikassa myös koko maanosassa. Etelä-Afrikan demokratisoituminen tarjoaa suuret mah-

dollisuudet kasvulle, vakaudelle ja turvallisuudelle koko alueella, myös esim. Angolassa ja Mosambikissa. Etelä-Afrikan hallitus on neuvottelujen alusta lähtien ilmaissut tavoitteikseen talouden alueellisen yhdentymisen edistämisen ja koko eteläisen Afrikan liittäminen omaan kasvuvaiheeseensa.

4.1.1. Etelä-Afrikka liittyi elokuussa 1994 nyt 12 jäsenvaltiota käsittävään ”South African Development Communityyn” (SADC). Kuten SADC:n ministerineuvosto helmikuussa 1995 päätti, Etelä-Afrikka ottaa vastuulleen SADC:n raha- ja sijoitussektorin koordinoinnin. Etelä-Afrikalla on huomattava osa kauppa- ja yhdyntymissopimuksen kehittämisessä.

4.1.2. Etelä-Afrikka toimii myös alueellisen teollisen kehityksen hyväksi ”South African Customs Unionissa” (SACU), johon kuluvat Etelä-Afrikka, Namibia, Botswana, Lesotho ja Swasimaa. Verkostoja on Etelä-Afrikan hallituksen mukaan jo syntymässä. Tällä herkellä kehitetään yhteistä teollisuuspoliittista strategiaa, johon myös SADC on tarkoitus myöhemmin liittää.

EU on valmis takaamaan tämän alueellisen yhteistyön kauppataivoille suosituimmuuskohtelun mukaisen pääsyn Euroopan markkinoille. Tällä tavoin pyritään vastaamaan tulliunionin (SACU) huoleen siitä, että vapaakauppa-alueen toteutuessa menetetään joitakin omaan kauppaan liittyviä etuja Etelä-Afrikalle.

4.2. Maailman kauppajärjestö WTO myönsi AKT-maille erityisaseman. Tästä hyötyvät kaikki SACU- ja SADC-maat.

Jotta Etelä-Afrikka voidaan erityisellä tavalla liittää Lomé'n sopimukseen, on 1. tammikuuta 1995 perustetun Maailman kauppajärjestön WTO:n määräykset otettava huomioon. Yksittäisten etujen yhteensopivuuden tai hyväksymisen takaamiseksi ei ole suotavaa tehdä sopimuksia, jotka voisivat olla WTO:n sopimusten vastaisia. Etelä-Afrikka ja EU vaativat WTO:n jäsenenä toteuttamaan mahdollisimman nopeasti Uruguay'n kierroksen tulokset.

4.3. Lomé'n sopimukseen kuuluu toimia, jotka asettavat Etelä-Afrikan asemaan, jossa se voi vetää mukaansa eteläisen Afrikan teollista kehitystä (esim. ”cumulation provisions”). Omien teollisuus- ja maataloustuotteiden paremman pääsyn EU:n markkinoille olisi asetettava Etelä-Afrikka sellaiseen asemaan, että se voisi taata eteläisen Afrikan valtioille kauppaetuja.

4.4. Etelä-Afrikan hallituksen EU:n kanssa käymien tiiviiden neuvottelujen johdosta Etelä-Afrikassa voimistuun ajoittain syytös ”eurokeskeisyydestä”. Tämän sijasta Etelä-Afrikan olisi suuntauduttava Afrikkaan ja ”etelään”. Koska Etelä-Afrikan on välttämätöntä taistella itselleen asema maailmanmarkkinoilla, sen on tehtävä näennäisesti perustava päätös: solmiako mahdollisimman pitkäaikainen sopimus kehittyneen maailman kans-

sa vai suuntautua voimakkaammin Aasian ja Latinalaisen Amerikan nopeasti kasvaville markkinoille? Tosiasiassa eteläafrikkalaiset yritykset pyrkivät jo näille markkinoille.

5. Talous- ja sosiaalikomitean lausunto

5.1. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen neuvoston 19. kesäkuuta 1995 tekemään päätökseen neuvotella kaksitahoisella menettelyllä EU:n ja Etelä-Afrikan suhteille pitkän aikavälin puitteet sekä siihen, että Etelä-Afrikka on periaatteessa hyväksynyt kyseisen menettelyn.

5.2. Komitea tunnustaa, että mandaatin monimuotoisuus ja sen suhteellinen avoimuus olivat välttämättömiä, jotta voidaan joustavasti sopeutua Etelä-Afrikan poliittisiin ja talouspoliittisiin päätösprosesseihin, EU:n sisäisiin monikerroksisiin etuperusteisiin SACU:n, SADC:n ja AKT-maiden suhteen sekä myös Maailman kauppajärjestön WTO:n etuperusteisiin.

5.3. Komitea tukee samalla Etelä-Afrikan toiveita, sillä:

- EU on luvannut täyden tukensa demokratisoinnille, ihmisoikeuksien turvaamiselle, taloudelliselle ja sosiaaliselle jälleenrakennukselle ja köyhyyden vastaiselle taistelulle,
- suurin osa Etelä-Afrikan kaksijakoisen yhteiskunnan jäsenistä elää rotuerottelun uhreina kehitysmaihin verrattavissa oloissa,
- muutokseen liittyy suuria odotuksia paremmasta perustarpeiden tyydyttämisestä,
- ”poliittisen ihmeen” taloudellista ja yhteiskunnallista perustaa ei ole vielä varmistettu,
- Etelä-Afrikka joutuu lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä turvautumaan nopeaan, laajaan ja yksinkertaiseen apuun.

5.4. TSK ei yhdy yleiseen arvioon, jonka mukaan – ottaen huomioon erilaiset lähtötilanteet tullien ja tukien osalta, tai Etelä-Afrikan erityiset veloitteet Uruguayn kierroksen puitteissa, samoin kuin Euroopan maatalouspolitiikan rajoitusten vuoksi – vapaakauppasopimus palvelisi ainoastaan EU:n etuja. Ylimenokauden aikana etujen tasaaminen on taattava soveltuvalla epäsymmetrialla. Vapaakauppasopimukset hyödyttävät loppujen lopuksi molempia osapuolia, vaikkakin mahdollisuuksien ja etujen täydellistä tasaista jakautumista ei voi koskaan taata.

On kuitenkin otettava huomioon, että EU:hun Etelä-Afrikasta tulevassa tuonnissa on Uruguayn kierroksen puitteissa tapahtuvan molemminpuolisten veloitteiden täyttämisen jälkeenkin tullin alaisen maataloustuotteiden suhteellinen osuus miltei yhtä korkea kuin tullin alaisia muiden tuontitavaroiden osuus (1999 ilman

FTA:ta: 83 % tullitta; 8 % tullin alaisia maataloustuotteita; 9 % tullin alaisia muita tuotteita).

Komitea luottaa komissioon siinä, että tuorein, ylimenokauden pikemminkin pirstaleisen tuen vaihe päätetään mahdollisimman pian. Historiallisista syistä maalle aiheutuvat kauppapoliittiset haitat vastaaviin kolmansiin maihin verrattuna on sivuutettava mahdollisimman pian.

Tulevassa yhteistyössä on otettava huomioon erityiset lyhyen ja keskipitkän aikavälin veloitteet Etelä-Afrikkaa kohtaan sekä myös samanarvoisten kumppanien keskipitkän ja pitkän aikavälin vastavuoroiset edut.

5.5. TSK on tyytyväinen siihen, että Lomé'n sopimuksen puolivälitarkistuksen yhteydessä sopimukseen otettiin mukaan Etelä-Afrikan sopimukseen liittymisen mahdollistava erityislauseke ja pitkäaikainen ratifiointimenettely vältettiin. Komitea on samoin tyytyväinen Lomé'n sopimuksen kumulointimääräysten soveltamisesta Etelä-Afrikkaan erityiseltä pohjalta, mutta vaatii, että tästä erityisvarauksesta luovutaan mahdollisimman pian. Komitea on myös tyytyväinen eteläafrikkalaisten yritysten oikeuteen osallistua EU:n varoin rahoitettujen hankkeiden tarjouskilpailuun. Saman tulisi koskea AKT-maiden yritysten osallistumista Etelä-Afrikassa pidettäviin tarjouskilpailuihin.

5.6. Talous- ja sosiaalikomitea perää komissiota vaikuttamaan osaltaan neuvottelujen nopeaan kulkuun. Mahdollisesti vielä päätettävänä olevat (yksittäis-)direktiivit olisi mahdollisuuksien mukaan hyväksyttävä nopeasti, ja jo saavutetut myönnytykset olisi edelleen toteutettava eteläafrikkalaisten tuotteiden markkinoille pääsyt osalta ennen koko sopimuksen ratifiointia.

5.7. Keskustelu Etelä-Afrikan täydestä kauppapoliittisesta pääsystä Lomé IV -sopimuksen piiriin olisi lopetettava. Etelä-Afrikan on pidettävä aktiivisesti esillä mahdollisuuksiaan sijoittajien luottamuksen kasvattamiseksi.

5.8. Etelä-Afrikan hallitus on aloittanut vakuuttavasti paluun nopeasti muuttuvaan kilpailupainotteiseen maailmantalouteen, joka ei sisällä erityissäantöjä kansallisesta historiasta johtuvien painolastien varalta, ja ylittää tässä suhteessa jo GATT-veloitteensa.

5.9. EU:n kanssa tapahtuva kestävä taloudellinen yhteistyö voisi mahdollistaa Etelä-Afrikan liittymisen maailmantalouteen siten, että sosiaalisiin ja ympäristöseikkoihin kiinnitetään erityistä huomiota. TSK perää Etelä-Afrikan kaikkien maataloustuotteiden liittämistä nopeasti ja laajasti tullietuusjärjestelmään (GSP) Etelä-Afrikan vientituotteiden välttämättömän tukemisen tärkeänä väliaskeleena sen jälkeen kun niillä on jo osittainen pääsy tullietuusjärjestelmän piiriin ja tämä on taattu teollisuustuotteille rajoittamattomana.

Komitea puoltaa kahdenvälisestä vapaakauppasopimusta koskevaa aietta ja sitä, että sopimukseen kuuluisi tarvittava epäsymmetria ylimenovaiheen aikana. Maatalous-

tuotteiden osalta on otettava huomioon yhteinen maatalouspolitiikka. Maataloustuotteiden kauppaan liittyvien vaikeuksien olisi vähennyttävä, kun Uruguayn kierroksella neuvotellut maatilatukien vähennykset toteutetaan. Tukien vähennykseen on sitouduttu edelleen seuraavalla neuvottelukierroksella.

5.10. Etelä-Afrikan nykyisen talous- ja ulkomaankaupparakenteen ajanmukaistaminen, erityisesti jalostusteollisuuden siirtyminen tehokkaampiin ja tuottavimpiin menetelmiin, vaatii joillakin aloilla pidempiä ylimenovaiheita tullien purkamisen yhteydessä vapaakauppasopimuksen suuntaan siirryttäessä. Kaupan asteittaisen vastavuoroisuuden muodostamisessa EU:n on tämän vuoksi tuotettava epäsymmetrisiä etukäteissuorituksia, jotta toteutetaan väliaikaissopimuksessa molempien osapuolten muotoilemat tavoitteet, joiden mukaan ”ponnistukset (suunnataan) sosiaalisesti ja taloudellisesti tasapainoista kestävää kehitystä silmällä pitäen”.

5.11. Etelä-Afrikan erityisesti lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä korkea pääomatarvontarve saattaa aiheuttaa maksutaseen epätasapainoa, mikäli tasapainoa ei saada aikaan viennin vastaavalla lisäyksellä ja keskipitkällä aikavälillä tuontia korvaavalla tuotannolla. Tämän vuoksi Etelä-Afrikan EU:hun suuntaaman viennin äärimmäinen riippuvuus kaivosalan perustuotteista on asteittain eriytettävä käsittämään maataloustuotteita ja työpanosta vaativia jalostusteollisuuden tuotteita. EU:n jäsenvaltioiden herkkien alojen etujen huomioonoton yhteydessä TSK puoltaa sitä, että Etelä-Afrikalle taataan lyhytaikainen markkinoille pääsy mm. maatalouden, elintarviketuotannon, lihantuotannon, puunjalostuksen, vaateusteollisuuden aloilla.

5.12. TSK tunnustaa Etelä-Afrikan analyysit ja argumentit, joiden mukaan:

- monet maatalouden tuotteet eivät kosketa Euroopan valtioiden etuja, koska niitä ei tuoteta Euroopassa,
- niiden tuotteiden lukumäärä, jotka kilpailevat mainitavasti EU:n tuotteiden kanssa Euroopan sisäisessä kaupassa, on paljon pienempi kuin tähän asti on oletettu,
- epäsuotuisten vaikutusten jakautuminen maittain on odotettua paljon tasaisempi,

ja vaatii, että näitä tuloksia verrataan EU:n huolellisiin tarkastuksiin tuotteiden ja maiden sekä myös dynaamisten näkökohtien (Euroopan sisäisen kaupan mahdollisuudet) osalta.

5.13. Mikäli Etelä-Afrikka pystyy torjumaan pinta-puoliset myytit, sillä on huomattavat kehitys- ja kasvumahdollisuudet. Maailmanlaajuistumisen aikakaudella niitä voidaan hyödyntää varovaisen ja johdonmukaisen markkinoiden avaamisen kautta, joka puolestaan avaa koti- ja ulkomaisille sijoittajille uusia suuntia. Ulkomai-

set suorasijoitukset voisivat vaikuttaa kestäväen kehityksen edellytyksiin siinä mitassa, että työttömyys voisi vähetä oleellisesti. Kotimaisten pääomamarkkinoiden ahtaus (matala säästöosuus) voisi näin tulla osittain kompensoiduksi. Luottamusta luovien poliittisten ja talouspoliittisten toimien sekä sijoituksia paikan päällä edistävien ja varmistavien määräysten on tarjottava tähän edellytykset.

TSK on samaa mieltä siitä, että pitkäaikaisen kauppaja yhteistyösopimuksen solmiminen EU:n kanssa epäsymmetrisen vapaakauppasopimuksen muodossa edistäisi suuntautumista, selvyttä ja luottamuksen voittamista koti- ja ulkomaisten sijoittajien sekä maailmanlaajuisten kauppakumppaneiden keskuudessa.

5.14. Etelä-Afrikan epävarmuustekijät, jotka aiheutuvat sen geotaloudellisesta suuntautuneisuudesta sekä kaupan alakohtaisista seurauksista ja ennen kaikkea korkealaatuisten kulutustavaroiden kilpailumahdollisuuksista, tulisi voittaa yhdessä, mikäli asteittainen markkinoiden avautuminen vapaakaupan suuntaan toteutuu. TSK suosittaa, että komissio tarjoaa neuvottelujen yhteydessä alakohtaisten hahmotelmien ja analyysien rahoitusta.

5.15. Kaupan ja sijoitusten hallinto-, rahoitus- ja kuljetusjärjestelyistä vastaavien toimielinten välinen yhteistyö on alullaan. Neuvotteluja standardien ja tarkastustodistusten yhteensopivuudesta käydään. Tämän lisäksi Etelä-Afrikan hallitukselta olisi pyydettyä selvitystä siitä, aikooko se kehittää edelleen toimittajien, sijoittajien ja henkisen omaisuuden varmistusjärjestelmiä ja miten, sekä millä tavoin tai millä aikavälillä jo ilmoitettu pääomaliikkeiden valvonnan lopettaminen on tarkoitus toteuttaa. TSK on sitä mieltä, että näin voitaisiin parantaa riskien arvioitavuutta mahdollisten sijoittajien keskuudessa.

5.16. Maailmanmarkkinoiden avautuminen suurin askelin kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamiseksi sekä luottamusta herättävä makrotaloudellisten (rahoituskellisten ja verotuksellisten) vakausstandardien ylläpito ulkomaisista luottotajista ja sijoittajista huolehtimiseksi, samoin kuin Etelä-Afrikan poliittisen kompromissin erityinen luonne (uudelleenjaon rajat) kutistavat massaostovoiman lyhyen aikavälin kehitystä ja eivätkä anna odottaa tältä taholta nopeita sysäyksiä kasvulle ja työllisyydelle.

EU:n Etelä-Afrikan vientituotteille myöntämissä helpotuksissa, kuten myös Etelä-Afrikkaa koskevien hankkeiden tai sijoitusten taloudellisessa tukemisessa, olisi kulloistenkin työllisyysvaikutusten oltava etusijalla TSK on tyytyväinen lukuisten yritysten toimintaan jälleennrakennusohjelman hankkeiden yhteydessä (RDP). Yhteistyö pk-yritysten kanssa, mukaan lukien epävirallinen sektori ja uudet liiketoiminnan muodot, avaa hallituksen tuella yksinkertaisia ja nopeita työllisyysmahdollisuuksia. Tämä edistää (mustan) keskiluokan muodostumista.

Maan sisäiset kasvusyökset ovat maksutasetta rasittamatta toteutettavissa ennen kaikkea pk-sektorin mahdollisuuksien kautta, eli erityisesti kehittämällä edelleen epävirallista sektoria ja uusia liiketoiminnan muotoja.

5.17. Pk-yritysten rahoitusedellytyksiä on parannettava. EU:n on huolellisesti tarkastettava ja edistettävä monitasoisia vaihtoehtoja. Kansalaisjärjestöt, jotka täyttävät tietyt johtamista, taloudellista elinkykyä, luotopoliittista kokemusta ja rahoittajan harjoittamaa valvontaa koskevat vaatimukset, voivat mm. liikepankkien ja pk-yritysten välittäjinä edistää tällaisten yritysten kehitystä. Liikepankit on asteittain tuotava lähemmäksi uusia riskejä, jotta kehittynyt rahoitustaloudellinen perusrakenne toimii myös tämän uuden yrityskulttuurin hyväksi.

5.18. Hallituksen hankkeiden (RDP) toteuttaminen kunnissa ei ole mahdollista ilman vakavan ja asiantuntevan välittäjän osassa toimivia kansalaisjärjestöjä, joilla on pitkäaikainen luottamusperusta. Uusien kunnallisten hallintorakenteiden olisi vaivalloisesti luotava itselleen samanlainen asema. TSK tukee yhtäältä komissiota sen pyrkimyksissä järjestelmälliseen menettelytapaan, avoimuuteen ja tilitykseen Etelä-Afrikassa. Toisaalta TSK suosittaa, että nämä perusteet täyttäviä kansalaisjärjestöjä käytetään edelleen riippumattomina toimijoina. Etelä-Afrikan hallitukselta voi odottaa, että se edistää myönteistä seurantaa ("screening") tulosten yleisen arvioinnin ("track records", "state audits") kautta. Kansalaisjärjestöjen merkitys Etelä-Afrikan kansalaisyhteiskunnan muokkaamisessa on kiistaton.

5.19. TSK on tyytyväinen Etelä-Afrikan tärkeiden yhteiskunnallisten toimijoiden uusimpaan yhteiseen aloitteeseen lahjontaa, petosta, rikollisuutta, huumeri-kollisuutta ja väkivaltaa vastaan ja pitää tätä lahjonnan vastaisen taistelun kestävästä moraalisena tukena, jonka olisi mahdollistettava asiasta vastuussa olevien laitosten tiiviimpi yhteistyö. Komitea on huolissaan lahjonnan maailmanlaajuisesta leviämisestä. Kukaan ei voi osoittaa toisia, vaan kaikkien on edistettävä sen tukahduttamista. EU:n on osaltaan tarmokkaasti edistettävä jäsenvaltiossaan lahjontaa sallivien ja sitä suosivien sääntöjen ja käytäntöjen lopettamista.

TSK suosittaa samalla, että Etelä-Afrikan hallituksen kanssa keskustellaan ajoissa institutionaalista ja lainsäädännöllisistä edellytyksistä, joilla taataan julkisten ja kehitysyhteistyövälineiden tehokas, avoin ja vastuuntuntoinen hallinto kaikilla tasoilla, erityisesti hankkeiden ja urakoidenannon yhteydessä. Lahjontariskien vastainen johdonmukainen ja yhteinen taistelu kahdenvälisten taloussuhteiden yhteydessä palvelee talouden tehokkuutta ja siten Etelä-Afrikan kasvuprosessia. Ensimmäisenä askeleena olisi sovittava tiivistä vastavuoroisesta kokemustenvaihdosta vastuussa olevien hallintoelinten välillä.

5.20. Komission mandaattiin kuuluu kehitysyhteistyön ohella myös yhteistyö Etelä-Afrikan vahvoilla talousaloilla. Erityisesti näillä aloilla ovat suuret yritykset yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa kehittäneet laadullisesti kunnioitettavan ammatillisen pätevyys-suunnitelman. TSK on kuitenkin sitä mieltä, että ammatillisen pätevytyksen tehokkaassa järjestelmässä on taattava yhtäläisesti sekä sen laajuus että syvyys. Komitea on siksi tyytyväinen siihen, että komissio lukee tämän alueen yhteistyön tärkeimpiin tavoitteisiin. TSK toivoo, että jäsenvaltiot asettavat tähän mennessä kehittämänsä suunnitelmat ja Etelä-Afrikassa saamansa kokemuksen yhteiseen käyttöön.

5.21. EU:n ja Etelä-Afrikan välisen kahdenvälinen yhteistyösopimus on voitava sovittaa yhteen SACU:n ja SADC:n eli AKT-maiden alueellisten kehitysetujen sekä Maailman kauppajärjestön WTO:n sääntöjen kanssa. TSK on tyytyväinen Etelä-Afrikan suureen diplomaattiseen ja ulkomaankauppapoliittiseen herkkyyteen näiden etujen yhteydessä. Näiden maiden Etelä-Afrikan markkinoille pääsyn parantaminen, yhteisten teollisuuspoliittisten suunnitelmien kehittäminen, alueellisen kaupan uusi rakenne tasapainoisen alueellisen kehityksen hyväksi sekä alueiden välisten kauppa- ja sijoitusvirtojen vahvistaminen ansaitsevat täyden tunnustuksen ja kannustuksen asioiden eteenpäin viemiseksi. TSK tukee mielipidettä, jonka mukaan eteläisen Afrikan maat sekä AKT-maat olisi otettava mukaan neuvotteluihin kaikilla tasoilla, mukaanlukien ministeritason poliittinen vuoropuhelu ja toivoo eteläafrikkalaisilta osapuolilta erityistä panosta.

5.22. TSK toteaa samalla, että Etelä-Afrikan saavutettava menestys hyödyttää koko aluetta, kun taas epäonnistumisella olisi enemmän epävakautta luovia vaikutuksia kuin hetkellisellä talouden kiirehtimisellä voisi koskaan olla. TSK on myös sitä mieltä, että Etelä-Afrikan sopimus suurimman kauppakumppaninsa EU:n kanssa Etelä-Afrikan järjestelmälliseksi maailmanmarkkinoille saattamiseksi ei pitäisi suhteettomasti vaikuttaa muiden suurten teollisuusmaiden etuihin Etelä-Afrikan markkinoilla.

5.23. Suunniteltu laaja poliittinen vuoropuhelu, johon kuuluu ministeritason ohella myös muita poliittisen vastuun ja demokraattisen kehityksen tasoja, on oleellinen tekijä demokratian ja oikeusvaltion vakiinnuttamisessa, ihmisoikeuksien suojelussa ja sosiaalisen tasa-arvoisuuden edistämässä sekä köyhyyden ja kaikenlaisen syrjinnän vastaisessa taistelussa. TSK on tyytyväinen aikeeseen tukea tätä vuoropuhelua institutionaalisilla varotoimilla. Näihin on määrä kuulua säännöllinen yhteydenpito molempien parlamenttien välillä kaikissa yhteistyösopimuksia koskeissa kysymyksissä. Komitea suosittaa painokkaasti, että eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet otetaan mukaan vuoropuheluun.

5.24. Etelä-Afrikan on laskeuduttava alas korkealta tullien ja tukiaisten jalustalta, joka syntyy poliittisista

syistä. Uruguayn kierroksen puitteissa jo tehdyt velvoitteet, tämän lisäksi päätetty 27 %:n tullivapaus auton osien tuonnille sekä täysi tullivapaus vaatteille ja tekstiileille seitsemän (peräkkäisten) vuoden ajan asettavat – valtava työttömyys ja syrjäytyneisyys huomioon ottaen – valtavia yhteiskunnallisia haasteita.

Lisäksi tulevat komission ehdotuksessa suunniteltu tullien asteittainen poistaminen, minkä yhteydessä Etelä-Afrikka olisi vapautettava ylimenokauden aikana erilaisien lähtötilanteiden vuoksi vielä 36 % tuonnistaan tulleista, kun taas EU:n olisi tehtävä sama vain n. 7 %:lle tuonnistaan Etelä-Afrikasta. Tällä herkellä 78 % Etelä-Afrikasta tulevasta tuonnista tulee EU:hun tullivapaasti, vastaavasti Etelä-Afrikkaan viedään EU:sta tullivapaasti vain 44 %. Tässä yhteydessä EU:n ei olisi pidettävä Etelä-Afrikasta tuotettavan kullan ja muiden kaivosalan tuotteiden, jotka muodostavat n. 50 % Etelä-Afrikasta tulevasta koko tuontimäärästä, tullittomuutta osoituksena kaupan vapaudesta.

Muiden kuin maataloustuotteiden kaupan kasvava vaje viittaa lisääntyvään tavaroiden ja palvelujen ylimääräiseen vientitarpeeseen sekä ylimääräiseen pääoman tuontitarpeeseen.

Yhteiskunnallinen vakaus on edelleen Etelä-Afrikan menestyksen oleellinen edellytys. Euroopan maatalouden kiistämätöntä herkkyyttä on verrattava Etelä-Afrikan työntekijöiden työpaikan- ja tulonmenetyksiin. Yhdestä työtulosta voi elää 5–10 henkeä. Suunniteltujen epäsymmetriasääntöjen on taattava tämä suhteellisuus.

Työpaikkojen, sosiaaliturvan, koulutuksen sekä ammatillisen ja muun pätevöitymisen vääjäämättömät seuraukset on kohdattava EU:n suuripiirteisellä toiminnalla, joka ei lopu EU:n kehitys- ja jälleenrakennusohjelmiin. Neuvonta, pätevöityminen, yhteistyö ja yhteiskunnallisten toimijoiden vahvistaminen ansaitsevat EU:n taholta erityisiä ponnistuksia.

Vääjäämättömän maailmanmarkkinoiden avautumisen, makrotaloudellisen vakauspolitiikan ja sijoittajille luotavan edullisen toimintaympäristön luomisen lyhyen aikavälin seurauksia on vahvistettava. Toisaalta olisi otettava huomioon miljoonien köyhyysrajan alapuolella elävien ihmisten odotukset. Sosiaalisella vuoropuhelulla

on yhteiskunnallisen rauhan välineenä oltava Etelä-Afrikassa oleellinen asema.

5.25. Etelä-Afrikan työsuhteille annetaan lisääntyvässä määrin avainasema koko 6-yhteiskunnallisen rauhoittumisen ja kilpailukyvyyn parantumisen yhteydessä. Vuonna 1995 perustettu Etelä-Afrikan kansallinen talous- ja kehitysneuvosto (NEDLAC), joka koostuu yhtäläisesti hallituksen, työnantajajärjestöjen ja ammattiliittojen edustajista ja ottaa osittain myös muiden kansalaisjärjestöjen mielipiteet huomioon, pitää tärkeimpänä tehtävänä saada työmarkkinaosapuolet yhtymään samoihin suosituksiin vastaavaksi lainsäädännöksi.

TSK toteaa, että ensimmäinen vaikea koetus, Etelä-Afrikan työlakiluonnoksen yhteinen tukeminen, onnistui. Monimutkaisena, Etelä-Afrikan historian voimakkaasti rasittaman lakko-oikeuden, aloittain käytävien keskusjohtoisten palkkaneuvottelujen ja työpaikkaneuvostojen osalta saavutettiin yhteisymmärrys. Kaikkien osapuolten oli tehtävä osittain vaikeita myönnytyksiä.

Etelä-Afrikan teollisuuden on edelleen käytävä läpi rakennemuutos- ja sopeutumisprosesseja nopeasti ja huomattavin yhteiskunnallisin seurauksin. Ne ylittävät voimakkuudessaan Euroopan teollisuuden 1990-luvun vastaavat muutokset. Yhteiskunnallisilta toimijoilta vaaditaan tässä yhteydessä entistä enemmän. TSK suosittelee tämän vuoksi, että säännönmukainen poliittinen vuoropuhelu ulotetaan TSK:n ja NEDLAC:iin tasolle ja ankkuroidaan yhteistyösopimukseen seuraavasti:

- a) asetetaan neuvoo-antava kahdenvälinen komitea edistämään vuoropuhelua ja yhteistyötä,
- b) komiteaan kuuluu kuusi jäsentä sekä TSK:sta että NEDLAC:ista,
- c) vuoropuhelu ja yhteistyö ulottuvat EU:n ja Etelä-Afrikan tulevien suhteiden kaikkiin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin näkökohtiin ja niissä otetaan erityisesti huomioon EU:n ja Etelä-Afrikan tulevan sopimuksen määrittelemät alueet,
- d) kahdenvälinen neuvoo-antava komitea tekee itselleen työjärjestyksen.

Bryssel, 20. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta välittömät ja välilliset verot

(96/C 82/11)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 24. helmikuuta 1994 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 mukaisesti antaa lausunnon edellä mainitusta aiheesta.

Asian valmistelusta vastannut talous-, raha- ja valuutta-asiain jaosto antoi lausuntonsa 5. joulukuuta 1995. Esittelijänä oli Ronald Janssen.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 331. täysistunnessaan (joulukuun 21. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon suurella ääntenemmistöllä, 20 äänestäessä puolesta ja 18 pidättyessä äänestämästä.

ESIPUHE

Verotus on erittäin laaja alue, minkä vuoksi tässä oma-aloitteisessa lausunnossa käsitellään vain kaikkein tärkeimpiä tai kiireellisimpiä verotusasioita.

Valintakriteerinä on pidetty sitä, sisältääkö asianomainen aihe tarpeeksi Euroopan kannalta tärkeitä näkökulmia. Lähtökohtana tämä sekä erityisesti vuorovaikutus sisämarkkinoiden ja pääoman vapaan liikkumisen periaatteen välillä päätettiin tutkia lähemmin yhtäältä välittömiä veroja sekä toisaalta kahta erityistä välillistä veroa (säästöjen verotus ja yritysten voittojen verotus).

Lisäksi käsitellään lyhyesti muita verotukseen liittyviä aiheita, joihin liittyy Euroopan näkökulma (omaisuus-, perintö- ja tuloverot).

Lausuntoa laadittaessa on käytetty ja otettu huomioon myös talous- ja sosiaalikomitean aikaisempina vuosina antamia lausuntoja.

Lähtitulevaisuuden olennainen haaste on löytää Euroopan tasolla verotuksen yhdenmukaistamisen muoto sekä jäsenvaltioissa verorakenne, joka:

- a) vähentää tarkoituksenmukaisesti työvoiman verojen ja veronluonteisten maksujen taakkaa;
- b) optimoi verotaakkaa piristäen kestäväää alhaisen inflaation talouskasvua ja työllisyyttä;
- c) ylläpitää Euroopan sosiaalimallin yhtenäisyyttä ja jatkaa sen kehittämistä;
- d) helpottaa sisämarkkinoiden kehitystä.

1. Johdanto

1.1. Verotusoikeus on olennainen osa kansallisten (jäsen)valtioiden autonomiaa. Jatkuva Euroopan taloudellinen yhtenäistäminen osoittaa samanaikaisesti täydentävän eurooppalaisen verotuspolitiikan tarpeen.

1.1.1. Euroopan yhteisöstä on nyt tullut Euroopan unioni. Vuosien vapaakauppa-alueena olon jälkeen EU on nyt yhtenäinen markkina-alue ilman tavaroiden liikkumista rajoittavia tullitarkastuksia. Yhden jäsenvaltion kansalaiset voivat elää, työskennellä ja matkustaa koko unionin alueella. Passintarkastuksia tehdään edelleen, mutta myös niiden pitäisi hävitä nopeasti. Pääoma voi liikkua vapaasti pääomavalvonnan sitä estämättä.

1.1.2. Välittömien verojen yhdenmukaistaminen on edistynyt paljon vähemmän. Jokainen valtio verottaa yrityksiä ja yksittäisiä henkilöitä edelleen eri veroprosentein, eri järjestelmin ja erilaisin laskentasäännöin. Uudet liikkumisvapaudet korostavat verotussääntöjen ja -käytäntöjen sitkeiden erojen tärkeyttä. Neumarkin raportista (1962) lähtien Rudingin raporttiin (1992) asti monet ryhmät, komiteat ja yksittäiset henkilöt ovat käsitelleet verojen yhdenmukaistamisen ongelmia EU:ssa, mutta toimintaa ei juuri ole syntynyt.

1.1.3. Välillisten verojen suhteen on edistytty jonkin verran, vaikka ongelmia on edelleen, erityisesti koskien palveluja; on olemassa yleinen alv-järjestelmä, vaikkakin eri verokannoin.

1.2. Eurooppalaista verotuspolitiikkaa puoltaa kolme seikkaa:

1.2.1. Sisämarkkinoiden johdonmukainen soveltaminen edellyttää, että jäsenvaltioiden välisiin taloudellisiin liiketoimiin pätevät samanlaiset veroehdot kuin yhden jäsenvaltion sisällä tehtäviin liiketoimiin.

Esimerkkejä tästä ovat:

– välillisiä veroja koskevien järjestelmien uudistaminen ja yritykset lähentää niitä toisiinsa, jotta rajavalvonta voidaan poistaa ja jotta elinkeinoelämää nykyisessä siirtymäjärjestelmässä rasittavista valvontatoimista ja muodollisuuksista voidaan luopua;

– ”emoyhtiö-tytäryhtiö” -direktiivi, jonka mukaan eri jäsenvaltioissa sijaitsevia, toisiinsa liittyviä yhtiöitä tulee käsitellä samoin kuin kansallisia yrityksiä poistamalla osingoilta lähdevero tietyin ehdoin.

1.2.2. Valkoisen kirjan ”Kasvusta, kilpailukyvyistä, työllisyydestä” mukaisesti on ehdotettu Euroopan laajuisia koordinoituja verotusaloitteita työllisyyden edistämiseksi. Tästä on kyse esim. ehdotuksessa Euroopan hiilidioksidin- ja energiaverosta, jolla komission mukaan voidaan keventää ammattitaidottoman työvoiman verotuspainetta 1 %:lla bkt:sta sekä lisätä työllisyyttä 2,5 %.

1.2.3. Rajojen poistaminen ja pääoman liikkumisen vapauttaminen voivat joissakin tapauksissa johtaa alaspäin suuntautuvaan ”verotuskilpailu” -kierteeseen jäsenvaltioiden välillä. Tämä on sitä todennäköisempää mitä liikuteltavampi verokanta on. Liikuteltavien verolajien alaspäin suuntautuva kierre johtaa monessa tapauksessa muiden verolajien verotuspaineen kasvuun, kuten työtuloerojen tai tiettyjen välillisten verojen tapauksissa.

2. Välilliset verot

2.1. Nykytilanne

2.1.1. Arvonlisävero on Euroopan unionin olennainen ja selkeästi erottuva osa. Kaikkien jäsenvaltioiden tulee kerätä tätä veroa ja sitä tulee soveltaa pääosaan kulutusta; jonkin muun yhtä kattavan veron kerääminen on jäsenvaltioilta kielletty.

2.1.2. Alv on suunniteltu taloudellisesti neutraaliksi eli että se vaikuttaa mahdollisimman vähän kuluttajien ja yritysten valintoihin. Neutraalisuus toimii yhden valtion sisäisissä liiketoimissa, mutta oletettavasti myös eri valtioiden välisissä liiketoimissa, mikä antaa alv:lle erityisaseman EU:ssa, jonka päätavoitteita on tasavertainen kilpailu tavaroiden ja palvelujen välillä riippumatta niistä toimittavasta jäsenvaltiosta.

2.1.3. Huolimatta viimeaikaisesta arvonlisäveroprosenttien lähentymisestä valmisteltaessa sisämarkkinoita 31. joulukuuta 1992 prosenteissa on vielä suuria eroja: korkeimman ja alimman normaalin alv-prosentin välissä on jopa 10 prosenttiyksikköä. Alhaisempien veroprosenttien tapauksessa ero on jopa 21 prosenttiyksikköä. Tiedetään, että suuret erot ovat seurausta jäsenvaltioiden välisestä epäyhtenäisyydestä: korkean veroprosentin jäsenvaltiot puoltavat prosenttien sopeuttamista ylöspäin, kun taas alhaisempien veroprosenttien jäsenvaltiot haluavat alhaisen normaaliveroprosentin. Lisäksi sellaiset valtiot, joissa tietyille tavaroille tai tuotteille ei ole arvonlisäveroa lainkaan, eivät halua luopua järjestelystä, koska pitävät sitä osana sosiaalipolitiikkaansa. Koska verotukseen liittyvissä ongelmissa edellytetään yksimielisyyttä, erilaiset näkökohdat ovat lopulta johtaneet seuraavassa taulukossa mainittuun kompromissiin. Lisäksi erimielisyyksien takia ei ole voitu esitellä mitään tiettyä alkuperämaahan perustuvaa alv-järjestelmää, jonka mukaan alv kuuluu käyttäjämälle. Ei ole onnistuttu kehittämään hyvin toimivaa korvausjärjestelmää sellaisten jäsenvaltioiden välille, jotka ovat nettomaksajia tai nettosaajia.

Taulukko 1

Alv-prosentit Euroopan unionissa, tilanne 1 huhtikuuta 1995

Jäsenvaltiot	Vahvasti alennettu veroprosentti	Alennettu veroprosentti	Normaali veroprosentti	Väliveroprosentti
Belgia	1,0	6,0	20,5	12,0
Tanska	–	–	25,0	–
Saksa	–	7,0	15,0	–
Kreikka	4,0	8,0	18,0	–
Espanja	4,0	7,0	16,0	–
Ranska	2,1	5,5	20,6	–
Irlanti (*)	2,5	12,5	21,0	12,5
Italia	4,0	10,0	19,0	16,0
Luxemburg	3,0	6,0	15,0	12,0
Alankomaat	–	6,0	17,5	–
Itävalta	–	10/12	20,0	–
Portugali	–	5,0	17,0	–
Suomi	–	6/12	22,0	–
Ruotsi	–	12/21	25,0	–
Yhdistynyt kuningaskunta (*)	–	8,0	17,5	–

(*) Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta käyttävät nollatariffia vähennysoikeuksineen.

Vähennysoikeuden poikkeuksia (nollatariffi) ei mainita.

Lähde: Euroopan komissio.

2.1.4. Alv:n suhteen on laadittu ”siirtymäjärjestelmä” sen välttämiseksi, että rajojen avaaminen johtaa kauppavirtojen siirtymiseen ja sen seurauksena suureen verotulojen menetykseen tietyissä jäsenvaltioissa.

2.1.5. Yhteisön sisäistä kauppaa käyvien yritysten tietokoneinvestointien ansiosta siirtymäjärjestelmä on hyvin mukautettu. Siitä huolimatta se on monimutkainen järjestelmä hallintonsa puolesta ja kohtaa ongelmia tietyissä asioissa. Järjestelmän ansiosta on silti ollut mahdollista poistaa rajavalvontaa ja viivytyksiä sekä niiden aiheuttamia kuluja.

2.1.6. Arvonlisäverovelvollisten yritysten välisiin toimituksiin siirtymäjärjestelmä soveltaa ”verotus määränpäävaltioissa” -periaatetta. Valtiossa A sijaitsevaa, valtiosta B tavaraa tilannutta yritystä koskee valtion A alv-prosentti, ja se vastaa veron maksusta. Lisäksi yritys on ilmoitusvastuussa sillä ehdolla, että mikäli valtiosta A sovelletaan kerran kuukaudessa tai joka kolmas kuukausi tehtävään ilmoitukseen perustuvaa hyvitysjärjestelmää, yritys voi vähentää aikaisemmin maksetun alv:n. Siirtymäjärjestelmässä valtiosta B sijaitseva yritys on velvollinen tekemään listan muissa EU-maissa sijaitsevista asiakkaistaan alv-numeroineen. Lista toimitetaan kansalliselle alv-viranomaiselle, minkä jälkeen alv- virastot vaihtavat niistä tietoa yhteisötasolla. Monissa tapauksissa myyjä ei siis enää kerää alv:ta vaan sen tekee ostaja.

2.1.7. Yritykset, jotka eivät voi vähentää alv:ta, sekä juridiset henkilöt, jotka eivät ole alv-velvollisia, voivat tehdä EU:ssa ostoksia tiettyyn rajaan asti ja maksaa niistä ulkomaan alv:ta.

2.1.8. Loppukäyttäjiiin pätee periaatteessa sääntö ”verotus alkuperämaassa”. Poikkeuksia on kuitenkin olemassa:

- uusien ajoneuvojen ostoon sovelletaan määränpäävaltion alv-prosenttia;
- mikäli 100 000 ecun kynnsarvo ylittyy, sovelletaan ulkomaille myytäessä määränpäämaan alv-prosenttia. Jäsenvaltiot voivat alentaa kynnsarvon 35 000 ecuun.

2.1.9. Siirtymäjärjestelmällä on siksi myönteisiä ja kielteisiä piirteitä.

2.1.9.1. Myönteisiä piirteitä:

- tullimuodollisuuksien vuoksi hallinnollisten ja kuljetuskustannusten merkittävä lasku;

- yritysten parantunut maksuvalmius tullitakuiden ja tiettyjen ennakkorahoitusvelvollisuuksien poistumisen ansiosta;

- ostettujen tuotteiden alemmat hinnat kiristyneen kansainvälisen kilpailun takia.

2.1.9.2. Kielteisiä piirteitä:

- epävarmuus ja lopulliseksi verovelvolliseksi joutumisen pelko: ”määränpäämaan alv” -periaatteen mukaisesti tavaraa toimittavien yritysten tulee osoittaa, että toimitus voidaan vapauttaa arvonlisäverosta alkuperämaassa. Jotkut jäsenvaltiot vaativat todistusta siitä, että alv on todella maksettu määränpäävaltiossa. Tämä kuitenkin aiheuttaa lisää hallinnollista työtä ja tekee yritykset haavoittuviksi kauppakumppanien tekemien virheiden tai erehdysten suhteen;

- vaihtoehtoisten kanavien synty ja kasvu: yritykset ostavat tavaroita toisesta, alhaisempaa alv-prosenttia soveltavasta jäsenvaltiosta ilmoittamatta, että kyseessä on yhteisön sisällä tapahtuva osto. Samat tuotteet jalostetaan ja myydään sitten korkeammalla alv-prosentilla itse asiassa maksamatta alv:ta ja muita veroja viranomaisille. Petos on kuitenkin aina mahdollinen kaikissa järjestelmissä, joten ei voida sanoa, ovatko siirtymäjärjestelmässä mahdollisesti todettavat petokset yleisempiä kuin aikaisemmassa järjestelmässä.

Rajatarkastusten poistamisen myötä on mahdollista liikuttaa tavaraa kuvitteellisesti epäilyttävälle ja maksukyvyttömille yrityksille ulkomailla, kun itse tavarat ”häviävät” samanaikaisesti verottomalle sektorille;

- kynnsarvot ylittävän myynnin ollessa kyseessä kyseisen yrityksen tulee ilmoittautua alv-viranomaisille jokaisessa maassa johon se toimittaa tavaraa. Koska sovellettavat säännöt vaihtelevat eri maissa, tämä maksaa yrityksille melkoisesti. Ei myöskään ole ihme, että yritykset kieltäytyvät joistakin yhteisön tilauksista pysyäkseen tietyn kynnsarvon alapuolella tai että ne toimivat määränpäämaassa välikäsien kautta;
- pk-yritykset, jotka on yhdessä jäsenvaltiossa vapautettu myynnin alv:stä tietyn kynnsarvon alittuessa, joutuvat ilmoittamaan yhteisön sisäiset liiketoimet sekä tekemään säännöllisesti listan.

2.2. *Siirtymäjärjestelmästä lopulliseen alv-järjestelmään?*

2.2.1. Nykyisten ehdotusten mukaan vuonna 1996 voimaantulevaksi suunniteltu lopullinen järjestelmä pe-

rustuiksi "alkuperämaan alv" -periaatteelle. Yksi tavoitteista on eliminoida "viennin" 0-veroprosentti muihin jäsenvaltioihin.

2.2.2. Toisaalta on myös haittapuolia:

- jäsenvaltioiden välisen tehokkaan korvausjärjestelmän puuttuessa lopulliselle järjestelmälle on luonteenomaista, että verotuotto siirtyy ostajan toimipaikan valtiosta myyjän toimipaikan valtioon. Tässä tapauksessa ja päinvastoin kuin nykyisessä tilanteessa "alkuperämaan" periaate suosii siten vientivaltioita, josta tavara todellisuudessa ostetaan.

Siten välillisten verojen liian suuret erot voivat johtaa kaupankäynnin siirtymiseen: jopa silloin kun maksetut alv:t voidaan myöhemmin saada takaisin loppukäyttäjältä tai viranomaisilta, rahoitusvirtoja mahdollisimman hyvin hyödyntääkseen yritykset ostaisivat tavaroita mieluummin jäsenvaltiosta, jossa on alhainen alv. Lisäksi yritykset voisivat käyttää "kaukomyynnin" tekniikkaa ja siirtää toimintaansa alhaisen alv:n maahan.

2.2.3. Tästä on kaksi seurausta:

- jotkin jäsenvaltiot eivät enää perisi välillisiä veroja yhteisön sisällä tehdystä liiketoimista, jotka olisivat muuten olleet kotimaassa tapahtuvia liiketoimia;
- tämä johtaisi kilpailun vääristymiseen, jolloin tuotanto ja työpaikat siirtyisivät jäsenvaltioiden sisällä.

2.2.4. Toisaalta suhteellisen alhaisesta alv-prosentista ei ole vain etua, vaan siihen liittyy myös haittapuoli, jota voidaan kuvata seuraavan esimerkin avulla:

2.2.5. Tietyn tuotteen alv-prosentti on 16 valtiossa X, valtiossa Y alv:tä ei peritä lainkaan. Kun valtiossa Y toimiva suuryritys ostaa tuotteen valtiossa X, yrityksen täytyy maksaa 16 % alv:tä, joka päättyy valtion X kassaan. Kun tuote myydään edelleen valtiossa Y, kyseinen yritys ei kuitenkaan peri alv:tä ja sen tulee hakea maksettu alv takaisin valtion Y viranomaisilta. Tällöin päädytään tilanteeseen, jossa valtion Y valtionkassa rahoittaa valtion X viranomaisia, mistä voi seurata poliittisia ja taloudellisia ongelmia.

2.2.6. Ongelma on kuitenkin pienempi, kun nollave-roprosenttia ei käytetä lainkaan. Siinä tapauksessa ja sillä edellytyksellä, että lisätty arvo on tarpeeksi suuri, veroprosenttien välisten suurten erojen vaikutus voidaan tasoittaa.

2.2.7. Esimerkiksi voidaan ottaa valtio X, jossa alv-prosentti on 20, ja valtio Y, jossa alv-prosentti on 10. Oletetaan, että jakeluyritys valtiossa Y ostaa valtiosta X tavaraa 1 miljoonan arvosta ja että tavarat myydään omassa maassa 1,5 miljoonalla: yritys maksaa alv:tä 200 000 valtiossa X ja saa takaisin 150 000 kotimaan myynnin alv:stä. Mikäli osa tavaroista ostetaan valtiossa Y, alv-tappion ongelma voidaan eliminoida melkein kokonaan: kun yritys myös ostaa tavaroita 1 miljoonalla omassa maassa ja myy ne edelleen 1,5 miljoonalla, peritty alv on vain 50 000 (10 % 1,5 miljoonasta, josta on vähennetty 1 miljoona), jolla kompensoidaan yrityksen valtiossa X maksama alv:n kokonaan.

2.2.8. Lokakuussa 1994 pidetyssä kokouksessaan ECOFIN-ministerineuvosto ehdotti uudelle alv-järjestelmälle seuraavia periaatteita:

- hallinnollisten maksujen ja kulujen vähentäminen yksinkertaistamalla menetelmiä sekä niiden tapausten määrän rajoittaminen, joissa yrityksen pitää ulkomailta ottaa selvää kauppakumppanin liikevaihdosta tai nimittää veroedustaja;
- ei verotappioita tai verotulojen siirtoja jäsenvaltioiden välillä;
- petosriskin ei tulisi kasvaa vaan laskea. Yksinkertaisten ja avointen alv-toimenpiteiden sekä viranomaisien lähemmän yhteistyön tulisi auttaa tässä.

2.3. TSK:n suositukset

2.3.1. TSK:n mielestä alv-siirtymäjärjestelmä on olennaisesti auttanut sisämarkkinoiden toteuttamisessa rajatarkastusten poiston kautta.

2.3.1.1. Siirtymäjärjestelmä on kuitenkin monimutkainen ja johtaa epävarmuuteen tietyissä tapauksissa.

2.3.2. Siksi TSK kannattaa yksinkertaisempaa ja selvempää järjestelmää, jossa yhteisön sisäisiä ja kotimaisia liiketoimia käsitellään samalla tavalla niin paljon kuin mahdollista. Näitä vaatimuksia voi vastata yleinen "verotus alkuperämaassa" -periaate, kuten on suunniteltu ehdotetussa lopullisessa järjestelmässä.

2.3.3. Periaatteen yleinen soveltaminen ei kuitenkaan sovi yhteen alv- ja muiden välillisten verojen veropro-

senttien välisten suurten erojen kanssa. Ei tulisi aliarvioida mahdollisesti tuloksena olevaa kaupankäynnin siirtymistä ja kilpailuhäiriöitä.

2.3.4. Tavoittelematta veroprosenttien täydellistä yhdenmukaistamista (vrt. kuljetuskustannukset) on veroprosenttien kuitenkin liikuttava pienemmässä vaihteluvälissä ja tehtävä päätös vertailukelpoisempien alennettujen veroprosenttien saavuttamisesta. Myös nollaveroprosenttia koskevat ongelmat on saatava kuntoon.

2.3.5. Välillisten verojen lähentyminen voi tapahtua joko ylös- tai alaspäin. Vastuullisten viranomaisten tulee löytää tasapaino eri prioriteettien välillä:

- tarve saneerata eurooppalaisten valtioiden rahoasioita sekä tarve saada verotuottoja työllisyyspolitiikan toteuttamiseksi;
- välilliset verot koskettavat matalapalkkaisia suhteellisesti enemmän kuin korkeapalkkaisia, koska veromäärät ovat vakioita. TSK huomauttaa kuitenkin suuntauksen olevan tällä hetkellä taas ylöspäin, koska joillakin unionin jäsenvaltioilla on kiusaus suurien julkisen sektorin tappioita vähentääkseen nostaa alv:tä, mikä vaikeuttaa olennaisena ehtona lopullisen järjestelmän voimaan saattamiselle olevaa veroprosenttien lähentämistä.
- Euroopan alv-prosenttien yhdenmukaistamisen tulee vaikuttaa alempien välittömien työtuloverojen voimaantumiseen. Niissä jäsenvaltioissa, joissa yhdenmukaistaminen nostaisi välillisiä veroja, välittömiä työtuuloveroja tulisi samanaikaisesti alentaa. Tällä tavalla verotuottojen kokonaissumma pysyy samalla tasolla ja työllisyyttä edistetään. Täytyy kuitenkin myös ryhtyä toimenpiteisiin korkeampien välillisten verojen matalapalkkaisille aiheuttamien vaikutusten pehmentämiseksi.

2.3.6. Veroprosenttien yhteensovittamisessa on tärkeää, että voimassa on sekä alennettu että normaaliveroprosentti. Alennettujen veroprosenttien laajentamista uusiin tuotteisiin ja palveluihin tulee harkita työllisyys- sekä ympäristö- ja tulopoliittisista näkökohdista. Paikallis-, korjaus- ja kierrätyspalveluiden ottaminen alennettujen veroprosenttien piiriin edistää työvoimavaltaita tuotantoa ja raaka-aineiden taloudellisempaa käyttöä. Myös tavarat, joille on myönnetty Euroopan ympäristömerkki, tulisi ottaa alennettujen veroprosenttien piiriin ympäristömyönteisen tuotannon edistämiseksi. Alennettujen veroprosenttien avulla voidaan ennen kaikkea elintärkeitä tavaroita verottaa muita vähemmän tulopoliittisista syistä.

2.3.7. Yksityiskohtaiset ehdotukset tulisi valmistella yhdessä työmarkkinaosapuolten ja liike-elämän kanssa.

Alusta alkaen tulisi keskustella siitä, mitkä ovat liike-elämän tarpeet ja mitkä ovat vaihtoehtojen mukauttamiskustannukset, mukaan lukien veronkierron vastaisen toimien aiheuttamat lisäkustannukset ja hallinnolliset rasitteet.

2.3.8. Keskustelulle tulisi antaa riittävästi aikaa sen jälkeen kun ehdotukset on määritelty yksityiskohtaisesti, mukaan lukien veronkiertoa ja -välttämistä koskevat vastatoimet, ja ennen kuin tehdään periaatteellinen poliittinen päätös etenemisestä. Lopullinen järjestelmä tulisi ottaa käyttöön vain, jos on havaittu selviä hyötyjä (sekä uusia että jo käynnissä olevia), jotka ovat tarpeeksi suuria oikeuttamaan muutuskustannukset. On annettava riittävästi aikaa myös etenemispäätöksen ja merkittävää tietokoneiden uudelleen ohjelmointia ja liiketoimien järjestelmien muuttamista vaativien muutosten täytäntöönpanopäivän välille.

2.3.9. Yhä integroidumman Euroopan etsiminen ei saa kiihdyttää ”Eurooppa-linnake”-mentaliteettiä; protektionismilla ei saa ehkäistä kaupantekoa ulkomaailman kanssa.

2.3.10. Erityisesti on otettava huomioon ehdotetuista muutoksista pk- ja mikroyrityksille aiheutuvat vaikutukset, jotka tulevat todennäköisesti olemaan paljon suuremmat kuin suuremmille yrityksille.

3. Säästämisestä saatavien tulojen verotus

3.1. Nykytilanne

3.1.1. Historiaa

3.1.1.1. Pääoman vapaa liikkuminen Euroopan unionin alueella on ollut todellisuutta 1. heinäkuuta 1990 lähtien. Yhden jäsenvaltion kansalainen voi nyt sijoittaa säästönsä toiseen jäsenvaltioon ilman rajoituksia. Koska useimmat jäsenvaltiot ovat poistaneet rahanvaihtotarkistukset, tämä merkitsee lisäksi, että niiden kansalaiset voivat sijoittaa säästönsä myös EU:n ulkopuolelle. Samanaikaisesti säästöistä saatujen tulojen verokäsittelyssä on suuria eroja jäsenvaltioiden välillä.

3.1.1.2. Keskusteltaessa pääomavirrat vapauttaneesta vuoden 1988 direktiivistä jäsenvaltiot painottivat jo vaaraa, että mikäli samalla ei ryhdytä verotoimiin, vapauttaminen saattaisi johtaa siihen, että säästöt siirretään toiseen paikkaan vain verotussyistä. Siksi neuvosto pyysi komissiota valmistelemaan ehdotuksen säästöistä saatujen tulojen erilaisten järjestelmien arvioimiseksi.

3.1.1.3. Keväällä 1989 komissiolla oli kaksi ehdotusta: ehdotus direktiiviksi obligatioiden ja pankkitalletusten 15 %:n vähimmäislähdeveron käyttöönottamisesta EU:ssa sekä ehdotus direktiiviksi paremmasta hallinnol-

lisestä yhteistyöstä. Kumpaakaan direktiiviä ei hyväksytty. Yksitoista jäsenvaltiota ovat sopineet vain keskinäisestä avunannosta.

3.1.1.4. Samaan aikaan sisämarkkinoista on tullut todellisuutta, mukaanlukien pankkipalveluiden sisämarkkinat. Tämä on antanut lisäsysäyksen rahoitusmarkkinoiden kansainvälistämiseksi, kun verotusjärjestelmät pysyvät erilaisina. Mahdollinen eurooppalainen tapa käsitellä verotusjärjestelmien välisiä eroja voisi pohjautua perustamissopimuksen 100 artiklaan.

3.1.1.5. Vuonna 1993 aloitettiin uudestaan keskustelu tietynasteisen yhtenäisyyden saavuttamisesta. Belgia antoi puheenjohtajamaana toimiessaan jäsenvaltioille mahdollisuuden valita kahden vaihtoehdon välillä: 15 %

vähimmäislähdeveron käyttöönotton tai säästämisestä saatujen tulojen selvittäminen sille jäsenvaltiolle, jossa verotettavalla henkilöllä oli vakinainen kotipaikka. Myös Saksa puheenjohtajamaana esitti säästötulosten verotuksen yhtenäistämistä ja saattoi samalla ottaa huomioon komission yhteydet useisiin EU:n ulkopuolisiin maihin. Mutta Essenin neuvosto ei tehnyt asiasta mitään päätöksiä.

3.1.2. Vertailuja

3.1.2.1. Vertailevasta tutkimuksesta käy ilmi yksi selvä suuntaus. Jokainen valtio yrittää verottaa vakinaisten asukkaidensa pääomatuloja mutta huolehtii myös siitä, että ei-vakinaisten asukkaiden vastaavat tulot ovat verottomia.

Taulukko 2⁽¹⁾

Pankkitalletusten korkojen lähdevero

(%)

Asuin- valtio	Lahdevaltio											
	B	DK	F	D	GR (*)	IRL	IT	L	NL	P	E	UK
B	10	–	–	–	10	–	15	–	–	15	–	–
DK	–	Prog	–	–	10	–	15	–	–	15	–	–
F	–	–	15	–	10	–	10	–	–	15	–	–
D	–	–	–	30	10	–	–	–	–	15	–	–
GR	–	–	–	–	15	–	10	–	–	20	–	–
IRL	–	–	–	–	10	27	10	–	–	20	–	–
IT	–	–	–	–	10	–	30	–	–	15	–	–
L	–	–	–	–	10	–	30	Prog	–	20	–	–
NL	–	–	–	–	10	–	30	–	Prog	20	–	–
P	–	–	–	–	10	–	–	–	–	20	–	–
E	–	–	–	–	10	–	12	–	–	15	25	–
UK	–	–	–	–	–	–	15	–	–	20	–	25

(¹) Taulukko perustuu sosiopoliittisen tutkimus- ja informaatiokeskuksen Crisp in (Centre de recherche et d'information socio-politiques) viikkojulkaisun "Courrier hebdomadaire" nrossa 1994 (1441–1442) julkaistuun Christian Valenducin tutkimukseen "L'harmonisation fiscale et la construction européenne", jossa eräät tiedot on ajantasaistettu. Sama huomautus koskee taulukkoa 3.

(*) Lähdeverora ei kanneta ulkomaanvaluutan määräisistä talletuksista.

Lihavoidut, viistosti vasemmalta oikealle kulkevilla ruuduissa mainitut luvut ovat tarkoittavat lähdeveroa, joka on samalla lopullinen vero. Muut voidaan veloittaa (ja palauttaa) progressiivisen tuloverotaulukon mukaan. Lihavoitu sana "Prog" tarkoittaa, että vero määrätään progressiotaulukon mukaan vaihdettujen tietojen perusteella.

3.1.2.2. TSK:n mielestä tämä on poikkeustilanne ja se suosittelee "Euroopan kansalainen" -käsitteen käyttöönottoa asian korjaamiseksi; sisäisten rajojen poistaminen ei ole enää puolusteltavissa kun samalla tehdään edelleen ero "vakinaisten" ja "ei-vakinaisten asukkaiden" välillä (mikä perustuu rajojen olemassaoloon), kun näitä termejä käytetään jäsenvaltioiden kansalaisista. Euroopan yhtenäismarkkinoilla ainoat ei-vakinaiset asukkaat ovat EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset.

3.1.2.3. Kokonaan vapaa pääoman liikkuminen veroprosenttien erojen säilyttämisineen ja erilaisen kohtelun

periaatteineen vakinaisille ja ei-vakinaisille asukkaille johtaa siksi myös kilpaileviin verohuojennuksiin. Säästäjää kiinnostaa tallettaa rahaa ulkomaille verojen välttämiseksi. Tämä pakottaa jäsenvaltiot vähentämään omien vakinaisten asukkaidensa säästöjen veroa. Tällaisen kehityksen todennäköisyys kasvaa, kun valuutanvaihtoriski on pieni tai sitä ei ole.

3.1.3. Kilpailevat verohuojennukset: lyhyt tilannekatsaus

3.1.3.1. Oheisessa taulukossa on yhteenveto vakinaisten asukkaiden säästöistä saatujen tulojen muutoksista vuosina 1989–1993.

Taulukko 3

Tärkeimmät muutokset vakituisten asukkaiden säästöistä saatujen korkojen verotuksessa vuosina 1989–1993

Belgia	<ul style="list-style-type: none"> – tammikuussa 1990 korkotulojen lähdeveron alennus 25 %:sta 10 %:iin – sijoitusrahastojen (Sicav) esittely – lähdeveron nostaminen 13,39 %:iin vuosiksi 1993–1994
Tanska	<ul style="list-style-type: none"> – pääomatulojen vapauttaminen 12 % lisäverosta DKK 231 800 summasta ylöspäin
Ranska	<ul style="list-style-type: none"> – valtionlainojen verotuksen alentaminen 25 %:sta 15 %:iin ja muiden arvopapereiden ja pankkitalletusten verotuksen alentaminen 45 %:sta 15 %:iin – sijoitusrahastojen (Sicav) esittely – erityisvero kumuloituville obligaatioille – ”solidaarisuusmaksu” arvopapereista saatavalle tulolle
Saksa	<ul style="list-style-type: none"> – 10 % lähdeveron käyttöönotto tammikuussa 1989 avista- ja termiinitalletuksista, valtionlainoista ja muista arvopapereista saataville koroille ja sen poisto toukokuussa 1989 – 30 % lähdeveron käyttöönotto marraskuussa 1991 perustuslakituomioistuimen päätöksen mukaan summan DEM 6 100 (yksittäinen) tai DEM 12 200 (pari) ylittävälle tuotoille
Italia	<ul style="list-style-type: none"> – lähdeveron voi kuitata tuloveroa vastaan – pankkitalletuskorkojen ja muiden obligaatioiden kuin valtionlainojen ja pörssinoteerattujen yritysten debentuurien lähdeveron nostaminen 25 %:sta 30 %:iin
Luxemburg	<ul style="list-style-type: none"> – korkotulojen verottomuuskynnyksen nostaminen
Alankomaat	<ul style="list-style-type: none"> – korkotulojen verottomuuskynnyksen nostaminen
Espanja	<ul style="list-style-type: none"> – lähdeveron nostaminen 20 %:sta 25 %:iin

Lähde: Ks. alaviite N:o 1, taulukko 2.

3.1.3.2. On syytä huomata, että taloudellisessa ja rahapoliittisessa yhdentymisessä pisimmälle kehittyneiden valtioiden on ollut pakko mm. muiden jäsenvaltioiden ”verokilpailun” paineen vuoksi vähentää vakinaisten asukkaiden säästöistä kannettavaa veroa.

3.1.4. Seuraukset

3.1.4.1. Yksi kyseisen tilanteen tärkeä seuraus on, että tuotantotekijäyhdistemien valinta vääristyy työvoiman ja työpaikkojen kustannuksella. Verot vaikuttavat enemmän työvoimaan kuin pääomaan. Toisaalta voitosta maksettava vero voi vaikuttaa myös yritysten lisäinvestointeihin.

3.2. Mikä näkökulma tulisi ottaa?

3.2.1. Säästöistä saatavan tulon verotuskilpailuun liittyvä ongelma voidaan ratkaista ottamalla käyttöön vähimmäislähdevero Euroopan ja OECD:n tasolla: jäsenvaltiot voisivat silloin vapaasti soveltaa sovitua vähimmäismäärää korkeampia muttei alhaisempia veroprosentteja. Tämä ei varmasti lopettaisi kilpajuoksua verojen vähentämisestä, mutta se saataisiin pysymään tietyissä rajoissa.

3.2.2. Lisäksi vakinaisten asukkaiden ja ei-vakinaisten asukkaiden välisen eron poistaminen tulee asettaa etusijalle.

3.2.3. Jos kuitenkin halutaan soveltaa yllä mainittuja periaatteita menestyksekkäästi, tulee ottaa huomioon useita käytännön ongelmia ja hankaluuksia.

3.2.4. Ensimmäinen ongelma liittyy lähdeveron käyttöönottoon järjestelmissä, joissa säästöistä saatava tulo ilmoitetaan veroviranomaisille: ne valtiot, joissa säästöistä saatava tulo on pakko ilmoittaa viranomaisille (mikä yleensä perustuu pakolliseen tietojen vaihtoon rahoituslaitosten kanssa) eivät ole välittömästi kiinnostuneita lähdeveron käyttöönotosta. Lisäksi lähdeveron käyttöönotto toisi todennäköisesti esiin kysymyksen, miten tiedetään, vapauttaisiko kyseisen veron maksaminen veronmaksajan muista verovelvoitteista.

3.2.5. Lisäksi jokaisen jäsenvaltion tulee olla vapaa päättämään, haluaako se yhdistää kaikki tulot vai ei, vai haluaako se myöntää poikkeuksia säästöistä saataville tuloille (esim. piensäästäjille).

3.2.6. Toinen ongelma koskee vaaraa pääoman paosta EU:n ulkopuolisiin maihin. Kun otetaan huomioon pääoman suuri liikkuvuus maailman tasolla, pääomapaako voi kääntyä Euroopan juuri suuresti tarvitseman pääoman puutteeksi (vrt. suuret perusrakennetyöt) ja aiheuttaa pettymyksen koskien odotettuja verotuloja. Vaara on entistä todellisempi, kun lähdevero on korkea ja ylittää tietyn ”yhdenentekevyyssynnyksen”, joka lienee 10–15 %.

3.2.6.1. Pääomapaon vaara on suhteellisen pieni pienille ja keskisuurille yrityksille:

- sijoittajien ja rahoituslaitosten välinen välimatka saa varmasti monet luopumaan säästöjänsä sijoittamisesta Euroopan ulkopuolelle;
- valuuttariskin takia sijoitukset muihin valuuttoihin eivät aina tarjoa samanlaista turvallisuutta.

3.2.6.2. Tästä syystä säästötulojen verotuksen yhdenmukaistamista ei tule rajoittaa EU:hun. On neuvoteltava ratkaisu, jota voidaan soveltaa kansainvälisesti laajemmalti, kuten kaikkiin OECD-maihin.

3.2.7. Mikäli kohdassa 3.2.6.2 suositellun askeleen ottamisen jälkeen lähdeveronormin käyttöönotto johtaisi säästötulojen verotuksen kasvuun, säästäjät ja rahoituslaitokset saattaisivat yrittää siirtää kasvun edelleen lainanottajille korkoprosenttien nostona. Korotus vaikuttaisi kielteisesti yksityiseen sijoitustoimintaan – siten myös kasvuun ja työpaikkoihin – ja aiheuttaisi lisäkustannuksia valtionvelan maksussa.

3.2.7.1. Vaaran suuruus ja todennäköisyys riippuvat seuraavista tekijöistä:

- säästö pääoman tarjonnan joustavuus. Perinteisen talousanalyysin mukaan veron maksaa melkein päkoko-

naan tarjontapuoli (tässä tapauksessa säästäjät), silloin kun se ei juuri tai ei ollenkaan reagoi korkokantojen muutoksiin. Myös silloin kun säästö pääoman tarjonta reagoi normaalisti verotukseen, molemmat osapuolet kantavat verosta aiheutuvat kulut: sijoittajat (korkeampi bruttokorkokanta) ja säästäjät (alhaisempi nettokorkokanta);

- joustavuus taasen määritellään osittain sen mukaan, millainen mahdollisuus on siirtää sijoitettua pääomaa ulkomaille.

3.2.7.2. Lähdeveron soveltaminen kaikissa OECD-maissa minimoi verojen vaikutukset säästö pääoman tarjontaan.

3.3. TSK:n suuntaviivat

3.3.1. TSK suosittelee seuraavia toimenpiteitä verotuskilpailun pitämiseksi tietyissä rajoissa, työllisyysalotteisiin tarvittavien voimavarojen keräämiseksi ja sen varmistamiseksi, että EU:n asema ei vaarannu maailman pääomamarkkinoilla. Niitä toteutettaessa tulee aina ottaa huomioon kansainväliset rajoitukset.

3.3.2. ”Euroopan vakinainen asukas” -käsitteen käyttöönotto: ei voida enää puolustaa sisäisten rajojen poistamista ja samanaikaisesti rajojen olemassaoloon perustuvan eron tekemistä ”vakinaisten asukkaiden” ja ”ei-vakinaisten asukkaiden” välillä.

3.3.3. Eurooppalaisen tai kansainvälisen näkökulman soveltaminen säästämisen verotukseen. Poliitiikan tulee kunnioittaa jäsenvaltioiden välisiä eroja mitä tulee säästötulojen verotukseen (lähdevero tai pakollinen ilmoittamisvelvollisuus), eikä sen tulisi tuomita ennakkolta yhtä järjestelmää toisen kustannuksella. Veroja pakollisen ilmoitusvelvollisuuden perusteella kantavien jäsenvaltioiden on saatava takuu siitä, että niiden kansalaisten toisessa jäsenvaltiossa saamista korkotuloista ilmoitetaan.

3.3.3.1. Toisaalta lähdeveroa soveltavien jäsenvaltioiden tulee saada takuu siitä, että joko niiden toisessa jäsenvaltiossa asuvien kansalaisten säästötulojen lähdeverolla on vähimmäismäärä tai että niiden kansalaisten toisessa jäsenvaltiossa saamista korkotuloista ilmoitetaan järjestelmällisesti.

3.3.3.2. Tämä kaikki tarkoittaa sitä, että jäsenvaltiot voivat valita kahden vaihtoehdon välillä. Ne voivat joko ottaa käyttöön esim. 15 % lähdeveron (vrt. yhdenentekevyyssynnyks), tai ne voivat valita maksettujen korkojen ja osinkojen järjestelmällisen ilmoittamisen sen jäsenvaltion viranomaisille, josta säästäjä on alunperin kotoisin.

3.3.4. On ryhdyttävä toimenpiteisiin piensäästäjien rohkaisemiseksi säästämistyypistä riippumatta, esim. määrittelemällä pääomakynnys, jonka alapuolella säästötulot vapautettaisiin verosta, tai ottamalla käyttöön kynnyksarvo verottomille koroille.

3.3.5. EU:n sisällä jäsenvaltioiden alueeseen kuuluvat veroparatiisit tulisi poistaa. On myös neuvoteltava muiden EU:n ulkopuolella sijaitsevien eurooppalaisten erillisalueiden ja eksoottisten ulkomaisten keskusten tilanteen selvittämiseksi.

3.3.6. Pitäen mielessä, että säästöt voidaan pitää EU:n ulkopuolisissa maissa, Euroopan tasolla tehtyihin johtopäätöksiin perustuvaa ratkaisua tulee etsiä myös OECD:n tasolla lähdeveron tai tietojen vaihdon muodossa.

3.3.7. Säästöjen yhtenäinen verotus tulisi ulottaa kattamaan tulo, joka saadaan kiinteän tuoton antaviin säästömuotoihin läheisesti liittyvistä rahoitusvälineistä.

4. Yritysverotus

4.1. Nykytilanne

4.1.1. Yrityksiä koskeva verotus on EU:ssa toistaiseksi keskittynyt rajat ylittävien tulovirtojen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen ("emoyhtiö-tytäryhtiö"-direktiivi sekä direktiiviluonnokset sivuliikkeiden ja toiseen jäsenvaltioon perustettujen tytäryhtiöiden tappioiden huomioonottamisesta sekä korkojen ja rojaltien maksamisesta yritysryhmien sisällä). Kyseistä politiikkaa puoltaa tavoite eliminoida veroesteet Euroopan sisämarkkinoilta.

4.1.2. Oikea lähestymistapa yritysverotuksen yhdenmukaistamiseksi on varmasti aloittaa ongelmista ja etsiä ratkaisuja. Miksi ranskalainen yritys ei voi fuusioitua saksalaisen yrityksen kanssa yli rajan? Miksi birminghamilaisen yrityksen, joka haluaa avata Milanossa myyntikonttorin, on oltava ristitulella kahden keskenään kilpailevan veroviranomaisen vaatimusten välissä? Miksi tarvitaan niin paljon paperisotaa suomalaisen yrityksen ostaessa tavaraa espanjalaiselta tavarantoimittajalta, kun kyseessä pitäisi olla yhtenäismarkkinat. Miksi Kreikassa tytäryrityksen omistavalla hollantilaisella yrityksellä on niin paljon ongelmia kuljetusten hinnoittelussa? Mitä voidaan tehdä yrityksen osinkoina jakamasta voitosta maksettavaa veroa (ACT=Advanced Corporation Tax) koskevan ongelman poistamiseksi tai vähentämiseksi?

4.1.3. Euroopan veropolitiikka ei vielä sisällä tavoitetta yhdenmukaistaa järjestelmiä, veroprosentteja eikä

yritysverotuksen perustaa. Euroopan parlamentti on oikeassa huomauttaessaan, että on järjetöntä standardisoida veroprosentteja standardoimatta myös verokantaa, ts. tapaa, jolla maksuvelvollisuus lasketaan.

4.1.4. Ruding-raportti on osoittanut seuraavaa:

- verotus samoin kuin poliittinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen tilanne ovat osatekijä päätettäessä erityisesti taloudellisten, mutta jossain määrin myös teollisten toimintojen perustamisesta;

- sisämarkkinoiden toteuttaminen on tehnyt yritysten päätöksenteon aiempaa herkemmäksi yritysverotuksen eroille;

- verotuksen ratkaisevimmat näkökulmat ovat alenevassa järjestyksessä seuraavat: yritysverotuksen yleinen veroprosentti ja luonnollisten henkilöiden verotus (yksityisen elinkeinonharjoittajan yritys), rajat ylittävä osinko- ja korkotulojen lähdevero, poistojärjestelmät ja sijoituksia kannustava verotus, muut veropohjan määrävät tekijät, sekä lopuksi verolainsäädännön velvollisuuksien noudattamisesta aiheutuvat "kustannukset";

- verotuskilpailu voi johtaa muuttuvien tuotantotekijöiden alhaisempaan verotukseen ja kasvattaa tämän sekä muiden kiinteiden tuotantotekijöiden verotuksen välistä eroa. Tämä vääristää tuotantotekijöiden määrääsuuksia.

4.1.5. Veroprosenttien ja -kantojen suuret erot vapaalla markkina-alueella eivät todennäköisesti kestä kovin kauan, paitsi pätevistä taloudellisista syistä. Mikäli niin ihmiset, pääoma kuin tavarat voivat liikkua vapaasti, millään jäsenvaltiolla ei ole varaa määrätä veroja tasolle, joka ajaa pääoman pois, lannistaa sisänpäin suuntautuvia investointeja, luo työttömyyttä sekä jätää itse verokantaa.

4.1.6. Verotuskilpailu on erittäin ilmeistä, kun puhutaan erityisistä poikkeussäännöistä. Monilla jäsenvaltioilla on erityiset verotusjärjestelmät rahoituspalveluksille. Keskukset voivat liittyä tai olla liittymättä ulkomaisiin ("off-shore") alueisiin, ja niitä käytetään kanavoimaan voitot muusta taloudesta (esim. valmistusteollisuudesta) yrityksiin, jotka on vapautettu verosta kokonaan tai joiden veroprosentti on paljon alhaisempi.

4.1.6.1. Seuraavassa taulukossa esitetään (epätäydellinen) yhteenveto. On myös huomattava, että monissa maissa on erityisjärjestelmä päätoimipaikoille, jossa verotus ei perustu voittoihin vaan "kustannus-plus"-menetelmään.

Taulukko 4

Tärkeimmät verotusmallit, jotka välittömästi
tai välillisesti tarjoavat etuja rahoituspalvelukeskuksille

Belgia	– koordinaatiokeskukset
Luxemburg	– holding-yhtiöt – koordinaatiokeskukset – rahoitusyhtiöt – rahoitusholding-yhtiöt
Ranska	– Monaco ja Andorra
Italia	– campione d'Italia – San Marino
Irlanti	– kansainvälinen rahoituspalvelukeskus – off-shore -yritykset ja verottomat vyöhykkeet
Alankomaat	– holding-järjestelmä – Alankomaiden Antillit
Portugali	– Madeiran saari
Iso-Britannia	– Englannin kanaalin saaret: "corporation tax companies" ja "exempted companies" – Sark: ei veroja ollenkaan – Man-saari: "exempted companies" – Gibraltar: "certificate of exemption"

4.1.6.2. Juridiselta muodoltaan toiminimenä tai avoimena yhtiönä toimivia pk-yrityksiä lannistaa joissakin jäsenvaltioissa henkilökohtaisten verojen progressiivisuus. Komissio julkisti äskettäin suosituksen, jonka mukaan voittojen uussijoittamiseen liittyen jäsenvaltion tulisi myöntää kyseisille yrityksille oikeus valita joko yritysverotus tai verotuksen rajoittaminen yritysveroon verrattavissa olevalle tasolle.

4.2. Mahdollisten ehdotusten arviointi

4.2.1. Otettaessa läheisyysperiaate huomioon yllä kuvattu ongelma voidaan ratkaista lähentämällä tiettyjä sääntöjä ja yritysverolainsäädäntöä toisiinsa.

Harkitsemisen arvoisia ovat erityisesti:

- vähimmäisverokannan käyttöönotto;
- tärkeimpien parametrien yhdenmukaistaminen verokannan perustamiseksi.

4.2.1.1. Näkökulma epäilemättä hyödyttäisi verotapainoa yritysten ollessa kyseessä ja nostaisi joidenkin jäsenvaltioiden taloudellista kapasiteettia. Toisaalta se voisi myös johtaa aluepoliittisiin ongelmiin sillä seurauksella, että suunnitellun talous- ja rahaliiton käyttöönoton yhteydessä jäsenvaltiot menettäisivät toisen sääntelyvälineen (valuutan devalvointi ja verokannustimien käyttö ei olisi enää mahdollista. Huomiota on myös kiinnitettävä suhteisiin EU:n ulkopuolisten maiden kanssa).

4.2.2. Aluepoliittisen ulottuvuuden tulee siten sisältyä myös yritysverotuksen vähimmäisyhdenmukaistamiseen. Sijoitusten välittömän avun järjestelmä käy tästä esimerkkinä: kun epäsuotuisassa asemassa oleville alueille voidaan tarjota parempia etuja sijoitusavun muodossa, niille voidaan järjestää erityisvapautuksia ja laaja kirjo veroetuja.

4.2.3. Kuten veroprosentit myös verokannat vaihtelevat jäsenvaltioissa eri syistä. Erot voivat olla sattumaa, historiaan perustuvia tai tulosta erityisistä kannustimista (tai rangaistuksista), joiden tarkoituksena on rohkaista (tai ehkäistä) tietynlaisia investointeja ja yritystoimintoja. Ne on saatettu suunnitella rohkaisemaan investointeja tiettyssä, oloiltaan muutoin epäsuotuisassa jäsenvaltion osassa tai rohkaisemaan investointeja valtiossa yleensä. Verokannustimet ovat olennainen osa EU:n alueellista ja teollisuuspolitiikkaa eivätkä ne ole luonnostaan ristiriidassa markkinajohtoisen lähestymistavan hyväksymisen kanssa yhdenmukaistamiseen.

4.2.4. Devalvaatio-välineen menetys tulee myös ottaa huomioon talous- ja rahaliitosta käytävässä keskustelussa. Jos tulevassa rahaliitossa tapahtuisi epäsymmetrinen isku, viranomaisten osuus voisi ehdotetusta yhdenmukaistamisesta huolimatta silti olla tärkeä: Yritysveron vähennys tarkoittaisi, että kyseisellä jäsenvaltiolla on tietty veromarginaali. Marginaalia voitaisiin käyttää myös muiden kilpailukyvyyn osatekijöiden parantamiseen ja siten uusien sijoitusten vetämiseen puoleensa (esim. sosiaaliturvamaksujen alentaminen tai halvan teollisuusmaapohjan hankkiminen).

4.2.5. Mikäli jäsenvaltiot saavuttavat yksimielisyyden vähimmäisveromäärän käyttöönotosta, myös tällä alalla tulee ottaa huomioon EU:n unionin ulkopuolisten maiden suuntaan harjoittama politiikka.

4.2.6. Verokantojen erot saattavat johtua myös inflaation vaikutuksista. Mikään jäsenvaltio ei ole vielä määrännyt veroa "rahakorjauksen" tai edes "juoksevan kustannuslaskennan" perusteella, vaikka Yhdistynyt kuningaskunta on liikkunut jonkin verran tähän suuntaan sitomalla pääomatuotot indeksiin. Mikäli ja kunnes kaikki jäsenvaltiot ottavat käyttöön yhdenmukaistetun inflaation huomioonottavan järjestelmän (tai kunnes, epärealistisesti ajatellen, inflaatio häviää) verokantaa vääristävät edelleen sekä itse inflaation seuraukset että monet kansalliset toimet kyseisten seurausten lievittämissä. Ongelma vain pahenisi ulkomaanvaluutan liikkeistä, erityisesti silloin kun ne eivät heijasta ostovoiman yhdenvertaisuutta. Komission asiakirjat eivät ole käsitelleet tätä näkökulmaa.

4.3. TSK:n kanta

4.3.1. TSK:n mielestä on valitettavaa, että eurooppalainen veropolitiikka ei vielä sisällä tavoitetta yritysverotusta koskevien järjestelmien, veroprosenttien ja verokantojen yhdenmukaistamisen vähimmäismäärästä.

4.3.2. TSK:n mielestä yritysverotuksen yhdenmukaistaminen on toivottavaa ja pitkällä tähtäimellä erittäin hyödyllistä. Koska pääoman liikkuvuus on tosiasia, verotustekijöiden vaikutus taloudellisten toimien sijoittamiseen voi vain kasvaa. Sisämarkkinoiden kannalta on erityisen tärkeää, että jäsenvaltioiden verotusjärjestelmän sisäiset erot eivät häiritse kilpailuehtoja liikaa ja että vältetään näiden järjestelmien käyttöä kilpajuoksuun verohuojennuksista.

4.3.3. TSK ei kannata yritysverotuksen täydellistä normittamista, ei edes keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä. Se ei ole toivottavaa, koska jäsenvaltioiden tulee voida jatkaa talouspoliittisten välineiden käyttöä.

4.3.4. TSK puoltaa kuitenkin vähimmäisnormien asettamista yritysverotukselle sekä verokannan tärkeimpien parametrien määrittämistä. Vähimmäismäärän tulee olla tarpeeksi joustava ja ottaa huomioon verotuspaine EU:n ulkopuolisissa maissa.

4.3.5. Läheisyysperiaatteen mielessä pitäen TSK haluaa samanlaista politiikkaa kuin välittömiä avustuksia koskeva politiikka: jäsenvaltiot ovat edelleen vastuussa välittömästä avusta, mutta komissio tarkastaa yhtäpitävyyden kilpailusääntöjen kanssa. Samanlaiset tarkis-

tukset tulisi tehdä verotuksen alalla. Nykyisillä verotuen tarkistuksilla ei saavuteta haluttua tavoitetta, koska ne rajoittuvat jäsenvaltioissa voimassa olevista yleisistä järjestelmistä annettuihin huojennuksiin. Unohdetaan, että nykytilanteessa yleisten järjestelmien väliset erot aiheuttavat kilpailun vääristymiä, jotka ovat joskus suurempia kuin tiettyjen verohoukuttimien aiheuttamat vääristymät.

4.3.6. Pitäen mielessä, että useilla pienyrityksillä ei ole pääomaa ja että kyseiset yritykset tarjoavat suuren määrän työpaikkoja, TSK tukee komission suositusta, että sellaisten voittojen veroprosentti, jotka sijoitetaan edelleen työpaikkoja luoviin hankkeisiin, tulisi tehdä verrannolliseksi yritysten voittoihin yleensä sovellettavan veroprosentin kanssa.

4.3.7. Komitean mielestä nykyiset jäsenvaltioiden kahdenväliset kaksoisverotuksen estävät sopimukset tulee korvata yksinkertaisella eurooppalaisella kaksoisverotuksen estävällä sopimuksella.

5. Muut verotyypit

5.1. Henkilöverotus

5.1.1. Henkilöverotuksessa on myös suuria eroja EU:n sisällä. Taulukko osoittaa henkilöverotuksen prosentteina bkt:sta. Vaikka luvuissa ei oteta huomioon, että henkilöverotuksen suhteellinen verokanta saattaa vaihdella jäsenvaltiosta toiseen, käytetyn tekniikan avulla saadaan kuitenkin jonkinlainen kuva henkilöverotuksen eroista. Prosenttiluvut vaihtelevat 4 %:sta 26 %:iin bkt:sta eli suhdelukuna ilmaistuna 6:1.

Taulukko 5

Henkilöiden tuloveron tuotto

(prosentteina bkt:sta, luvut vuodelta 1992)

Itävalta	9
Belgia	14
Tanska	26
Suomi	17
Ranska	6
Saksa	11
Kreikka	4
Irlanti	12
Italia	10
Luxemburg	11
Alankomaat	12
Portugali	6
Espanja	8
Ruotsi	18
Iso-Britannia	10

Lähde: OECD.

5.1.2. Suurista eroista huolimatta yhteisön ei tulisi TSK:n mielestä tehdä mitään niiden pienentämiseksi tai vähimmäismäärän löytämiseksi yhdenmukaistamiselle, kuten välillisille veroille ja säästöjen verotukselle. Työvoima liikkuu EU:ssa vähemmän kuin pääoma tai tietyt kuluttajakäynnän osatekijät. Jopa ihmisten vapaan liikkumisen kehittyessä kulttuurierot ja kielimuurit vaikeuttavat työvoiman liikkumista EU:n alueella. Siten henkilöverotuksen erilainen taso yhdessä jäsenvaltiossa ei juurikaan vaikuta muihin jäsenvaltioihin.

5.1.3. Henkilöverotus voi kuitenkin vaikuttaa odottamattomalla ja epätoivotulla tavalla tiettyihin työvoimaluokkiin.

5.1.4. Korkeasti koulutetut työntekijät liikkuvat muita enemmän, eivätkä kieli- tai kulttuuriesteet vaikuta heihin niin paljon. Siten jäsenvaltioiden väliset suuret erot verotuksessa vaikuttavat heihin enemmän kuin muihin ryhmiin.

5.1.4.1. Siksi TSK suosittelee, että tehdään aiempaa perusteellisempi tutkimus verotuksen suurimpien erojen vaikutuksista korkeasti koulutetuihin työntekijöihin. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti siihen, aiheuttavatko kyseiset erot käytännössä vakavia ongelmia.

5.1.5. Toisen ryhmän muodostavat rajojen ulkopuolella työskentelevät työntekijät. Koska kyseiset työntekijät maksavat veroa palkastaan ja sosiaaliturvastaan isäntävaltion lakien mukaan, mutta heitä koskee kuitenkin oman vakinaisen asuinmaansa tuloverokanta heidän tehdessään vuosittaista veroilmoitusta, taloudellisia ongelmia voi aiheutua todellisen verotulon muuntamisesta veronluonteiseksi maksuksi sille valtiolle, jossa työntekijä työskentelee. Tällaisia tapauksia varten TSK suosittelee "varmistusoikeutta". Kun on tehtävä päätöksiä veroista ja veronluonteisista maksuista, jäsenvaltioilla tulisi järjestelmällisesti olla velvollisuus tutkia päätöksensä vaikutus rajojen ulkopuolella työskenteleviin henkilöihin.

5.2. Omaisuuden verotus

5.2.1. Makrotaloudelliset tilastot osoittavat suuria eroja omaisuusveroissa: joissakin valtioissa omaisuusverojen tuotto on olematon, mutta joissakin kyse on huomattavasta tulosta. On erittäin luultavaa, että myös tähän liittyy "verotuskilpailua", koska suuri osa omaisuudesta (pääomasta) on erittäin liikkuvaa ja voidaan siirtää suuremmilta ongelmita naapurijäsenvaltioon, jossa omaisuusvero on alhaisempi.

6. Työnteon ja työllisyyden verotus

Alkuhuomautus

Koska TSK:n mielestä työllisyys on erittäin tärkeä asia, lausunnossa käsitellään syvemmin työllisyyden ja verotuksen suhdetta. Komitea tietää, että veropolitiikka vaikuttaa eri kanavien kautta työllisyyteen ja työttömyyteen. Huolimatta "työvoimaveron" saamista huomiosta mykyisessä keskustelussa, lausunnossa käsitellään vain tiettyä näkökulmaa. TSK pitää itselleen oikeuden palata asiaan yksityiskohtaisemmin tulevissa lausunnoissa ja tutkia muiden verojärjestelmien vaikutuksia sekä niiden keskinäistä yhteyttä työllisyyteen ja työttömyyteen.

6.1. Euroopan sosiaalimallin kriittinen analyysi

6.1.1. Monissa EU-maissa työvoiman verot ovat korkeat. Eurooppalaisen valkoisen kirjan mukaan ne muodostavat noin 23,5 % EU:n bruttokansantuotteesta. Luku on korkeampi kuin esimerkiksi Yhdysvaltojen (19,4 %) ja Japaniin (16,6 %) vastaavat luvut. Myös EU:n sisällä erot ovat suuret. Luvut vaihtelevat Yhdistyneen kuningaskunnan 16 %:sta Belgian 29 %:iin, Kreikan 14 %:sta Ruotsin 32 %:iin.

Taulukko 6

Työvoiman verot

(henkilökohtainen tulovero + työnantajan ja työntekijän sosiaalimaksut)

(prosentteina bkt:sta, luvut vuodelta 1992)

Itävalta	22
Belgia	29
Tanska	27,3
Suomi	30
Ranska	24
Saksa	26
Kreikka	14
Irlanti	17
Italia	24
Luxemburg	23
Alankomaat	27
Portugali	15
Espanja	19
Ruotsi	32
Iso-Britannia	16

Lähde: OECD.

6.1.2. Vaikka kyseiset verot yhdessä muiden kanssa auttavat eurooppalaisen hyvinvointivaltion rahoittamisessa, on syytä miettiä, missä määrin korkeammat verot hävittävät työpaikkoja ja luovat työttömyyttä.

6.1.2.1. Joidenkin mielestä työvoiman verotus aiheuttaa pahan kierteen: työvoiman korkeampi verotus nostaa bruttopalkkoja, korkeammat palkat hävittävät työpaikkoja, työpaikkojen häviäminen johtaa maksutulojen vähenemiseen ja valtion tappioon ... joka puolestaan johtaa uusiin työvoiman veroihin tappion eliminoimiseksi.

6.2. Kriittisen analyysin kritiikkiä

6.2.1. Ennen kuin tehdään johtopäätös siitä, että eurooppalainen hyvinvointivaltio on suora uhka työpaikoille, on ensin tarkistettava yllä mainitun argumentin perusteiden oikeellisuus:

- johtaako työvoiman korkeampi verotus automaattisesti suhteellisesti korkeampiin palkkoihin?
- hävittävätkö korkeammat palkat monia työpaikkoja?

6.2.2. Korkeampi työvoiman verotus ei ainoastaan laske nettopalkkaa, vaan työn tekijät saavat myös sosiaaliturvaa sairautta, työttömyyttä ja vanhuutta vastaan sillä seurauksella, että työssä käyvien henkilöiden tarvitsee maksaa vähemmän yksityisiä sairausvakuutuksia, eläkkeitä ja muita säästöjärjestelmiä. Tällä tavoin voidaan vastata korkeampien palkkojen paineeseen.

6.2.2.1. Hyvä esimerkki tästä on Belgian talousmaalla on kattava valtiollinen sosiaaliturvajärjestelmä, johon se pyhittää suhteellisen korkean prosenttiosuuden bkt:sta. Siksi työvoiman verotus on melko korkea. Kuva muuttuu kuitenkin kokonaan, kun otetaan huomioon sosiaaliturvamienot termin laajassa merkityksessä (julkisen ja yksityissektorin vakuutukset). Prosenttiosuutena bkt:sta kyseiset menot ovat paljon alhaisemmat kuin muualla EU:ssa. Korkeammin työvoimaveroin rahoitetun hyvinvointivaltion korkeasta kehitystasosta huolimatta sosiaaliturvan kokonaiskulut ovat toisin sanoen, alhaiset verrattuna muihin vertailukelpoisiin maihin.

6.2.3. Jos kaikesta huolimatta sosiaalimallin rahoitus johtaisi korkeampiin palkkoihin, on mietittävä, mikä on palkkatason ja työpaikkojen varsinainen yhteys.

6.2.4. Korkeiden palkkojen ja alhaisen työllisyyden välistä kielteistä yhteyttä ei missään tapauksessa voi kieltää. Samalla on kuitenkin tunnustettava, että lineaarisen palkkapolitiikan työllisyysvaikutuksista saadut kokemukset eivät juuri anna aihetta optimismiin. Monien ekonometristen mallien ja -tutkimusten joh-

topäätösten mukaan työpaikkojen ja palkkasuuntausten välinen tilastoyhteys on melko heikko: jouston sanotaan olevan keskimäärin 0,2 lyhyellä aikavälillä ja 0,5 pitkällä aikavälillä. Tämä tarkoittaa, että palkan alentaminen 1 %:lla loisi työpaikkoja vain pitkällä aikavälillä ja silloinkin vain 0,5 %.

6.2.4.1. Yllä mainitut luvut on sitä paitsi laskettu olettaen, että muiden maiden palkkapolitiikka ei muutu. Jos se muuttuu ja eri jäsenvaltiot soveltavat yhdessä samaa politiikkaa, Euroopan keskinäisen kilpailuase- man parantamiselta ei tulisi toivoa liikaa, ottaen huomioon miten sisämarkkinat ovat sidoksissa toisiinsa. Myös tietyt deflaatiovaikutukset on otettava huomioon. Koko linjan kattavan palkkaleikkauksen vaikutus työpaikkoihin Euroopassa olisi vielä pienempi kuin aikaisemmin mainituilla joustoilla.

6.2.5. Toisin sanoen taloudellinen todellisuus antaa ymmärtää, että eurooppalaisen hyvinvointivaltion vaikutukset työpaikkoihin eivät olekaan niin kattavat kuin ensisilmäyksellä näyttää. Tilastot vahvistavat edellä sanotun: taulukko 7 osoittaa, että työvoiman verotuksen ja työttömyyden välinen korrelaatio ei ole päivän selvä. Korkean verokannan maissa työttömyys on suhteellisen alhainen, kun taas alhaisen verokannan maissa työttömyysaste saattaa olla korkea.

Taulukko 7

Työttömyys ja verot

(prosentteina bkt:sta, luvut vuodelta 1992)

	Työttömyysaste (*)	Työvoiman verotus (**)
Australia	10,7	12
Itävalta	5,9	22
Belgia	7,9	29
Kanada	11,2	20
Suomi	13,0	30
Ranska	10,4	24
Saksa	4,6	26
Kreikka	8,7	14
Irlanti	15,5	17
Italia	10,5	24
Japani	2,2	16
Alankomaat	6,7	27
Uusi-Seelanti	10,3	16
Norja	5,9	24
Portugali	4,1	15
Espanja	18,1	19
Ruotsi	4,8	32
Iso-Britannia	10,0	16
Yhdysvallat	7,3	18

(*) Prosentteina aktiiviväestöstä.

(**) Prosentteina bkt:sta.

Lähde: OECD.

6.3. "Sosiaalisen Euroopan" ongelman oikea analyysi

6.3.1. Eurooppalaisen sosiaalimallin järjestely työvoiman veronluonteisten maksujen paineen kautta voi kuitenkin aiheuttaa ongelmia tietyille työntekijäluokille. Ensimmäisenä mieleen tulee ammattitaidoton työvoima, jota korkea työvoimaverotus voi koskea ankarasti:

- ammattitaidottomalle työvoimalle (erityisesti naisille) työvoimatarjonnan käyrä olisi melko joustava, jolloin korkeat verot ja veronluonteiset maksut johtaisivat suhteellisen korkeisiin bruttopalkkavaatimuksiin ilman että nettopalkat laskisivat merkittävästi (sitä paitsi monissa jäsenvaltioissa käytettävät sosiaalimaksujen enimmäismäärät johtavat suhteellisesti korkeampiin sosiaaliturvamaksuihin ammattitaidottomalle kuin korkeasti koulutetulle työvoimalle);
- lisäksi ammattitaidottoman työvoiman korkeat palkat vaikuttaisivat enemmän työpaikkoihin: Valkoisen kirjan mukaan alhaisen palkkaryhmän palkkatyöllisyys -jousto on kaksi kertaa korkeampi. Tämä voidaan selittää osittain sillä, että ammattitaidoton työvoima on homogeeninen ryhmä jolla ei ole erityisiä pätevyyttä työhön, mikä tarkoittaa "hinnan" (palkkojen) olevan tärkeämpi määriteltäessä ammattitaidottoman työvoiman kysyntää, sekä sillä että ammattitaidottoman työvoiman käyttö on suhteellisen yleistä paljon työvoimaa vaativalla palvelualalla;
- kehityskulkuja tulee tarkastella myös sitä taustaa vasten, että talous kansainvälistyy ja tekniset innovaatiot edistyvät, mitkä molemmat seikat johtavat ammattitaidottoman työvoiman kysynnän laskuun.

Taulukko 8

Vähemmän pätevytyneen työvoiman työttömyysaste suhteessa kokonaistyöttömyysasteeseen (aktiiviväestö 25–29 vuotta)

	Kokonaistyöttömyysaste	Vähemmän pätevytyntynyt työvoima (*)
Belgia	6,9	10,7
Tanska	10,3	15,3
Saksa	7,7	12,6
Kreikka	6,3	5,8
Espanja	18,4	20,3
Ranska	9,7	13,0
Irlanti	13,8	21,0
Italia	7,1	7,9
Luxemburg	2,0	3,2
Alankomaat	5,5	9,5
Portugali	4,3	4,6
Yhdistynyt kuningaskunta	8,8	11,2
EUR 12	9,0	11,9

(*) Henkilöt, jotka ovat suorittaneet vain peruskouluopinnot.

Lähde: Työvoimatutkimus 1993, Eurostat 1995.

6.3.2. Kyseinen tiedostamaton "juonittelu" ammattitaidottoman työvoiman käyttöä vastaan kuvastuu työttömyystilastoissa: ammattitaidottoman työvoiman työttömyysaste on moninkertainen verrattuna korkeasti koulutetun työvoiman vastaavaan lukuun tai keskimääräiseen työttömyysasteeseen. Mm. tämä paljastaa ammattitaidottomien työttömyyden sisältävän rakenteellisia ongelmia.

6.4. Tehokasta sosiaalimallia kohti

6.4.1. Yllä mainittua taustaa vasten TSK puoltaa sitä, että eurooppalaisen työpaikkoja luovan strategian yhdeksi keskeiseksi painopisteeksi otetaan ammattitaidottoman työvoiman asema työmarkkinoilla. Ammattitaidottoman työvoiman pätevyyden parantaminen ammattikoulutusponnistelujen ja aktiivisen työmarkkinapolitiikan avulla tulee asettaa etusijalle.

6.4.2. Lähestymistapaa tulee kuitenkin tukea sellaisella talouspolitiikalla, jossa veroja ja veronluonteisia maksuja voidaan käyttää välineenä parempien työmahdollisuuksien tarjoamiseksi ammattitaidottomalle työvoimalle.

6.4.3. Verrattuna kaikkia työntekijäluokkia koskevien suurten linjojen toimenpiteisiin kyseisenlainen politiikka vaikuttaa työpaikkoihin pidemmän aikaa:

- sellainen mahdollisuus on hyvin rajallinen, että veronluonteisten maksujen alentaminen johtaisi palkkojen nettokasvuun verrattuna suurten linjojen toimenpiteisiin (luvut on analysoitu yllä);

- tällä tavoin luodut työpaikat ovat periaatteessa tulosta parantuneesta kilpailuasemasta suhteessa halvan työvoiman maihin, työvoiman vähäisemmästä korvaamisesta pääomalla sekä palvelusektorin laajenemisesta. Alkuperäinen vaikutus työpaikkoihin ei ole vaarassa kadota ajan myötä, koska Euroopan palkanalentamispolitiikka ei juuri vaikuta sisäiseen kilpailuun.

6.4.4. Seuraavia lähteitä voidaan käyttää rahoittamaan ammattitaidottomalle työvoimalle suunnattujen maksujen vähennyksiä:

6.4.4.1. Korvaavat voitot

Vaikka korvaavat voitot (lisääntyneiden työpaikkojen myötä lisääntyvät maksutuotot ja vähentyneet kulut) tulevat olemaan todellisia, ne eivät riitä korvaamaan veronluonteisten maksujen vähentymistä kokonaan. Esim. Valkoisen kirjan arvioiden mukaan korvaavat

voitot muodostavat kolmanneksen vähenevien kulujen kokonaismäärästä. Siksi on ryhdyttävä lisätoimenpiteisiin sosiaaliturvajärjestelmien rahoituksen tasapainon säilyttämiseksi.

6.4.4.2. Verotaakan siirtäminen

Sosiaaliturvamaksujen ja niistä saatavien voittojen perustaa on laajennettava. Sosiaaliturvajärjestelmien ei niinkään tule tähdätä työvoimatekijään (jolla jo nyt on melko raskas verotaakka) vaan sen tulee paremminkin tavoitella vaihtoehtoista rahoitusta.

6.4.4.3. Kulujen valvonta

Kolmas ja viimeinen rahoituslähde koskee itse maksuja. Puuttumatta yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden olemukseen, kuten on taattu monissa EU:n sosiaaliturvajärjestelmissä, on yritettävä valvoa aiempaa paremmin kulujen todellista kasvua. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi analysoimalla järjestelmällisesti, missä kohdin järjestelmien tehokkuutta voidaan parantaa.

Bryssel, 21. joulukuuta 1995.

6.4.5. Esimerkki

Komission arvioiden mukaan⁽¹⁾ 1 %:n energiavero bkt:sta kasvattaisi lopulta (seitsemän vuoden kuluttua) työpaikkojen määrää jopa 3 % koko EU:ssa edellyttäen että kulujen vähennys on neutraali talousarvion kannalta ja että se on erityisesti kanavoitu ammattitaidottomalle ja huonosti palkatulle työvoimalle. Kyseiset arviot ovat tietenkin jossain määrin epävarmoja ja perustuvat ekonometrisiin malleihin, mutta vaikka todellinen tulos olisi vain puolet arvioidusta, kyseessä olisi suuri askel työttömyyden vähentämiseen EU:ssa. Kun työn verotus koskee suoraan itse työntekijöitä, seurauksena on, että käytettävissä oleva nettotulo pienenee ja samalla myös ostovoima. Siten yksityiskulutus pienenee ja samalla itse talouskasvu estyy.

⁽¹⁾ Ks. tutkimus N:o 3 "Taxation, Employment and Environment: Fiscal Reform for Reducing Unemployment", European Economy N:o 56, 1994.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

Lausunto aiheesta ehdotus neuvoston direktiiviksi ihmisten käyttöön tarkoitettusta vedestä⁽¹⁾

(96/C 82/12)

Neuvosto päätti 29. toukokuuta 1995 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 s artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastaava ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajasto hyväksyi lausuntonsa 28. marraskuuta 1995. Esittelijänä oli Adalbert Kienle.

Komitea antoi enemmistön äänin kolmen pidättyessä äänestämästä 331. täysistunnossaan (joulukuun 21. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyy komission ehdotuksen seuraavassa esitetyin ajatuksin ja huomioon:

teistä, että virheelliset ja vanhentuneet muuttajat sekä vertailuarvot on poistettu ja raja-arvojen ylittämistä koskevia säännöksiä on tehty.

1. Johdanto

1.1. Vesi on perusedellytys maapallon elämälle. Se voi myös aiheuttaa selkkauksia ja sitä voidaan käyttää aseena sodassa ja levottomuuksissa. Ihmisen ohella myös luonto tarvitsee puhdasta vettä. Ihmisen terveyden ja koskemattoman ekosysteemin vuoksi on ehdottoman välttämätöntä pitää kaikki vedet mahdollisimman puhtaina haitallisista aineista ja suojella vettä koko ihmiskunnan käyttöön.

Saastuttaja maksaa -periaatteen käyttöönotto tulisi varmistaa kaikin keinoin.

1.2. Juomavesi on tärkein elintarvike. Kuluttajien olisi saatava kirkasta, maistavaa, nautittavaa ja moitteetonta juomavettä. Siksi kuluttajansuojalla on keskeinen merkitys. Talous- ja sosiaalikomitea myöntää, että jo 15. heinäkuuta 1980 annettu direktiivi "Ihmisten käyttöön tarkoitettujen veden laatu" (ETY/80/778) on vaikuttanut huomattavasti juomaveden laadun paranemiseen Euroopassa. Eurooppalaisen juomaveden laatu on maailman huippua.

Komission perustelut vakuuttavat kuitenkin, että direktiivin ETY/80/778 tarkastaminen on tarpeen joidenkin puutteiden korjaamiseksi ja direktiivin sopeuttamiseksi uusimpien tieteellisten saavutusten ja käytettävissä olevan tekniikan tasolle. Tähänastinen julkinen keskustelu juomavesidirektiiviehdotuksesta on kuitenkin tehnyt väestön epävarmaksi useissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Keskustelu ei saa haitata asiallista ja harkitsevaa päätöksentekoa.

2. Yleistä

2.1. Talous- ja sosiaalikomitea on periaatteessa tyytyväinen komission ehdotukseen. Siinä on erityisen myön-

2.2. TSK vahvistaa, että juomavesidirektiivi on ensi sijassa terveystieteellinen toimenpide. Ehdotus neuvoston direktiiviksi veden ekologisesta laadusta (vrt. COM(93) 680 final) on sitä vastoin tärkein toimenpide yhteisön vesistönsuojelutoimien yhdenmukaistamiseksi. EU:n vesipolitiikan eri toimien "vaakasuurassa" vertailussa käy kuitenkin ilmi, että lainsäädäntö on osittain ristiriitaista.

2.2.1. Viitaten komission äskettäiseen ilmoitukseen vesipolitiikkaa koskevasta tiedonannosta ja puitedirektiivistä, komitea toivoo niiden osoittautuvan tehokkaiksi korjaamaan nykyisestä tilanteesta puuttuvan yhtenäisyyden.

2.3. TSK on tyytyväinen, että komissio on ottanut mittavasti huomioon maailman terveysjärjestön (WHO) äskettäin esittämät tieteellisiin tutkimuksiin perustuvat suositukset, joihin ennaltaehkäisy kuuluu. WHO:n suositusten käyttö nostaa juomaveden suojelun tasoa Euroopan unionissa.

2.3.1. Sitä vastoin kasvinsuojeluaineissa komissio pitää kiinni tähänastisesta raja-arvosta 0,1 µg/l. Tämä raja-arvo on huomattavasti tiukempi kuin WHO:n suositukset. Se lähestyy miltei nolla-arvoa ja sitä voidaan pitää perusteltuna varotoimenpiteenä. Se saattaa kuitenkin johtaa tilanteeseen, jossa kasvinsuojeluaineissa käytetty aine on juomavedessä kielletty, mutta muista lähteistä peräisin ollessaan sallittu.

2.4. Komission tavoittelemaan nykyistä suurempaan avoimuuteen direktiivin soveltamisessa ollaan periaatteessa tyytyväisiä. Avoimuus myötävaikuttaa siihen, että direktiivin toteuttaminen on unionin jäsenvaltioissa yhtenäisempää ja kansalaiset hyväksyvät ympäristösäädökset helpommin, kuin muuten olisi asian laita.

(¹) EYVL N:o C 131, 30. 5. 1995, s. 5.

Täytyy kuitenkin pitää mielessä, että selvitysten lisääminen nostaa jäsenvaltioiden hallintokuluja eikä automaattisesti paranna tiedon laatua. On itse asiassa tärkeämpää antaa kuluttajille selvä kuva juomaveden laadusta kuin lyhentää selvitysvälejä. Juomaveden laadun paikallinen seuranta on myös erittäin tärkeää.

2.5. Direktiiviluonnoksen toimenpiteisiin juomaveden turvaamiseksi ja parantamiseksi liittyy huomattavia lisäkuluja. Siksi kulojen ja hyödyn vakava pohdinta on edellytys sille, että asianomaiset kansalaiset ja talouselämä hyväksyvät nämä toimet.

2.5.1. Komission tähänastiset kuluarviot lyijyjohtojen uusimisesta 15 vuoden kuluessa – ne vaihtelevat 34 ja 70 miljardin ecun välillä – ovat vain suuntaa-antavia.

Jotta lyijyjohtojen uusimisesta koituvat maksurasitteet olisivat siedettäviä ja kohtuullisia vähätuloisille kotitalouksille, talous- ja sosiaalikomitea ehdottaa vastaavia tukiohjelmia jäsenvaltioissa.

3. Erityistä

3.1. 2 artiklan 1 kohdan b alakohta

Direktiiviehdotuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohta velvoittaa elintarviketeollisuuden käyttämään juomaveden tasoista vettä prosesseissa, joissa vedellä ei ole suoraa kosketusta elintarvikkeisiin, esim. lämpötilaa muutettaessa. Olisi selvennettävä – mahdollisesti 3 artiklassa – että suljetuissa järjestelmissä oleva vesi ei kuulu direktiivin sovellusalaan. Velvoitetta käyttää juomavettä suljetuissa järjestelmissä ei voi perustella ennalta ehkäisevän terveydenhuollon eduilla, koska elintarvikkeet eivät ole suorassa kosketuksessa veteen. Suhteellisuusperiaatteen loukkaamisen lisäksi juomaveden käyttö tällaisissa tapauksissa johtaisi myös siihen, että suuria määriä juomaveden tasoista vettä menisi hukkaan.

3.2. 7 artiklan 3 kohta

Terveyden suojelun nimessä on päästävä nykyistä pienempiin lyijypitoisuuksiin myös kotitalouksien jakelujärjestelmissä. On tarkastettava, käytetäänkö rakennusmateriaalidirektiiviä riittävästi tähän tarkoitukseen.

3.3. 14 artikla

Koska muuttujien raja-arvojen ja luokittelun muuttaminen on uuden tieteellisen todistusaineiston valossa mahdollista, 14 artiklassa määritettyä standardien muutosmenettelyä tulisikin tarkistaa sen varmistamiseksi, että asiasta kuullaan sekä TSK:ta että Euroopan parlamenttia.

3.4. Liite I, osa B, kemialliset muuttujat

3.4.1. Booriyhdisteitä esiintyy kaikkialla. Puhtaasta pinta- ja pohjavedestä johdettu juomavesi sisältää vähimmäismäärän booria. Pintavesien booripitoisuus on vielä suurempi, mikä johtuu teollisuuden ja kotitalouksien käyttämistä boorisuoloista.

EU:n raja-arvojen määrittäminen perustuu WHO:n vuonna 1993 suosittamiin juomaveden vertailuarvoihin. Niitä koskevassa keskustelussa ei kuitenkaan otettu huomioon OECD:n menetelmin tehtyjä uusimpia tutkimustuloksia. WHO pitää uusia tuloksia niin merkittävänä, että se on tällä välin antanut kirjallisen vahvistuksen boorin vertailuarvon mahdollisimman nopeasta uusimisesta. Boorin vähäinen arvo 0,3 mg/l ei todennäköisesti säily suosituksena. Myös EU:n mielestä on syytä ottaa uusimmat tiedot ja WHO:n uudistuksen tulos huomioon boorin raja-arvon määrittämisessä. Siihen asti tulisi vuodesta 1980 voimassa ollut juomavedessä olevan boorin vertailuarvo 1,0 mg/l säilyttää muuttujan arvona.

3.4.2. K a d m i u m

Kadmiumin raja-arvo tulisi WHO:n ehdotuksen mukaisesti alentaa 3 µg/l:aan.

3.4.3. L y i j y

Juomaveden lyijyjohdoista aiheutuu terveysvaaroja etenkin imeväisille ja pikkulapsille, yhteiskuntamme heikoimmille ja avuttomimmille jäsenille. Ennaltaehkäisy on juuri tässä erittäin tärkeää. Ehdotettu lyijyjonon alentaminen on tieteellisesti riittävästi perusteltu ja siksi tyydyttävä.

Komitea katsoo kuitenkin, että liitteen 1 osa B:n 3. huomautus tulisi liittää yhdeksi direktiivin artiklaksi. Lisäksi komitea kehottaa komissiota laatimaan yhdessä jäsenvaltioiden, vedenjakelijoiden ja muiden osapuolien kanssa selkeän määritelmän ”edustavalle näytteelle”. Määritelmän tulee perustua yhteensovitettuihin menetelmiin, jotka mahdollistavat vertailukelpoisen ja asiaan kuuluvan tiedon seurannan. Päätelmät tulisi hyväksyä 14 artiklassa (sellaisena kuin se on muutettu tällä lausunnolla) määritetyn menettelyn mukaan.

Toteuttaessaan toimia raja-arvojen saavuttamiseksi jäsenvaltioiden tulisi asettaa etusijalle ne alueet, joilla niitä voidaan parhaiten hyödyntää.

Korkeiden kustannusten vuoksi talous- ja sosiaalikomitea pyytää komissiota harkitsemaan ponnekkaasti myös lyijypitoisuuksien vaihtoehtoisia vähentämistoimia. Tässä on otettava huomioon joidenkin lyijyä korvaavien

aineiden vaarat ja pidettävä huolta siitä, että korvaavat aineet valitaan ja asennetaan juomavesidirektiivin ta-voitteiden mukaisesti.

3.4.4. Bromidikloorimetaani; kloro- formi

Raja-arvot bromidikloorimetaanille 15 µg/l ja kloroformille 40 µg/l ovat kompromissi tarvittavan desinfioinnin ja desinfiointiaineiden myrkyllisten vaikutusten välillä. On käytettävä kaikkia mahdollisuuksia myrkyllisten desinfiointiaineiden käytön rajoittamiseksi vähimmäis-määrään.

3.4.5. Kupari

Kuparille on suunniteltava viisivuotinen siirtymä-säännös.

3.4.6. Kasvinsuojeluaineet

EU:n nykyisten kasvinsuojeluaineita koskevien ankarien lupasäännösten sekä maatalouden, neuvonnan ja teollisuuden (erityisesti vedentoimitusteollisuuden ja sen asiakkaiden, jotka maksavat torjunta-ainejäämien poistolaitteistot) suurten ja arvokkaiden ponnistusten perusteella on mahdollista, että kunkin kasvinsuojeluaineessa vaikuttavan aineen kokonaisennakkoarvoa 0,1 µg/l pohjavedessä voidaan noudattaa laajalti Euroopan unionissa. Maa- ja vesitalouden yhteistyömalleilla on ollut huomattavaa menestystä joillakin Euroopan unionin alueilla.

Tällaisen yhteistyön täytyisi kuitenkin levitä kaikille alueille, jotka eivät vielä ole omaksuneet näitä malleja. Myös komissiossa olisi tutkittava ympäristöpolitiikan suurempaa integraatiota kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevien maatalouspoliittisten toimien alalla.

Kasvinsuojeluaineiden käytössä on todettavissa selvä väheneminen Euroopan unionissa 80-luvun lopulta alkaen. Siihen ovat vaikuttaneet mm. kasvavat integroidut viljelymenetelmät, EU:n maatalousuudistuksen toimien laajentamisen edistäminen ja kasvinsuojelulaitteiden tarkastus.

3.4.6.1. EU:n kaikkien kasvinsuojeluaineiden erittelemätön raja-arvo vähentää hyväksytyjen ja käytettävissä olevien kasvinsuojeluaineiden määrää. Tämä vaikeuttaa ja tekee entistä kalliimmaksi käyttää kasvinsuojeluaineita kohdistetusti ja mahdollisimman säästeliäästi integroiduissa viljelymenetelmissä. Kasvinsuojeluaineiden vaihtomahdollisuuksien vähentäminen voi johtaa eitoivottuun vastustuskyvyn muodostukseen. Tulokse-na voi olla huomattavia kilpailuhaittoja eurooppalaisille maanviljelijöille verrattuna muihin maataloustuotteiden viejämaihin, joissa kasvinsuojeluaineille on poikkeuk-setta yksittäiset terveydelliset normit juomavedessä.

3.4.6.2. Liitteen I huomautus 5 d, jossa ilmaistaan, että tutustuttuaan saatavilla olevaan tieteelliseen informaatioon komissio tutkii, voidaanko yksittäisille aineille vahvistaa omia arvoja, osoittaa komission epävarmuuden tässä asiassa. Huomautuksessa 5 d mainittu säännös olisi siksi mainittava direktiivissä jo nyt. Siinä on oltava yksiselitteisiä sääntöjä toksikologisesti johdettujen ainekohtaisten muuttujien arvojen määrittämiseksi kasvinsuojeluaineiden yksittäisille ainesosille sen jälkeen kun aineet on lisätty kasvinsuojeluaineiden markkinoille tuomista koskevan direktiivin 91/414/ETY liitteeseen 1.

3.4.6.3. Sellaisen yksittäisten muuttujien arvojen määrittämisen tieteellisesti kansainvälisesti hyväksytyjen päämäärien perusteella on otettava huomioon turvallisuus ja ennaltaehkäisy laajalti.

3.4.6.4. Komission perustelu kaikkien kasvinsuojeluaineiden ainesosien yhteisen raja-arvon 0,5 µg/l poistamiseksi vaikuttaa ymmärrettävältä. On totta, että muuttujien arvojen määrittämiseksi yksittäisille aineille on otettava huomioon vuoro- ja kumulatiiviset vaikutukset. Kuten komissio asiaa painottaa, tätä ei voi kuitenkaan tehdä mielivaltaisesti kokonaiselle aineperheelle.

3.5. Liite II

3.5.1. Tutkimusten tiheyden ja kattavuuden pitäisi heijastaa muuttujien merkitystä (esim. mikrobiologia) ja niiden paikallista levinneisyyttä. Siksi muuttujaluetteloa olisi parannettava, että vältyttäisiin kalliilta "vanhojen tietojen hautausmailta".

3.5.2. Kaiken kaikkiaan voidaan juuri suurten vesimäärien kohdalla (60 000 m³ alkaen) vähentää vähimmäisvalvontatiheyttä osittain huomattavasti. Tämä koskee etenkin kemiallisia muuttujia.

Bryssel, 21. joulukuuta 1995.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Carlos FERRER

LIITE

Talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Hylätyt muutosehdotukset

Keskustelun yhteydessä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat yli 25 % annetuista äänistä.

3.2 kohta (7 artiklan 3 kohta)

Lisätään toisen virkkeen jälkeen:

”Kaikilla vedentuotannon pääaloilla ja toimitusketjussa pitäisi määritellä, kuka kantaa vastuun raja-arvojen noudattamisesta.”

Äänestystulos

Puolesta: 40, vastaan: 40, tyhjiä ääniä: 26.

3.5.1 kohta

Lisätään ensimmäisen virkkeen loppuun:

”sekä ottaa huomioon kansainvälisen standardointijärjestön (ISO) suosittelemat menetelmät vedennäyte-ohjelmia varten.”

Äänestystulos

Puolesta: 31, vastaan: 53, tyhjiä ääniä: 4.

Opinion on relations between the European Union and Mexico

(96/C 82/13)

On 30 March 1995 the Economic and Social Committee, acting under the third paragraph of Rule 23 of its Rules of Procedure, decided to draw up an Opinion on relations between the European Union and Mexico.

The Section for External Relations, Trade and Development Policy, which was responsible for preparing the Committee's work on the subject, adopted its Opinion on 11 December 1995. The rapporteur was Mr Rodríguez García-Caro.

At its 331st Plenary Session (meeting of 21 December 1995), the Economic and Social Committee adopted the following Opinion by a majority vote with two abstentions.

1. Introduction

1.1. Over the last few years the Economic and Social Committee has shown a keen interest in the development of relations between the European Union (EU) and the countries of Latin America and has drawn up a number of Information Reports and Opinions with the aim of helping to improve relations between the two regions. This Opinion represents a further link in the chain of work.

1.2. At its meeting in Essen on 9 and 10 December 1994 the European Council confirmed its desire to deepen and widen the EU's relations with the countries of Latin America and the Caribbean, calling upon the European Commission (henceforth 'the Commission') to put ideas on the future form of agreement-based relations with the United Mexican States (henceforth 'Mexico') 'into concrete form without delay'.

1.3. In the basic document on EU relations with Latin America and the Caribbean, adopted by the General Affairs Council of 31 October 1994, the EU expresses its readiness to begin negotiations on new, more ambitious agreements, in line with the economic potential of the signatories and the emergence of regional integration systems.

On 8 February 1995 the Commission consequently adopted a Communication⁽¹⁾ to the Council and European Parliament on a strategy for strengthening the European Union's relations with Mexico which proposes an economic partnership and political cooperation agreement.

1.4. Subsequently, and in accordance with the conclusions of the General Affairs Council of 10 April 1995,

a solemn joint declaration⁽²⁾ was signed in Paris on 2 May by representatives of the EU and Mexico. The declaration reaffirms the resolve to strengthen cooperation between both parties and conclude a new Political, Commercial and Economic Agreement.

The parties declare that they will act in keeping with the aims of strengthening democracy, human rights and individual liberties, safeguarding peace, promoting international security, and helping to create a healthy world economy characterized by sustained economic growth in line with market-economy principles and those of the new World Trade Organization (WTO) and the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD).

1.5. In accordance with the conclusions of the General Affairs Council of 10 April 1995, on 23 October the Commission submitted a draft negotiating brief to the Council for the new Agreement between the EU and Mexico. The Spanish EU Presidency has put its weight behind the negotiating brief: it is expected, in principle, to be approved by the Italian Presidency during the first half of 1996.

2. Mexico's political, economic and social situation and outlook

2.1. Political

2.1.1. Ernesto Zedillo assumed office as President of Mexico on 1 December 1994, having been elected to the post on 24 August of the same year in the country's most widely observed elections in recent years. The appointment of the new President represented an important step towards preserving political stability in the wake of a series of upheavals affecting the country's institutional life between January and December 1994.

⁽¹⁾ COM(95) 3 final.

⁽²⁾ EU-Mexico Solemn Joint Declaration, 2. 5. 1995 (Paris).

The President and his government team, which has already undergone a number of ministerial reshuffles, have launched various political initiatives. Prominent among these has been to distance themselves from the specifically party political activities of the Partido Revolucionario Institucional (Institutional Revolutionary Party, PRI): in other words, they do not wish to blur the distinction between the party and governmental action. It is clearly their intention to separate the party and the State.

2.1.2. Following various events by which it was severely shaken, including the assassination of its presidential candidate and of its Secretary-General, the PRI has engaged in a process of internal reform, as illustrated by the recent internal changes. The question has arisen as to whether the PRI will return to its roots, breaking with its past tradition of a virtually unchallenged exercise of highly centralized power. It is, however, too early to give an answer. The next two important dates in Mexico's electoral calendar (the 1997 general elections and the presidential ballot in 2000) should go some way to consolidating the introduction of pluralism to Mexican political life.

2.1.3. This has proved helpful to the opposition parties who, in recent elections, have strengthened their positions significantly. The Partido de Acción Nacional (National Action Party; PAN), a party historically of the centre-right (conservative, standing for Catholic values), has experienced a spectacular upturn in recent years, boosted by its pragmatic approach and the image of integrity and efficiency it has succeeded in projecting. The Partido de la Revolución Democrática; (Democratic Revolutionary Party; PRD), a centre-left leaning party, encompassing Mexico's traditional left and a dissident wing of the PRI, has gradually established its position as the third-largest party in electoral terms at national level, and coming second in some States.

2.1.4. The Mexican political system is today more open, and executive power less untrammelled. Congress — with more than a third of seats held by the opposition — exerts greater pressure on Government and is guiding it towards initiatives, the most significant example of which is the demise of the authoritarian culture which reigned unchallenged until very recently. President Zedillo's resolve in this direction and his clear commitment to put an end to corruption, strengthen the rule of law and press ahead with political reform will, if kept up, increase the respect of the general public.

2.1.5. The conflict in Chiapas, which burst upon the public scene in January 1994, is a further high-profile factor in the country's political life. It is, among other factors, a clear reflection of the substantial pockets of poverty which persist in Mexico today, making it a country of marked contrasts.

The negotiations between the Government and the Ejército Zapatista de Liberación Nacional (Zapatist National Liberation Army; EZLN), although making slow progress, should be acknowledged as representing a new approach to handling this kind of problem. The scale of the issues under discussion (principally social

development and the rights of indigenous populations) means they are not easily settled. The Zapatistas called upon the Mexican electorate to decide whether their movement should be gradually brought into national political life. A popular referendum, organized by NGOs, was held on 21 August 1995.

Those Mexicans who voted were in favour of this, but 51 % opposed integrating the Zapatista movement into existing left-wing forces (PRD). Quite apart from the results, it should be stressed that for such a referendum to have been held, with more than 1,2 million people taking part, would have been inconceivable only a few years ago. This clearly shows the Mexican people's increasing awareness that political liberalization is not incompatible with maintaining national unity.

2.1.6. A genuine reshaping of roles both within and between the various political forces is currently under way in Mexico. A similar process is taking place between federal, state and local authorities.

On 1 September 1995, President Zedillo, acting under Article 69 of the Constitution, submitted to Congress an initial report on the general state of operations in the country's public administration. In it, he confirmed his intention of promoting action to help reform the legislative and judicial powers: a major future challenge for the Zedillo administration.

2.2. *Economic*

2.2.1. The financial and economic crisis which unfolded in late 1994 (on 22 December the Mexican central bank stopped intervening on the foreign exchange market) had been building up over a long period of time. Neither its features nor its scale stem from a single cause. Internal causes include the funding of the large and growing current account deficit with 'hot money'; the funding of long-term projects with short-term instruments; allowing excessive exchange rate appreciation and, faced with drastic changes in internal and external conditions, the preference for slow-acting, high-risk financial policies, such as the financing of debt with dollar-denominated bonds ('tesobonos').

2.2.2. Some of the factors contributing to the crisis were unprecedented: the non-bank source of much of the external capital which flowed into the country over many years, and the violent events of 1994.

2.2.3. The crisis would certainly have been less severe if domestic saving had not been neglected. While domestic saving accounted for 22 % of GDP in 1988, by

1994 this figure had fallen to 16%. Weak domestic saving inhibited productive investment: this, combined with the use of external capital to cover the growing current account deficit, resulted in poor economic growth.

The lack of domestic saving, investment and growth made the Mexican economy vulnerable to short-term capital flows, aggravated by the tragic events of 1994 and the rise in external interest rates.

2.2.4. Mexico's national income was suddenly deprived of the abundant external savings which had accumulated for years, and capital began to leave the country. Exchange rate adjustment and higher interest rates failed to reverse the flight of capital, bringing the country to the brink of a collapse in its finances and production.

2.2.5. The world situation in turn acted as a catalyst for the Mexican crisis. Over recent years, the instability of international financial markets had been triggering marked fluctuations in interest and exchange rates, particularly in the more developed countries. More recently, during 1994 interest rates in the US — Mexico's principal trade partner — rose on seven separate occasions, constricting the flow of outside capital into Mexico.

2.2.6. Faced with this situation, Mexico implemented an adjustment programme including the strengthening of public finances, the negotiation of external funding to compensate for the loss of short-term capital, and special programmes to cushion the recessionary and inflationary impact of the crisis.

On 29 December 1994 the Mexican Government introduced an emergency programme of shock-therapy measures to bring the economic crisis under control. A sharp adjustment was planned to cut short the crisis and head off the danger of an inflationary spiral leading to a prolonged recession and mass unemployment. The 'Unity Agreement to Overcome the Economic Emergency' involved the social partners, with representatives of workers, peasants, employers, the Federal Government and the Bank of Mexico as signatories. The Agreement was strengthened in March 1995 with a programme providing further support⁽¹⁾ to the adjustment measures thus far adopted.

The principal aims of the programme are to curb inflation, stabilize the exchange rate, restore confidence in the financial market and promote the structural

changes needed if the economy is to increase its international competitiveness. It also seeks to restore confidence among foreign investors.

2.2.7. During the course of 1995, the Mexican Government accelerated the privatization of major economic activities, as part of its policy of structural change. During the year, the necessary legal changes have accordingly been made permitting private capital to enter the following sectors: telecommunications, rail, airports, ports, secondary petrochemicals and, lastly, natural gas transport and storage.

To strengthen public finances, Mexico has cut back planned spending for 1995 to 10% below last year's level, by adjusting public-sector prices and tariffs and increasing the VAT rate from 10% to 15%.

Turning to external financing, a credit line of up to US \$ 20 billion was negotiated, and overall financial backing of some US \$ 50 billion was agreed with the support of multilateral organizations, other countries and trade partners. These amounts do not represent a net increase in the national debt: they are credit lines, replacing short-term, high-cost liabilities with long-term, lower cost liabilities and reinforcing the country's international reserves. The threat of insolvency was thus defused, the foreign exchange and financial markets stabilized and the briefest possible adjustment process supported.

2.3. Social

2.3.1. We must not however forget the major social problems besetting the Mexican people: almost 20% of the population lives below the poverty line as defined by the World Bank; the average educational level is low; and the conflict in Chiapas has highlighted the major social discrepancies of the country's most backward regions.

2.3.2. The social fall-out of the crisis has included the following:

- the unemployment rate jumped from 3,2% in December 1994 to 6,6% in June 1995;
- the Mexican Social Security Institute (IMSS)⁽²⁾ has reported an 824 000 fall in the number of persons covered in the first seven months of 1995;

⁽¹⁾ Action Programme to strengthen the Unity Agreement to Overcome the Economic Emergency, 9. 3. 1995.

⁽²⁾ Reform of the IMSS was approved by the Mexican Congress on 9. 12. 1995.

- a 35 % and 20 % hike in oil and electricity prices respectively;
- forecasts of a 12 % increase in pay levels in 1995, and of inflation reaching 45 %;
- according to IMSS figures, more than 19 500 companies have collapsed in the first quarter of 1995 alone;
- the National Autonomous University of Mexico's Centre for Multidisciplinary Analysis (CAM) forecasts that the Mexican public's purchasing power will fall by 25 % in 1995.

2.3.3. The crisis would have exacted a higher price if the economic adjustment programme had not been adopted.

To cushion the social effects of the crisis, special programmes are being implemented, under the overall adjustment programme, including the special programme for temporary employment, with 1 700 million new pesos of federal funding, and the special programme for the upkeep of rural minor roads, with a budget of 300 million new pesos. These two programmes are planned to create more than 710 000 temporary jobs.

Various food support programmes were also introduced in the areas experiencing the severest problems⁽¹⁾. A new anti-drought programme has been set in motion, with a budget of 746 million new pesos, covering 3 274 communities and more than 480 000 farmers. Subsidies, such as those for electricity for agricultural use and for fertilizer price support, have been stepped up.

As part of the strategy to boost the productivity and profitability of agriculture and stock-farming and to improve farm incomes, a new price and marketing policy has been introduced to encourage farmers to make the most suitable use of their land and to adapt to changing market conditions.

Efforts have been made to extend health and educational services, especially in areas of extreme poverty and to maintain the existing infrastructure, extending health service cover for contributors losing their jobs from two to six months.

Partly with a view to its impact on employment, a special housing programme was launched in the second half of 1995, scheduled to create 200 000 more jobs. Restructuring mortgage lending, providing more resources for new loans, cutting red tape and reducing the indirect and administrative costs involved in home ownership will also aid recovery in the housing sector.

In order to develop an infrastructure geared to growth, an Infrastructure Investment Fund has been set up with an initial injection of public funding to the tune of almost US \$ 2 000 million in 1995 for the construction of moderately-priced housing. Programmes to restructure company, farm and family liabilities with the commercial

and development banking sector have been set up, also with the aim of boosting economic recovery. This has been made possible by the success of the adjustment programme. The debt relief programme involves more than 2 million users of banking services, providing reductions in interest payments, remission of moratorium interest, limits on restructured debt repayments, legal suspensions of debt repayments and restrictions on the additional guarantees which banks may demand.

2.3.4. Mexico needs to safeguard the continued rule of law and public order.

Citizens continue to experience a gulf between theory and practice in the application of laws and regulations and in the work of the courts.

If the law is effectively to govern social, political and economic coexistence, progress must be made on a thorough-going transformation of the justice and public order apparatus.

2.3.5. The upsurge in crime derives, to some extent, from economic and social factors. However, the particular scale of the problem is also due to the antiquated methods of the police and criminal justice system. National police forces and the judicial authorities lack effective coordination, and their procedures and equipment vary widely.

The shortcomings, limitations and lack of social credibility of law enforcement were highlighted during the investigations into the attacks on a number of the country's prominent public figures.

In view of the strength and impact of criminal gangs, Mexico must take effective action against organized crime and against lawlessness in general, of which the drugs trade is one of the most worrying manifestations. This arguably constitutes the most potent threat to the overall stability of Mexican society: it must therefore be fought energetically and courageously.

2.3.6. Mexico must go further in establishing a society governed by the rule of law, in which justice is guaranteed, without exceptions and completely free of favour. This is a difficult and arduous task in which all Mexicans, whatever their level of responsibility, must join.

⁽¹⁾ These include the family food and nutrition programme, the tortilla (maize pancake) subsidy programme and the social milk supply programme.

2.4. *Mexico's economic prospects*

2.4.1. As a result of the package of economic policy measures adopted by the Mexican Government, backed by outside financial support, certain signs of economic recovery emerged in the first quarter of 1995. The exchange rate has risen significantly and appears, although with some slight wobbles, to have stabilized against the US dollar. The interbank interest rates have followed a generally downward course since March 1995. Similarly, monthly inflation figures have fallen considerably from the 8 % reached in April 1995.

2.4.2. However, external sector indicators have reacted fastest. The trade balance has moved into the black with surpluses throughout 1995, compared with the deficits throughout 1994. International reserves have grown significantly, mostly due to international financial contributions.

2.4.3. According to Mexican Government estimates, GDP began to grow — albeit modestly — in the third and fourth quarters of 1995, compared with the immediately preceding periods. Financial market stability, lower interest rates, support for debtors, the recovery in the housing sector, the planned increase in public investment, export growth and the resumption of foreign direct investment are all helping. This should lead to a strengthening of economic discipline. Maintenance of sound public finances, a monetary policy geared to reducing inflation and an exchange-rate policy designed to provide constant support for the export sector must be a permanent feature of Government action.

2.4.4. Mexico is without doubt a country of major economic potential, but the crisis it underwent at the end of 1994 laid bare the severe structural problems of its economy, which had been building up for several decades. The real challenge facing Mexico is to attain genuine economic stability by means of structural reforms which foster domestic saving and investment together with industrial competitiveness, and accompanied by machinery for a more balanced distribution of the profits it generates.

3. Relations between the EU and Mexico

3.1. Mexico maintains relations with the EU at all levels. Politically, it is pursuing a dual dialogue; as part of the Rio Group, and at sub-regional level, as part of the San José dialogue. At the economic and trade level, relations were put on an institutional basis with the 1975 agreement, subsequently replaced with the current Framework Agreement for cooperation of April 1991 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Council Decision of 7 October 1991 on the Cooperation Agreement between the European Economic Community and Mexico, OJ No L 340/1, 1991 (Third generation agreement).

3.2. According to June 1995 figures, Mexico's external trade is principally with its NAFTA partners; the United States is by far its largest partner, accounting for some 78 % of total trade. Once Canada's percentage is added, it can be seen that NAFTA absorbs more than 80 % of Mexico's trade. The European Union is the country's second largest trading partner at 7 % (with Germany, Spain and France to the fore), although Asian countries (Japan, Korea, Taiwan and others) come close to EU levels, with 6,6 %. A fourth trading group comprising the remaining Latin American and Caribbean countries accounts for 4,4 % of Mexico's trade ⁽²⁾.

Trade links between the EU and Mexico have developed over recent years, but one-sidedly. Since 1985, EU exports have doubled, in 1994 reaching 24 % of all EU exports to Latin America, but Mexican exports to the EU have scarcely risen, remaining at around 4,5 % of its total.

The EU's trade balance with Mexico thus moved from a deficit of ECU 2 184 million in 1985 to a surplus of ECU 4 144 million in 1994 ⁽³⁾.

European investment in Mexico has been directed primarily to manufacturing industry (47 %), transport and communications (15 %) and public- and private-sector services (12 %). These investment flows have, however, shrunk in the last few years, while US and Canadian investment increased, particularly in 1993. European direct investment in Mexico amounted to US \$ 2 105 million in 1994, accounting for 26 % of all foreign investment in the country.

3.3. As far as economic cooperation with the EU is concerned, Mexico is the principal beneficiary of the ECIP (European Community Investment Partners) programme (93 projects approved from a total of 129 proposals between 1988 and 1994) and one of the principal partners of the EU in the field of technological cooperation. There are also a number of other instruments designed to promote inter-firm cooperation, including BC-NET (Business Cooperation Network), BCC (Business Cooperation Centre) and the AL-Invest programme (Europe-Latin America business cooperation programme).

3.4. The long term benefits to the EU of a possible free-trade agreement (FTA) with Mexico would largely

⁽²⁾ Source: Mexican Embassy to the EU.

⁽³⁾ Source: COM(95)3 final and Eurostat: Foreign Trade 8-9/1995.

consist of a guarantee of present and future access to a dynamic market with the prospect of a high growth rate. From this point of view the particular attractions of Mexico should be underlined, especially its leading role in the process of modernization that has made its economy one of the most open in Latin America.

- In the last few years Mexico has enjoyed substantial and sustained GDP growth (per capita income has also risen), the growth rate being very favourable compared with that recorded in the 1980s.
- Mexico has achieved unprecedented progress in rationalizing its trade régime and reducing customs duties. It currently applies average customs tariffs of 10 %, while consolidated GATT tariffs are between 25 % and 50 %.

An average weighted import tariff of 11 % is applied by Mexico to products for which the EU is the first or second largest supplier.

- In the last decade Mexico has joined a number of major international organizations, thereby acquiring more influence on the international scene: contracting party to GATT in 1986, founder member of the EBRD (European Bank for Reconstruction and Development) in 1990 and full member of the OECD in 1994.
- Mexico is also involved in various trade liberalization agreements geared to exports and with a major potential for the development of intra-regional trade:
 - The NAFTA agreement between the United States, Mexico and Canada, which accounts for 20 % of world trade.
 - Free-trade agreements with Costa Rica (1 January 1995), Bolivia (September 1994) and an Economic Complementarity Agreement with Chile (1991).
 - Free-trade agreements with the Group of 3 (Colombia, Mexico and Venezuela). This Group accounts for 35 % of total GDP in Latin America and the Caribbean.
 - Further agreements are in preparation with the Guatemala-Honduras-El Salvador group, with Nicaragua, Peru and Ecuador and with MERCOSUR, with which a dialogue has been launched to step up economic and trade relations.
 - The Association of Caribbean States (AEC) which includes Mexico, Venezuela, Colombia and other Caribbean and Central-American states.
 - Mexico is a member of the Asia-Pacific Economic Conference (APEC).

3.5. A free-trade agreement would also be beneficial to the EU in that a long-term trade strategy is likely to maintain and strengthen the EU's position in the world economy. Mexico's involvement in various regional integration projects, particularly NAFTA together with the US, and the possible extension of this agreement to other economically important countries and groups of countries of Latin America might lead to a larger market share for the European Union.

Moreover, the increasingly prevalent idea that a free-trade area should include the whole of Latin America, as suggested in US President Clinton's 'initiative for the Americas', would mean that any FTA with Mexico would consolidate the EU's presence in Latin America as a whole and would facilitate its access to one of the world's markets with the greatest growth potential.

3.6. For Mexico, the advantage would mainly consist of easier, guaranteed access for its products to the European market, the world's largest. Between 1990 and 1994 Mexico's exports to the EU actually fell in real terms. It should be noted that the growing competitiveness of industrial goods from the countries of Central and Eastern Europe, with which the EU has free-trade agreements or to which it grants generalized preferences, is jeopardizing access to the Union market for Mexican industrial products. Given this situation, the possibility of Mexico negotiating an agreement of this type with the EU represents a crucial element in its strategy to recover its competitive position on the Union market and to strengthen its medium-term trade and economic presence. This would facilitate greater diversification of its economic and trade relations, a major proportion of which focus on North America.

An agreement of this type would enable Mexico to consolidate and increase the inward flow of European direct foreign investment. This is a most important factor, given Mexico's historic need to attract foreign capital in order to provide the total investment required to fuel growth.

An economic Partnership Agreement, on the other hand, would facilitate greater Mexican access to European technology and greater technical and financial assistance. This would make for a higher level of competitiveness and accelerate the process of internationalization of its economy.

4. European Commission proposals

4.1. The communication of 8 February on strengthening EU-Mexico relations argues that only an economic association and political cooperation agreement can

fully satisfy the shared interests of the EU and Mexico. Such an agreement would have a three-fold political, economic and cooperation structure.

4.2. Political dialogue would be founded on respect of human rights and the principles of democracy and the rule of law, and would be in the form of meetings at presidential, ministerial and senior official levels. The method adopted will have to reflect the fact that Mexico is, through NAFTA, a partner of the US and Canada, with which the EU has a formal political dialogue and special security relationship.

4.3. The economic aspect would centre upon the progressive and reciprocal liberalization of trade, taking account of the sensitivity of certain products, the demands of the Common Agricultural Policy, and compliance with the Community's international obligations, such as World Trade Organization rules. Before negotiations began, a special protocol would be signed with Mexico on anti-fraud measures, mutual customs assistance, and rules of origin.

In addition to trade issues, movement of services and capital would also be liberalized, with particular emphasis on the progressive and mutual liberalization of investment conditions and regulatory measures governing products and services.

4.4. Turning to cooperation, it is planned to strengthen the business cooperation support programmes, develop administrative cooperation in order to facilitate exchanges between the two sides and focus special attention on environmental, scientific and technical cooperation, and education and training. More specifically, Mexico would be able to participate in certain European industrial, cultural, R&D, IT, telecommunications and information society cooperation projects and programmes. Furthermore, specific agreements in areas such as cooperation in education and training, statistics, customs, competition, indirect taxation, regulation and energy would be envisaged.

5. Guidelines for future EU-Mexico relations

5.1. The Economic and Social Committee welcomes the arguments and proposals put forward in the Commission communication in favour of strengthening relations between the EU and Mexico, the cornerstone of which would be the conclusion of a new agreement

between the two sides, to replace the 1991 agreement. In the Committee's view, such an agreement must strengthen existing EU-Mexican relations in political, economic and cooperation terms, on a basis of shared interests and with a view to long-term stability.

5.2. The Economic and Social Committee is aware of the Mexican government's efforts to democratize the country's government apparatus, to underpin political pluralism and to implement a human rights policy. Nevertheless, recent human rights' abuses have disrupted this process, highlighting the scale of the problem.

The Economic and Social Committee considers it essential that a new Agreement should include a firm commitment by the Mexican government to make further progress on political democratization and upholding human rights as necessary elements in overall relations between the EU and Mexico. This democratic clause would apply to both sides.

5.3. Concerning the framework for dialogue, the communication does not mention the possible implications of this new dialogue for relations with the Latin American countries, in terms of both dialogue with the Rio Group⁽¹⁾ — of which Mexico is a key member — and relations with MERCOSUR⁽²⁾.

The Committee therefore believes that Latin America's newly-acquired international dimension of recent years demands a stepping-up of the political dialogue, both at the subcontinent (Rio Group) and regional (MERCOSUR, Andean Pact) levels, and bilaterally: in this case, by stepping up the EU-Mexico dialogue.

5.4. The Committee feels that the dialogue should cover the following main areas:

- the bilateral aspects of the relationship; and
- those multilateral aspects which involve coordination of respective positions both in international bodies such as the OECD, WTO and UN and in strategy with Latin America.

5.5. The communication proposes that the dialogue take the form of permanent contacts at various levels between the Mexican and Community administrations,

⁽¹⁾ Mexico, Argentina, Brazil, Paraguay, Uruguay, Columbia, Venezuela, Ecuador, Peru, Bolivia, Chile, Panama and one representative of the Central American and Caribbean countries.

⁽²⁾ Argentina, Brazil, Paraguay and Uruguay.

and between the various political groupings in the Mexican and European Parliaments. The Committee believes that this structure should reflect the principles of efficacy, transparency and respect for political pluralism, with economic and social operators — in the case of the EU represented by the Economic and Social Committee (ESC) — being included in the dialogue.

In connection with the above point, and in view of the economic and social consequences of the agreement, the Committee could examine the possibility of establishing a permanent information interchange with the appropriate Mexican institutions on trade and development, and social and environmental issues, etc. Some of the questions touched upon by the Committee in previous Reports⁽¹⁾ are listed below by way of example:

- comparative experience of job creation, social issues and trade, vocational training, health, including anti-drugs programmes, unemployment and other social care systems;
- progress on regulatory policy, competition policy and model business principles;
- problems of economic and monetary policy;
- differences in agricultural policies, mutual reductions in export subsidies under WTO arrangements, agriculture's contribution to the protection of the environment;
- cooperation on education and training;
- environmental policy in the various sectors, life-style changes, information to consumers;
- the role of the socio-economic partners;
- innovative initiatives among NGOs, including civic, charity and voluntary organizations;
- cooperation in consumer issues such as cross-border redress, high health and hygiene standards, prudential control and maintenance of services in rural areas.

5.6. Concerning trade relations, the Committee favours the negotiation between the EU and Mexico of a new agreement which would boost trade between them

⁽¹⁾ Information Report on Relations between the European Union and the United States, 13 and 14. 9. 1995.

and have the ultimate aim of gradually building up a free-trade zone in the industrial and services sectors, accompanied by a progressive liberalization of farm trade which takes account of the sensitivity of certain products and is compatible with WTO rules. The main reasons for such an approach include:

- the growing importance of the Mexican market for European exports. These have risen in recent years, making Mexico the eighteenth most important destination for EU exports and its principal trade partner in Latin America, accounting for 24 % of total exports to the region;
- the risk that the position of European exports on the Mexican market may be adversely affected by the difference between tariffs applied to European products and those applied to goods from countries with which Mexico has free-trade agreements⁽²⁾;
- the make-up of Mexican exports, concentrated mainly on the US, and sectoral specialization complementary to that of the EU;
- the Mexican economy's potential for growth. The recent monetary crisis should not obscure the radical economic transformation of the last few years;
- a low impact on the European market, as a result of the wide variety and modest volume of Mexico exports to the EU. In the list of Mexico's main exports to the EU, from the eighth item onwards, market share is less than 1 %.

Moreover, any free-trade agreement between Mexico and the EU would have to comply with the conditions laid down in WTO Article XXIV. This Article provides for derogations from application of the most favoured nation clause in the case of customs unions or free-trade areas.

5.7. Although the Committee considers the creation of a free-trade area between the EU and Mexico to be a valid long-term objective, it would nevertheless underline the unusual nature of two of its main features: firstly, it would bring together countries with very different levels of development — NAFTA offering the sole existing example — and secondly, it would involve two separate geographic regions.

⁽²⁾ Although precise studies are not available, it is estimated that the main impact of the introduction of NAFTA has been felt by European companies in the telecommunications, textiles, car, petrochemical and farm (sugar, meat, dairy produce) sectors.

Moreover, with an agreement of this kind with Mexico in view, it is worth recalling the idea, raised on a number of occasions, of a Transatlantic Free-Trade Treaty. On this point, the Committee would urge the Commission to give detailed consideration as to whether it should apply a joint strategy to the three NAFTA member countries.

5.8. The proposed EU-Mexico free-trade agreement should include social provisions, or even a social protocol, enshrining certain workers' rights. Both parties currently enjoy a high level of social consultation and protection: the existence of such provisions in both the Treaty on European Union and the NAFTA agreement illustrate both parties' commitment to safeguarding a number of basic labour standards. The inclusion of workers' rights in a future agreement is therefore desirable for both sides. The Community Charter on the Fundamental Social Rights of Workers should constitute the starting point, so as to ensure the greatest compatibility possible with the EU's current social provisions. The Committee considers that the five principles agreed by the Heads of State at the UN World Social Development summit (Copenhagen, March 1995) should constitute the minimum prerequisite for the free-trade area. These principles are: freedom of association, the right to collective bargaining, prohibition of forced labour, prohibition of child labour, and non-discrimination.

5.9. The Commission communication refers to the dismantling of tariff barriers in connection with negotiations on trade liberalization, but fails to highlight the importance of simultaneous removal of non-tariff barriers (certification, standards, etc.).

The negotiations will need to consider how trade liberalization will affect the Mexican assembly sector, which offers special incentives to exporters.

The Committee considers an undertaking by both sides to maintain genuine access to their respective markets during the trade negotiations to be a key element in their successful conclusion.

5.10. With the prospect of negotiations for a possible free-trade area, the Committee feels that the Commission should, as a matter of importance, study a number of technical questions in detail, including the definition of rules of origin specifying which Mexican and European

products are to benefit from trade liberalization, the fixing of transitional periods for industrial goods with precise timetables for certain products, conflict resolution machinery and the safeguarding of European intellectual property rights on the Mexican market.

5.11. The emergence of the service sector as a key element in the world economy is confirmed by its inclusion in the multilateral GATT negotiations. In its communication, the Commission lists it as one of the sectors to be considered in the EU-Mexico liberalization process.

The Committee therefore considers that the following, amongst other points, should be taken into account in the negotiations:

- stronger legal safeguards for foreign investment⁽¹⁾;
- non-discrimination with regard to the right of establishment;
- appropriate treatment of worker mobility;
- the drawing-up of a timetable to open up cross-border services;
- mechanisms to put the ILO's Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy into practice.

5.12. Unlike MERCOSUR's export profile, where farm produce accounts for almost 60 % of its exports to the Union agriculture represented an average of only 7 % of Mexico's exports to the EU between 1990 and 1994, concentrating mostly on chick peas, coffee, beer and natural honey.

Mexican agricultural and agro-industrial imports from the EU represented 7,5 % and 6,1 % of its total imports in 1993 and 1994 respectively. The main products involved were powdered milk — of which Mexico is the world's leading importer — dairy products, spirits and wines.

The EU has been running a surplus trade balance of more than two to one in this sector since 1989.

(1) Negotiations have begun within the OECD on a Multilateral Investment Agreement (MIA). Mexico's membership of this organization will make it easier to secure enhanced guarantees for European investors.

It should be pointed out that more than 85 % of Mexican exports of agricultural produce, basically fruit and vegetables, are to the US. On the other hand, Mexico is at the same time a major importer of farm produce: in 1994 imports in this sector almost touched the US \$ 7 000 million mark. This is unquestionably an attractive market for European exports.

As recognized by the Commission, in contrast to other trade partners, the agricultural trade balance between the EU and Mexico is complementary and offers great potential to both regions. In other words Mexico, as an exporter, complements European agricultural production, while offering a highly attractive import market to Europe.

5.13. The development in recent years of economic cooperation between the EU and Mexico has highlighted its importance as a factor for internal change and as an effective means of identifying new opportunities for European economic operators.

The Committee agrees with the communication's approach on the development of advanced cooperation based on the exchange of information, the implementation of projects of common interest and the principle of co-financing.

The Committee is convinced that this approach will help create the right conditions for intensification of trade and investment flows and diversification of the levels at which they take place.

5.14. The Commission communication lists the sectors in which cooperation could take place. While acknowledging the importance of these sectors, the Committee would recommend that special attention be paid to tourism, education and training, fisheries, energy, agriculture, R&TD, regional development and SMEs. The Committee considers these sectors to be of particular interest given their contribution to the competitiveness and internationalization of the Mexican economy, and because European economic operators would thus be assisted in penetrating the Mexican market.

Tourism

Intensify exchange of information and experience, and step up joint action to promote tourism.

Education and training

Cooperation on education and vocational training involving universities and employers.

Fisheries

Promote joint initiatives and programmes covering research and new technology as well as commercial and economic aspects.

Energy

Promote information interchange and joint projects and initiatives encouraging technology transfer, approximation of each side's legislation, and improving the environment.

Agriculture

Facilitate greater harmonization of health, plant health and environmental standards which can boost trade.

R&TD

Carry out joint actions for easier technology transfers and the identification of common objectives, establishing closer links between the industrial sectors concerned.

SMEs

Promote mechanisms facilitating joint cooperation between economic actors and the creation of a favourable climate for SME development.

5.15. The Committee believes that the environment should be a prominent aspect of EU-Mexican cooperation. The main aim should be to safeguard the quality of the environment through greater use of natural resources and stricter controls on pollution. In the Committee's view, this cooperation could take the form of information swapping, joint action on education and training, and the promotion of more transfers of 'clean' technologies.

5.16. The communication makes scant reference to social conditions in Mexico, with no mention of the social issues at stake in the areas in which cooperation is planned.

Although social conditions are not central to an assessment of the potential strategic advantages for Mexico of an FTA with the EU, in the long term social conditions will affect macroeconomic conditions, which in turn are relevant to the value of an FTA for both sides. The Committee is therefore of the view that cooperation in the social field should be included, based on dialogue and the pursuit of shared ideas on issues such as poverty, disadvantaged populations, demographic trends and education.

5.17. With regard to financing, the communication does not suggest major increases in the amounts the EU has been allocating to cooperation with Mexico in recent years. The Committee supports this line, but calls for funding to be adjusted in line with the requirements of a

new agreement, with the bulk earmarked for economic cooperation. Similarly, the Committee recommends that Mexico make greater use of European Investment Bank (EIB) loans.

Done at Brussels, 21 December 1995.

*The President
of the Economic and Social Committee*

Carlos FERRER
